RADU TEODORESCU

SFÂNTUL ARHANGHEL GAVRIIL ÎN ABORDARE CREȘTIN ORTODOXĂ

Cugir 2022

CUPRINS

Introducere
1. Personalitatea Sfântului Arhanghel Gavriil
2. De ce Sfântul Arhanghel Gavriil nu poate fi separat de cultul creştin ortodox?
3. Sfântul Arhanghel Gavriil la intersecţia religiilor: creştinism, iudaism și islam
4. Caracterul aparițiilor și vedeniilor cu Sfântul Arhanghel Gavriil
5. Popularitatea Sfântului Arhanghel Gavriil în lumea creştin ortodoxă
6. Sfântul Arhanghel Gavriil apărător și sprijinitor al creştinismului ortodox
Concluzii

INTRODUCERE

Înainte de a mă apuca să scriu această carte am avut multe îndoieli şi reţineri. Aceasta fiindcă este vorba de o carte despre un înger şi nu orice înger ci un arhanghel. Totuşi am ajuns la concluzia că deşi sunt nevrednic să scriu o asemenea carte motivele pentru care am decis să o scriu sunt legitime. De ce? Fiindcă în spaţiul creştin ortodox nu sunt prea multe:

- cărţi,
- studii,
- resurse
- şi analize teologice

cu privire la Sfântul Arhanghel Gavriil. Deşi Sfântul Arhanghel Gavriil este unul dintre cei mai populari arhangheli şi îngeri din toată lumea creştin ortodoxă, ei bine scrierile despre el sunt destul de puţine şi rare. Sunt mai multe cărţi care circulă la ora actuală în lume despre Sfântul Arhanghel Gavriil şi care nu au mai nimic creştin ortodox în ele. Vom da aici numai câteva exemple:

1. Doreen Virtue, Miracolele Arhanghelului Gabriel[1] este o carte scrisă din perspectiva New Age,
2. Pierre Jovanovic, Biographie de l'Archange Gabriel este o carte scrisă din perspectivă catolică,[2]
3. Elizabeth Clare Prophet,*Mysteries of the Holy Grail: Archangel Gabriel* este o carte scrisă dintr-o perspectivă sincretică[3]
4. David Canga Coroz, The Archangel Gabriel Conspiracy: the alien agenda to manipulate manking for ages has been exposed, eeste o carte conspirativă[4]
5. Sau Coranul care se susţine că a fost dictat lui Mohamed cuvânt cu cuvânt de Sfântul Arhanghel Gavriil.

Ei bine trebuie să ştim că în acest peisaj confuz sunt mai multe religii şi secte creştine care îşi dispută apartenenţa Sfântului Arhanghel Gavriil. Ceea ce voim să arătăm în această carte este că Biserica Creştin Ortodoxă este una care a ajuns din cele mai vechi timpuri să aibă un cult creştin ortodox adus Sfântului Arhanghel Gavriil. Asupra acestui cult şi a semnificaţiilor lui vom insista mai mult în această carte.

Cultul creştin ortodox adus Sfântului Arhanghel Gavriil este vechi şi cel mai probabil datează din perioada apostolică. Pentru noi creştinii ortodocşi când ne gândim la Sfântului Arhanghel Gavriil ne gândim la Bunavestire. Aceasta fiindcă trebuie să ştim că acela a fost probabil unul dintre punctele culminante din istoria biblică. Totuşi, ceea ce vom arăta în paginile acestei cărţi este că Sfântul Arhanghel Gavriil s-a mai arătat la mai multe persoane sfinte şi cu viaţă aleasă din creştinismul ortodox. Am găsit în tradiţia creştin ortodoxă peste 14 de arătări (anghelofanii) ale Sfântului Arhanghel Gavriil. Este evident că aceste arătări ale arhanghelului sunt:

- negate,
- contestate
- respinse
- şi discreditate

de mai mulţi neortodocşi. Acesta fiindcă în zilele noastre este foarte uşor să ajungi să negi şi să respingi ceea ce susţine creştinismul ortodox. Totuşi contrar la mai multe alte arătări ceea ce trebuie să ştim este că Sfântul Arhanghel Gavriil este o prezenţă adevărată în creştinismul ortodox. El nu a apărut numai în Biblie ci la fel de bine şi în tradiţia creştin ortodoxă.

Scopul acestei cărţi prin urmare este unul de a întării cultul Arhanghelului Gavriil pe fondul unei lumi care deşi este interesată de îngeri nu vrea să ştie de ei în context creştin ortodox. Ceea ce susţinem în paginile acestei cărţi este că pentru:

- a vorbii,
- a scrie
- şi a face afirmaţii

veridice despre Sfântul Arhanghel Gavriil trebuie să avem un context creştin ortodox. Nu se poate vorbii oricum şi în orice context despre acest arhanghel. Ştim că el este un arhanghel fiindcă acest lucru a fost descoperit la mai

[1]Doreen Virtue, *Miracolele Arhanghelului Gabriel* (Editura Adevăr Divin, 2013).
[2]Pierre Jovanovic, *Biographie de l'Archange Gabriel* (Jardin Livres, 2013).
[3]Elizabeth Clare Prophet,*Mysteries of the Holy Grail: Archangel Gabriel* (Summit University Press, 1984).
[4]David Canga Coroz, *The Archangel Gabriel Conspiracy: the alien agenda to manipulate manking for ages has been exposed* (USA, 2015).

mulți sfinți îngeri. Arhanghelii sunt o ierarhie din cele 9 ierarhii îngerești pe care le-a menționat pentru prima dată Sfântul Dionisie Areopagitul. Care sunt restul de ierarhii îngerești?

1. Serafimi,
2. Heruvimi,
3. Tronuri,
4. Stăpânirile,
5. Domnii
6. Începătorii
7. Puteri
8. Arhangheli
9. Și îngeri.[5]

Se poate vedea că în această ierarhie Sfântul Arhanghel Gavriil ocupă penultimul loc. Aceasta fiindcă din toate ierarhiile numai arhanghelii și îngerii sunt unii care sunt puși pentru a avea de a face sau mai bine spus a trata cu oamenii (umanitatea). Vom vedea că fiindcă este arhanghel Sfântul Gavriil este de mai multe ori prezent alături de Sfântul Arhanghel Mihail.[6]

Evident că nu se poate ca într-o asemenea carte să nu elucidăm ce înseamnă numele Sfântului Arhanghel Gavriil. Gavriil (sau Gabriel în altă traducere) este un nume ebraic și înseamnă *omul lui Dumnezeu*. O altă traducere ar fi *Dumnezeu este puternic*. *S*unt mai mulți care au dat și alte nume Sfântului Arhanghel Gavriil fiindcă ei au ajuns să considere că nu se cuvine ca acest arhanghel să aibă un nume evreiesc. Faptul că originile numelui Sfântului Arhanghel Gavriil sunt evreiești trebuie să ne facă să înțelegem că din moment ce Vechiul Testament a avut ca protagonist pe poporul evreu evident că noi creștinii ortodocși de azi avem mai multe lucruri pe care:

- le-am primit,
- le-am moștenit,
- le-am preluat
- și le-am transmit mai departe

din iudaism.

Știm astfel că sunt 3 religii care recunosc existența Sfântului Arhanghel Gavriil:

1. iudaismul,
2. creștinismul
3. și islamul.

În această care ne vom referii la modul în care creștinismul ortodox se raportează la Sfântulul Arhanghel Gavriil. Aceasta fiindcă vom putea vedea că este creștinismul ortodox cel care are o bogată tradiție în ceea ce îl privește pe acest arhanghel. La fel de bine trebuie să mai știm că Sfântul Arhanghel Gavriil este pomenit de 3 ori în calendarul creștin ortodox:

1. pe 26 martie imediat după Bunavestire,
2. pe 13 iulie
3. și pe 8 noiembrie alături de Sfântul Arhanghel Mihail.

Ceea ce mai puțini creștin ortodocși știu este că Sfântul Arhanghel Gavriil nu este menționat numai de Bunavestire în Biblie ci la fel de bine sunt alte câteva mențiuni ale sale în Biblie:

1. "Atunci am auzit un glas de om deasupra fluviului Ulai, glas care striga şi spunea: "Gavriile, tâlcuieşte celui de acolo vedenia!"" (Daniel 8, 16). Aici este evident că Sfântul Arhanghel Gavriil are rostul de a explica și tălmăcii o vedenie Sfântului proroc Daniel. Este vorba de o vedenie care explică viitorul cu privire la ce se va întâmpla în lumea antică cu Persia ș poporul evreu.
2. "Şi pe când vorbeam în rugăciunea mea, iată un om, Gavriil, pe care l-am văzut în vedenia mea cea de la început, în zbor grăbit, s-a apropiat de mine pe la vremea jertfei de seară." (Daniel 9, 21).

Mai apoi se poate vedea că Sfântul Arhanghel Gavriil care un dialog cu profetul Daniel căruia îi spune: "Şi a venit şi mi-a grăit zicând: "Daniele, chiar acum am sosit ca să-ţi deschid mintea. Când tu ai început să te rogi, poruncă mi-a fost dată şi eu am venit ca să-ţi vestesc, căci tu eşti un om iubit de Dumnezeu. Ia aminte la cuvânt şi înţelege vedenia!Şaptezeci de săptămâni sunt hotărâte pentru poporul tău şi pentru cetatea ta cea sfântă până ce fărădelegea va trece peste margini şi se va pecetlui păcatul şi se va ispăşi nelegiuirea, până ce dreptatea cea veşnică va veni, vedenia şi proorocia se vor pecetlui şi se va unge Sfântul Sfinţilor. Să ştii şi să înţelegi că de

[5]A se vedea Sfântul Dionisie Areopagitul, *Opere complete* (Editura Paideia, 1996).
[6]A se vedea în acest sens lucrarea mea Radu Teodorescu, *Sfântul Arhanghel Mihail modelul, prietenul și ajutorul nostru* (Cugir, 2019).

la ieşirea poruncii pentru zidirea din nou a Ierusalimului şi până la Cel-Uns - Cel-Vestit - sunt şapte săptămâni şi şaizeci şi două de săptămâni; şi din nou vor fi zidite pieţele şi zidul din afară, în vremuri de strâmtorare. Iar după cele şaizeci şi două de săptămâni, Cel-Uns va pieri fără să se găsească vreo vină în El, iar poporul unui domn va veni şi va dărâma cetatea şi templul. Şi sfârşitul cetăţii va veni prin potopul mâniei lui Dumnezeu şi până la capăt va fi război - prăpădul cel hotărât. Şi El va încheia un legământ cu mulţi într-o săptămână, iar la mijlocul săptămânii va înceta jertfa şi prinosul şi în templu va fi urâciunea pustiirii, până când pedeapsa nimicirii cea hotărâtă se va vărsa peste locul pustiirii"" (Daniel 9, 22-27). Este vorba aici de încă o explicație profetică pe care Sfântul Arhanghel Gavriil o dă profetului Daniel. Ea se referă la venirea lui Hristos și la dărâmarea templului de la Ierusalim.[7]

Doi călugări unul mai tânăr și altul mai bătrân stăteau și discutau la Muntele Athos.

- Părinte aș vrea să vă întreb ceva.
- Ce anume?
- Am tot auzit vorba aceasta că monahismul este viața îngerească.
- Așa este.
- Ce vrea să însemne?
- Cam ce spune.
- Adică?
- Călugării sunt oamenii care îi imită cel mai mult pe îngeri.
- Nu pe Hristos?
- Și pe Hristos.
- Dar Hristos nu este tot una cu îngerii.
- Așa este.
- Și atunci?
- Hristos este mai mare ca îngeri fiindcă îngerii s-au făcut prin Hristos.
- Asta nu o știam.
- O știi acum.
- Totuși eu înțeleg ceva.
- Ce?
- Cum să îi imităm pe îngeri dacă nu îi vedem.
- Au fost mai mulți sfinți și călugări care i-au văzut pe îngeri.
- Chiar?
- Da.
- Unde și când?
- Chiar aici la Muntele Athos.
- Cum?
- Nu ai auzit de arătarea Sfântului Arhanghel Gavriil la biserica Protaton?
- Nu.
- Ei bine îți voi spune eu.
- Vă ascult.
- În valea din Athos numită Axion Estin trăia un călugăr cu ucenicul lui.
- Cum sunt mulți alți călugări în Athos nu?
- Da. Acest călugăr era în vârstă și vroia să îl lase pe cel mai tânăr ca moștenitor în chilia lui.
- Frumos.
- Într-o seară călugărul cel bătrân i-a spus celui tânăr:
- Eu mă duc la priveghere, tu rămâi acasă, fiule, și-ți fa pravila acasă, să nu rămână chilia singură.
- Călugărul cel tânăr a întrebat pe bătrân:
– Ava, eu ce pravila să fac?

Dar călugărul bătrân i-a zis:

– Fiule, tu n-ai să poți priveghea toată noaptea. Citește la Psaltire doua-trei catisme și pe urmă du-te la icoana Maicii Domnului și fă câteva metanii, să nu-ți fie somn.

- Așa voi face ava.

---

[7]A se vedea Preot Ioan Sorin Usca, *Vechiul Testament în tâlcuirea sfinților părinți: Iezechil, Daniel* (Editura Christiana, 2018).

- Și de câte ori te duci la icoana Maicii Domnului, să cânți cântarea asta: ceea ce ești mai cinstita decât heruvimii și mai mărită fără de asemănare decât serafimii, care fără stricăciune pe Dumnezeu Cuvântul ai născut, pe tine cea cu adevărat, Născătoare de Dumnezeu, te mărim.

- Păi i-a spus să spună cântarea Cuvine-se cu adevărat.

- Pe atunci nu era cunoscut axionul.

- Cum?

- Așteaptă și o să vezi.

- Bine.

- Și călugărul cel tânăr s-a rugat până la miezul nopții.

- Un adevărat nevoitor.

- Așa este și la miezul nopții a auzit că cineva bate în ușa lui.

- Cine era?

- Asta s-a întrebat și călugărul cel tânăr.

- Binecuvântați părinte, s-a auzit o voce de afară.

- Domnul, a răspuns călugărul din interior.

- În chilie a intrat un călugăr frumos și luminat la față.

- Ce faci părinte?

- Ce să fac? Mă pregătesc să dorm că sunt obosit.

- Ce pravilă ai făcut de seară până acum?

- Ava mea mi-a spus că citesc la catismă și să spun rugăciunea Ceea ce ești mai cinstită.

- Nu se cântă numai ceea ce ești mai cinstită.

- Ba da. Așa este cântă la Muntele Athos.

- Nu! Iată cum cântam noi: Cuvine-se cu adevărat, să te fericim pe tine Născătoare de Dumnezeu; cea pururea fericită și prea nevinovată și Maica Dumnezeului nostru, și pe urmă cântam: Ceea ce ești mai cinstită…

- Dar călugărul a zis:

– Eu așa n-am auzit. Daca vrei să-mi scrii, că vreau să învaț și eu rugăciunea asta.

– N-ai aici hârtie si creion?

– N-am! Dar tare aș vrea să o învăț și eu!

– Du-te afară și adu-mi o lespede de piatră!

- Ucenicul s-a dus afară și a luat o lespede, a curățat-o el și a spălat-o frumos.

– Am să scriu pe dânsa. Și caută ceva, cu care să zgârie pe piatră.

- Dar călugărul venit îl întreabă:

– Ce cauți?

– Caut un cui sa scriu, caci creion nu am!

– Nu-i nevoie să scrii cu cuiul! Lasă ca scriu eu!

- Și călugărul care a venit a început sa scrie pe piatră rugăciunea cu degetul lui, ca prin ceara moale. Și i-a scris foarte frumos pe grecește toata cântarea: Cuvine-se cu adevărat…(Axion Estin).

- Și ce a făcut călugărul cel tânăr?

- A încremenit când a văzut că acela mergea cu degetul prin marmură ca prin ceara moale și ieșea scrisoarea așa de frumoasa. Și se gândea:

- „Ce om este acesta, de scrie cu degetul pe marmura?”

- Și după ce i-a scris, a semnat:

- „Eu am scris acestea, Gavriil, mai-marele voievod al puterilor îngerești.”

- Și ce a urmat?

- A dispărut din fața lui.

- Frumoasă povestea.

- Da. Deci să crezi că monahii cu adevărat îi imită pe îngeri.

- Acum să știți că cred.

- Foarte bine.[8]

[8]Această arătare a Sfântului Arhanghel Gavriil circulă în mai multe versiuni în lumea creștin ortodoxă. Noi ne-am orientat după cea scrisă de Arhimandritul Ioannikios în *Patericul atonit* (Bacău, 2001).

Se poate vedea din această arătare a Sfântului Arhanghel Gavriil că el se poate smerii pe sine și se poate arăta ca un om. Aceasta fiindcă la Athos Sfântul Arhanghel Gavriil nu s-a arătat în toată mărirea nu cerească ci s-a arătat ca un smerit călugăr. Trebuie să fim conștienți de aceasta și să ne dăm seama că pentru a intra în legătură cu noi Sfântul Arhanghel Gavriil poate devenii ca unul dintre oameni. Iată de ce este posibil să îl vedem pe Sfântul Arhanghel Gavriil și să nu îl recunoaștem. Aceasta fiindcă ochii noștri sunt legați să nu îl poată recunoaște. Ceea ce este evident din povestirea de mai sus este că Sfântul Arhanghel Gavriil este aproape de monahii din Muntele Athos dar prin extrapolare se poate spune că este aproape de toți călugării. Aceasta fiindcă după cum ne-am exprimat mai sus călugării sunt unii care:

- imită,
- urmează
- și merg

cel mai mult după îngeri.[9]

CAPITOLUL 1

PERSONALITATEA SFÂNTULUI ARHANGHEL GAVRIIL

Am intitulat acest capitol personalitatea Sfântului Arhanghel Gavriil fiindcă sunt mai multe speculații și subterfugii cu privire la Sfântul Arhanghel Gavriil care susțin mai multe inepții. Aceste inepții sunt variate și vor să ne facă să credem că de fapt îngerii nu sunt persoane ci:

- gânduri ale lui Dumnezeu,
- energii ale lui Dumnezeu,
- unde a lui Dumnezeu,
- idei ale lui Dumnezeu
- sau puteri (forțe) ale lui Dumnezeu.

Să fie lucrurile chiar așa? Nu. Îngerii sunt persoane și să fi o persoană implică să ai cele trei elemente constitutive oricărei persoane:

1. rațiune,
2. voință
3. și sentimente.

Este adevărat că îngerii nu sunt oameni și prin urmare ei nu au trup. Îngerii se aseamănă foarte mult cu sufletele noastre. Aceasta fiindcă știm că sufletul nostru este:

- nevăzut,
- imaterial,
- spiritual
- și nemuritor.

Toate aceste atribute le are și Sfântul Arhanghel Gavriil. Dintre toți arhanghelii se crede că Sfântul Arhanghel Gavriil, Mihail și Rafail sunt cei mai aproape de Dumnezeu. Totuși se crede că acești arhangheli fac parte dintr-un grup de 7 arhangheli mai mari care stau în fața lui Dumnezeu și pe care îi menționează și cartea Apocalipsei:

- Mihail,
- Gavriil,
- Rafail,
- Varahil,
- Gudiil,
- Salateil
- și Uriil.[10]

Ceea ce este clar și ceea ce trebuie să evidențiem este că îngerii - și implicit Sfântul Arhanghel Gavriil - sunt persoane și nu simple energii sau forțe misterioase ale lui Dumnezeu. În acest sens Sfântul Arhanghel Gavriil a fost creat înaintea oamenilor, lumii și a universului. Este evident că nu știm tot ceea ce se poate știi despre Sfântul Arhanghel Gavriil dar după cum îi spune numele de înger ne putem da seama că el este un

[9]Părintele Efraim, *The angelic life: a vision of Orthodox Monasticism* (Saint Nilus Skete, 2021).
[10]https://doxologia.ro/cuvinte-duhovnicesti/cei-sapte-arhangheli-care-stau-inaintea-lui-dumnezeu (accesat pe 01.02.2022).

mijlocitor între Dumnezeu și oameni. Prin urmare se poate spune că Sfântul Arhanghel Gavriil ajunge să medieze între noi și Dumnezeu. El este:

- un mediator,
- mijlocitor,
- unul care ne apără în fața lui Dumnezeu,
- unul care este de partea oamenilor
- și evident un ajutor al nostru.

Din întâmplarea de mai sus de la Muntele Athos se poate vedea că Sfântul Arhanghel Gavriil poate intervenii în istorie și o poate modifica. Îngerii prin urmare pot intervenii în cursul istoriei omului și îl pot duce unde vor ei. Noul Testament știm că descrie mai multe intervenții ale Sfântului Arhanghel Gavriil în istoria umană:

- a fost Sfântul Arhanghel Gavriil cel care i-a înștiințat pe drepții Ioachim și Ana că o vor naște pe Sfânta Maria,
- a fost Sfântul Arhanghel Gavriil cel care a înștiințat pe prorocul Zaharia că soția lui Elisabeta îl va naște pe Sfântul Ioan Botezătorul,
- a fost Sfântul Arhanghel Gavriil cel care i-a înștiințat pe păstorii de lângă Betleem că S-a născut Iisus și ei să meargă să i se închine,
- a fost Sfântul Arhanghel Gavriil cel care l-a liniștit pe dreptul Iosif când a aflat că Sfânta Maria a rămas însărcinată,
- a fost Sfântul Arhanghel Gavriil cel care l-a îndemnat pe Sfântul Iosif să plece cu Sfânta Maria și pruncul Iisus în Egipt ca să scape de persecuția lui Irod,
- și a fost Sfântul Arhanghel Gavriil cel care i-a vestit Sfintei Maria adormirea lui ca una ce se va vedea din nou cu Fiul ei în ceruri.

Toate aceste arătări ale Sfântului Arhanghel Gavriil sunt unele care ne spun că el este:

- dedicat,
- loial,
- credincios
- și fidel

lui Dumnezeu Tatăl.[11]

Un alt motiv care l-a determinat pe autor să scrie această carte este faptul că noi creștinii ortodocși pe ușile diaconești ale sfântului altar din bisericile noastre creștin ortodoxe avem reprezentat pe Sfântul Arhanghel Gavriil. Este adevărat că ele îl găsim reprezentat dimpreună cu Sfântul Arhanghel Mihail. În acest sens ajungem să avem un contact vizual cu acest arhanghel și evident că voim să aflăm mai multe despre el. Găsim de multe ori că Biblia nu se spune destule. Vom să știm mai multe lucruri despre Sfântul Arhanghel Gavriil fiindcă cumva este și firesc să fie așa din moment ce el este în fața noastră la mai toate slujbele din biserică.

Evident că sunt mulți:

- atei,
- nihiliști,
- necredincioși
- sau blasefemiatori

care nu cred în îngeri și prin urmare nu recunosc existența Sfântului Arhanghel Gavriil. Pentru ei rândurile acestei cărți sunt nule fiindcă ei nu vor să recunoască faptul că relatările Biblie sunt adevărate și veridice.[12]

Cu privire la raportarea noastră la personalitatea Sfântului Arhanghel Gavriil trebuie să știm că este bine să ne considerăm nevrednici de acest mare sfânt arhanghel al lui Dumnezeu. Aceasta fiindcă el este un arhanghel și noi suntem simplii oameni. Este bine să ne smerim în fața Sfântului Arhanghel Gavriil fiindcă dacă facem

---

[11]A se vedea Roxana Ileana Iavoski, *The Archangel Gabriel in history and tradition: an analysis of his role and function in Judaism, Christianity and islam* (Montreal, 2004).

[12]Este bine să știm că în sens spiritual nu avem mai multe alternative în această viață: ori suntem cu îngerii sau dacă nu suntem de partea demonilor. Ateii și nihiliștii nu susțin că sunt de partea demonilor fiindcă ei cred că de fapt poate să existe o cale între îngeri și demoni. Tradiția creștin ortodoxă ne spune că nu există nici o altă cale. Dacă nu suntem de partea îngerilor suntem de partea demonilor. Evident că sunt mulți care sunt de partea demonilor fără să își dea seama. Aceasta fiindcă orice proxenet și vânzător de droguri își va găsii motive care să justifice și să îndreptățească practica lui. Totuși, aceasta nu înseamnă că ceea ce fac ei este un lucru bun. La fel trebuie să știm că este cu toți cei care fac răul în lumea noastră și care cred că de fapt ei nu slujesc demonilor.

acest lucru avem o înțelegere creştin ortodoxă a acestuia. Ceea ce ne asigură tradiția creştin ortodoxă este că Sfântul Arhanghel Gavriil există și el nu este o simplă ficțiune. Am putut vedea că Sfântul Arhanghel Gavriil a fost cât se poate de:

- activ,
- implicat,
- efectiv
- și dedicat

în cazul întrupării lui Hristos. Pentru noi creştinii ortodocşi el este parte din istoria mântuirii. Nu trebuie să uităm acest lucru: adică faptul că Sfântul Arhanghel Gavriil a lucrat la posibilitatea ca noi oamenii să avem o șansă de mântuire.[13]

Sunt mai mulți care susțin că de fapt este cumva impropriu ca noi creştinii ortodocşi să ajungem să îl venerăm pe Sfântul Arhanghel Gavriil. Aceasta fiindcă el este cumva propriu numai iudaismului. Ei bine este adevărat că iudaismul a fost primul care a deschis un cult al Sfântului Arhanghel Gavriil însă acest cult a fost preluat şi îmbogățit şi de creştinismul ortodox. La fel de mai multele arătări menționate de Noul Testament cu privire la Sfântul Arhanghel Gavriil ne evidențiază că el a fost extrem de activ cu privire al întruparea lui Hristos. Nu avem nici un caz în care el să nege venirea lui Hristos în trup. Iudaismul însă neagă pe Hristos şi tot iudaismul a fost cel care L-a pus pe Hristos pe cruce. Iată de ce avem toate motivele să credem că Sfântul Arhanghel Gavriil este o prezență adevărată şi reală în creştinismul ortodox.

Prima stihiră a vecerniei de pe data de 26 martie spune despre Sfântul Arhanghel Gavriil: "Gavriile cel mai mare, mintea cea prevăzătoare de Dumnezeu, cea luminoasă, care la lumina cea întreit strălucitoare privește și cântă cântarea cea dumnezeiască și înfricoșătoare cu cetele cele de sus și se roagă să se dăruiască sufletelor noastre pace şi mare milă."[14] Din aceasta înțelegem că Sfântul Arhanghel Gavriil este mare:

- înaintea lui Dumnezeu
- și a noastră a creştinilor ortodocşi.

La fel de bine Sfântul Arhanghel Gavriil este "mintea cea prevăzătoare de Dumnezeu." Din aceasta trebuie să înțelegem că Sfântul Arhanghel Gavriil este unul care poate:

- cunoaște,
- știe,
- accede
- și experimentează

pe Dumnezeu. Este evident în acest sens că îngerii au o cunoaştere mult mai profundă a lui Dumnezeu decât avem noi oamenii. Aceasta fiindcă ei sunt mult mai aproape de Dumnezeu din moment ce locuiesc în rai. Nu ştim prea multe lucruri despre Sfântul Arhanghel Gavriil la momentul răzvrătirii diavolului în rai dar ceea ce ştim este că el a fost printre îngerii care au rămas:

- credincioși,
- loiali
- și fideli

lui Dumnezeu Tatăl.

Cel mai probabil Sfântul Arhanghel Gavriil l-a ajutat pe Sfântul Arhanghel Mihail în războiul contra diavolului. Ştim că acest război a fost condus de Mihail. Este imposibil să credem că în acest conflict şi război Sfântul Arhanghel Gavriil a fost pasiv şi nu a avut nici un aport.

Prin alegerea sa de a rămâne credincios lui Dumnezeu Sfântul Arhanghel Gavriil de fapt a făcut ceea ce era:

- firesc,
- natural,
- de înțeles
- și corect.

Este cumva cu totul

- irațional
- și nefiresc

---

[13]A se vedea Radu Teodorescu, *Iisus Hristos Mântuitorul șansa umanității* (Cugir, 2017).

[14]Din Mineiul pe martie (Bucureşti, 1930).

ca din moment ce Dumnezeu ți-a dat viață și te-a adus din neființă în ființă să ajungi să îți întorci spatele lui Dumnezeu și mai mult decât atât să ajungi să te consideri mai bun ca Dumnezeu după cum a făcut diavolul. Acest lucru ne spune multe despre personalitatea Sfântului Arhanghel Gavriil. Aceasta fiindcă el este un arhanghel:

- al dreptății,
- al binelui,
- al luminii
- și al adevărului.[15]

Un creștin ortodox evlavios s-a dus la părintele lui paroh și i-a spus:

- Părinte aș vrea să vorbesc cu sfinția ta.
- Ce anume fiul meu?
- Părinte am tot auzit la biserică de Sfântul Arhanghel Gavriil.
- Și?
- Așa vrea să știu mai multe despre el.
- Știi deja că el i-a vestit Sfintei Maria nașterea lui Iisus nu?
- Da. Știu asta.
- Foarte bine.
- Dar aș vrea să știu mai mult.
- Bine, un moment să mă gândesc.
- Nu mă grăbesc.
- Uite ar fi o întâmplare minunată cu Sfântul Arhanghel Gavriil.
- Care?
- Se spune că în vechime era un tâlhar rău cu numele David.
- Înțeleg.
- Acesta tâlhărea la drumul mare fără de nici o remușcare.
- Așa cumplit era?
- Da. El petrecea în pustia Ermopoliei unde pe oricine prindea ucidea și jefuia.
- Vai de mine.
- Vestea despre răutatea lui a mers atât de mult printre tâlhari că au mai venit peste 30 de tâlhari cu dânsul să jefuiască.
- Așa de mulți?
- Da.
- Și ce a urmat?
- Totul a decurs așa până într-o zi când tâlharul David a început să aibă mustrări de conștiință.
- De ce?
- Fiindcă a început să îl cuprindă frica de Dumnezeu.
- Asta a fost bine.
- Și ce și-a zis tâlharul David?
- Ce?
- Ar fi bine să merg să mă călugăresc, și-a spus el.
- Ce frumos.
- Tâlharul a mers la o mănăstire din pustie și a început să bată la ușă:
- Deschideți, deschideți!
- Cine este? L-a întrebat un călugăr.
- Sunt David și am venit aici să mă călugăresc.
- Un moment să vorbesc pe părintele egumen.
- A venit egumenul care i-a spus:
- Vrei să te călugărești?
- Da.
- Nu cred că se poate.

[15]https://ro.orthodoxwiki.org/Gavriil_(Arhanghelul) (accesat pe 01.02.2022).

- De ce?
- Fiindcă viața de aici de la această mănăstire este aspră.
- Nu este nici o problemă.
- Eu nu cred că vei rezista aici.
- Voi rezista.
- Nu cred. Mai bine pleacă.
- Se spune că tâlharul David s-a mâniat şi a spus:
- Uite cum este părinte egumen, eu sunt David tâlharul cel temut din pustie și dacă nu mă vi-ți primii în această mănăstire promit că voi venii cu tâlharii mei și voi prăda și voi ucide pe toți din aceasta mănăstire.
- Și ce a făcut egumenul?
- Nu a avut de ales.
- La primit de David nu?
- Da.
- Și cum a fost David în mănăstire?
- Impecabil. Era atât de nevoitor și smerit că i-a întrecut pe toți călugării din mănăstire.
- Minunat.
- Ei bine totul a decurs aşa până într-o zi.
- Când ce s-a întâmplat?
- David se ruga și dintr-o dată în fața lui a apărut Sfântul Arhanghel Gavriil.
- Cine eşti? A întrebat David.
- Sunt Sfântul Arhanghel Gavriil.
- Și ce i-a spus?
- Arhanghelul i-a spus așa:
- Davide, Davide, ţi-a iertat Domnul păcatele tale şi de acum vei face minuni.
- Nu pot să cred că mi-a iertat Domnul păcatele mele în atât de puțină vreme, că sânt foarte grele şi mai multe decât nisipul mării, a răspuns David.
- Eu sunt Arhanghelul Gavriil care şi pe Zaharia, cel ce nu credea cuvintele mele, nu l-am cruţat, ci i-am legat limba spre pedeapsă, ca să creadă cele grăite de mine; dar pe tine oare te voi cruţa? Deci, de acum să fii mut.
- Când am fost tâlhar şi făceam necuvioase lucruri şi am vărsat mult sânge, atunci nu mi-ai legat limba care nu aducea slavă lui Dumnezeu, iar acum, când voiesc să slujesc Domnului şi să-I aduc laudă, îmi legi limba ca să nu vorbesc?
- Să grăieşti numai când vei slăvi pe Dumnezeu şi când te vei ruga lui în rânduială, iar afară de acestea să taci.
- După aceasta Sfântul Arhanghel a dispărut.
- Frumos. Și ce a urmat?
- David putea să vorbească numai în biserică la slujbe.
- În rest nu?
- Nu.
- Deci ceea ce a spus Sfântul Arhanghel Gavriil s-a împlinit.
- Da.
- Foarte interesant.
- Totuși harul minunilor a venit peste David.
- De ce?
- Fiindcă el a dat lumină la mulți orbi, pe ologi i-a făcut să umble și putea să scoată chiar și dracii din oameni.
- Așa de mare a ajuns David?
- Da.
- Dar nu putea vorbii decât când îl mărea pe Dumnezeu la slujbe.
- Așa este.
- Mă bucur că am auzit această povestire.[16]

Avem expusă mai sus o întâmplare adevărată care ne spune că Sfântul Arhanghel Gavriil nu discriminează pe nimeni. Se poate vedea că el l-a primit și chiar l-a vizitat pe un fost tâlhhar și criminal. Aceasta

[16]Pr. Ilarion Argatu, *„Pilde și istorioare adevărate”*,(Editura Mila Creştină, 2011), p. 160.

fiindcă trebuie să ştim că îngerii din ceruri - şi aici îl avem inclus şi pe Sfâtnul Arhanghel Gavriil - se bucură când un păcătos se întoarce de la căile lui rele şi vine la Dumnezeu. Oamenii se pot pocăii şi nu trebuie în nici un fel:

- să subestimăm,
- să trecem cu vederea
- şi să desconsiderăm

puterea pocăinței. Aceasta fiindcă ea este una care îl scoate pe om de sub influența diavolilor şi îl pune sub sfera de influență a îngerilor şi a lui Dumnezeu. Trebuie să ştim acest lucru fiindcă sunt mulți care cred că omul este o ființă:

- pierdută,
- iremediabilă,
- damnată
- şi rea prin firea lui.

Sfântul Arhanghel Gavriil ştia despre acest tâlhar fiindcă din cer îngerii pot să vadă tot ceea ce are loc pe pământ. Totuşi se poate vedea că arhanghelul îl pedepseşte pe David fiindcă acesta s-a îndoit - la fel ca profetul Zaharia - de cuvintele sale. Aşa că David avea să fie mut cu excepția faptului când îl va lăuda pe Dumnezeu. Este clar că nu a fost intenția Sfântului Arhanghel Gavriil să îl muțească pe David însă acesta s-a arătat îndoielnic cu privire la intențiile lui Dumnezeu şi aşa că a fost pedepsit.[17]

Deşi Sfântul Arhanghel Gavriil s-a arătat la mai mulți sfinți creştin ortodocşi şi nu numai trebuie să ştim că unul dintre punctele centrale ale misiunii sale în raport cu umanitatea a fost să pregătească venirea Mântuitorului în lume. Îngerii sunt unii care voiesc ca oamenii să se mântuiască. Totuşi această mântuire nu ajunge să fie câştigată:

- oricum,
- în orice fel,
- în indiferent ce mod
- şi orice situație.

Faptul că Sfântul Arhanghel Gavriil prin urmare este un arhanghel care vrea ca noi să ne mântuim şi să ajungem în rai, este cât se poate de adevărat. Pentru acesta el s-a implicat direct în venirea Mântuitorului între noi. Acest lucru îl spune şi stihira a doua din Vecernia soborului Sfântului Arhanghel Gavriil: "taina cea mare, cea neştiută mai înainte de veci de îngeri, ție ți s-a încredințat Gavriile, şi aceasta uneia celei curate o ai spus, în Nazaret viind, cu care roagă-te să se dăruiască sufletelor noastre pace şi mare milă."[18]

Înțelegem de aici că Sfântul Arhanghel Gavriil are un statut special între ceilalți îngeri din moment ce el este unul care cunoaşte:

- tainele,
- lucrurile ascunse
- şi intențiile neştiute

ale lui Dumnezeu.

Înțelegem la fel de bine că îngerii nu sunt toți la fel. Este posibil ca unii îngeri să ştie anumite lucruri în timp ce ații să nu le ştie. Aceasta fiindcă trebuie să ştim că îngerii nu sunt:

- identici,
- aceiaşi,
- şi fără de nici o diferență între ei.[19]

Stihira de mai sus ne spune că Sfântul Arhanghel Gavriil este unul care ajunge să ceară mila lui Dumnezeu pentru noi. De ce? Fiindcă cu toții avem nevoie de mila lui Dumnezeu. Suntem ființe căzute şi care avem o mare înclinație spre păcat. Totuşi Sfântul Arhanghel Gavriil poate să schime acest lucru. Cum? Prin rugăciune. Înțelegem că una dintre funcțiile Sfântului Arhanghel Gavriil în cer este să se roage pentru noi. El se

---

[17]A se vedea Jean Danielou, *Angels and their mission according to the Fathers of the Church* (Belgia, 1953).

[18]Stihira a doua de la vecernia de pe data de 26 martie Minei (Bucureşti, 1930).

[19]Am spus că fiecare înger are personalitatea lui. La fel de bine ceea ce trebuie să ştim este că personalitatea îngerilor este un lucru care în mare este definit de Dumnezeu. Acesta fiindcă la creația lor, Dumnezeu a dat o personalitate fiecărui înger. Totuşi nu trebuie să credem că personalitatea îngerilor este una care nu se poate schimba. Aceasta fiindcă este bine să ştim că de exemplu demonii au fost cu toți îngeri şi personalitatea lor era bună însă ei au ajuns să o schimbe prin alegerea lor de a se răzvrătii pe nedrept împotriva lui Dumnezeu. Aşa se facă că personalitatea lor dintr-una îngerească a devenit una diavolească.

roagă pentru noi dacă și noi i ne rugăm lui să ceară mila lui Dumnezeu pentru noi. Mila lui Dumnezeu prin urmare poate aduce peste noi:

- har,
- tărie,
- bucurie,
- iubire
- și mântuire.

Pentru noi creștinii ortodocși este un lucru special că Sfântul Arhanghel Gavriil ajunge să mijlocească la Dumnezeu pentru noi. De ce? Fiindcă avem

- un ajutor
- și o șansă în plus

să ne mântuim.[20]

Stihirea a treia a vecerniei Sfântului Arhanghel Gavriil spune foarte inspirat: "cel ce ești pururea plin de lumină și faci voia și plinești poruncile Atotțiitorului, mai marele îngerilor Gavriile prea alesule, mântuiește pe cei ce te cinstesc pe tine cu dragoste, pururea cerând să se dăruiască sufletelor noastre pace și mare milă."[21]

Această sithiră ne spune un lucru pe care trebuie să îl reținem: că Sfântul Arhanghel Gavriil este o ființă plină de lumină. Lumina este un lucru propriu îngerilor și trebuie să știm că nu este vorba de o lumină fizică cum este cea produsă de foc ci de o lumină imaterială. Avem aici un lucru pe care trebuie să îl evidențiem: îngerii sunt ființe de lumină fiindcă ei sunt de natură spirituală și prin urmare și lumina lor este de natură spirituală. Unii îngeri strălucesc mai mult și alții mai puțin în funcție de cum au fost creați de Dumnezeu Sfânta Treime. Prin urmare lumina îngerilor este:

- nematerială,
- spirituală
- și veșnică.

Mai toate anghelofaniile îngerilor au fost unele care au avut loc în lumină. Sunt mai multe proprietăți ale îngerilor dar una dintre cele mai

- clasice
- și evidente

este lumina.

La fel de bine stihira ne mai spune despre care sunt unele funcții ale Sfântului Arhanghel Gavriil în rai:

- el face voia lui Dumnezeu Sfânta Treime
- și plinește poruncile Acestuia.

Este clar că nu toți îngerii au fost unii care au voit să facă voia lui Dumnezeu. Satan și demonii lui au ajuns să pună voia și egoul lor mai presus de voia lui Dumnezeu. Așa se face că ei au căzut de la Dumnezeu. După cum ne spun Sfinții Părinți căderea lor a fost liberă și pentru aceasta este remediabilă. Ar fi remediabilă dacă satan și demonii lui s-ar gândii să se pocăiască însă ei nu vor acest lucru.

De la Sfântul Arhanghel Gavriil trebuie să învățăm și noi: să facem voia lui Dumnezeu și să îi ducem poruncile la îndeplinire. Ceea ce trebuie să știm este că este destul de greu dacă nu imposibil să ajungem să facem voia cuiva pe care nu îl iubim. Ei bine trebuie să știm că pe Dumnezeu trebuie să ajungem să Îl iubim. Dacă ajungem să Îl iubim vom vedea că poruncile Lui sunt:

- ușoare,
- frumoase
- și firești.[22]

Este prin urmare evident că avem în persona Sfântului Arhanghel Gavriil un:

- mijlocitor,
- un mediator,
- unul care pledează pentru noi
- și unul care vrea

[20]A se vedea Felicia Toniță, *Îngeri și menire* (Editura Asociația Angelis, 2010).

[21]Stihira a treia de la Vecernia de pe 26 martie Minei (București, 1930).

[22]Evident că sunt mai mulți care tind să creadă că a face poruncile lui Dumnezeu înseamnă un fel sclavie. Ei bine trebuie să știm că Dumnezeu nu ne consideră slavi ci mai mult fii Lui. Orice fiul ajunge să facă voia tatălui său din iubire. Ei bine credem că o astfel de relație există și între Sfântul Arhanghel Gavriil și Dumnezeu.

ca noi să ne mântuim.

La fel de bine un lucru care Sfântul Arhanghel Gavriil îl poate face pentru noi este să aducă pacea lui Dumnezeu pentru noi. Aceasta fiindcă trebuie să ştim că pacea este un lucru care vine de la Dumnezeu. Totuşi pentru ca pacea lui Dumnezeu să vină peste noi trebuie să ne rugăm lui Dumnezeu pentru ca El să se milostivească faţă de noi. Iată de an de an Biserica Creştin Ortodoxă face pomenirea Sfântului Arhanghel Gavriil ca unul care poate şi trebuie să ne ajute în:

- raportul
- şi relaţia

noastră cu Dumnezeu.[23]

Troparul creştin ortodox al Sfântului Arhanghel Gavriil spune: "mai marele voievod al oştilor celor cereşti, rugămu-te pe tine noi nevrednicii. Ca prin rugăciunile tale să ne acoperi pe noi, cu acoperământul aripilor măririi tale celei netrupeşti, păzindu-ne pe noi cei ce cădem cu în dedinsul şi strigăm: izbăveşte-ne de nevoi ca un mai mare peste puterile cetelor celor de sus."[24] Acest tropar este unul care ne face conştienţi de un lucru foarte important: tendinţa omului de azi este de:

- se supraaprecia,
- a se vedea cel mai bun
- cel mai capabil
- şi cel mai virtuos.

Ei bine dacă procedăm aşa în nici un fel nu vom ajunge să atragem mila Sfântului Arhanghel Gavriil. Ca să ajungem să atragem:

- prietenia,
- amiciţia
- şi bunăvoinţa

Sfântului Arhanghel Gavriil trebuie să ne considerăm pe noi nevrednici şi păcătoşi. După cum ştim tendinţa oamenilor este să îşi minimalizeze păcatele. Tradiţia creştin ortodoxă consideră că pe cum ajungem să ne vedem păcatele cu atât mai mult vom ajunge să păşim pe calea care ne va împrietenii cu Sfântul Arhanghel Gavriil. Aceasta fiindcă

- smerenia,
- umilinţa,
- modestia
- şi conştiinţa păcătoşeniei

sunt unele care evident că ne aproprie de acest minunat arhanghel al lui Dumnezeu.

Ca unul care a participat la războiul din ceruri făcut de diavol ei bine trebuie să ştim că la fel cu Sfântul Arhanghel Mihail şi Sfântul Arhanghel Gavriil are

- putere,
- stăpânire,
- autoritate

peste diavol. Mai toate rugăciunile care sunt făcute către Sfântul Arhanghel Gavriil cer ca el să se apare de diavol. Dacă ajungem să ne eliberăm de diavol evident că suntem mântuiţi.[25]

Prin urmare cei care sunt mândrii şi orgolioşi credem că nu au multe şanse să ajungă să fie pe placul Sfântului Arhanghel Gavriil. Aceasta fiindcă îngerii sunt fiinţe smerite şi care ştiu unde le este locul. Iată de ce cu cât ne smerim mai mult cu atât mai mult ajungem să îi atragem pe îngeri şi pe Sfântul Arhanghel Gavriil mai aproape de noi. Suntem conştienţi că pentru omul de azi este mai greu să facă acest lucru însă este necesar ca smerenia să ajungă să ne fie una care să ne definească relaţia noastră cu Dumnezeu şi îngerii. Aceasta fiindcă în

[23]A se vedea Acatistul Sfântului Arhanghel Gavriil https://doxologia.ro/ceaslov/acatiste/acatistul-sfantului-arhanghel-gavriil (accesat pe 03.02.2022).

[24]Troparul Sfântului Arhanghel Gavriil de pe data de 26 martie din Minei (Bucureşti, 1930).

[25]Este posibil ca Sfântul Arhanghel Gavriil să îl fi cunoscut pe diavol în starea de dinainte de căderea lui. Nu ştim ce relaţie şi legătură a fost între cei doi însă ştim că în prezent ei sunt în tabere opuse. Este posibil ca diavolul să îl urască şi să îl deteste pe Sfântul Arhanghel Gavriil fiindcă a rămas credincios lui Dumnezeu Sfânta Treime. Se poate vedea aici perversitatea diavolului care deşi ştie că şi el ar fi putut rămâne un înger la fel ca Sfântul Arhanghel Gavriil ei bine a ales să se răzvrătească împotriva lui Dumnezeu şi să se rupă de El pentru veşnicie.

omul mândru harul lui Dumnezeu nu are cum să pătrundă fiindcă el este plin de sine și se vede numai pe sine și pe propria persoană și ego.[26]

Un creştin discuta cu părintele lui duhovnicesc.

- Părinte aș vrea să vă întreb.
- Ce anume?
- Există Sfântul Arhanghel Gavriil?
- Există fiul meu.
- Dar de unde știm că există?
- Din Biblie.
- Și numai din Biblie?
- Și din tradiția Bisericii.
- Și ce spune tradiția Bisericii?
- Din tradiția Bisericii știu o întâmplare care îl include și pe Sfântul Arhanghel Gavriil.
- Pă să mi-o spuneți și mie.
- Bine. Întâmplare are loc în Alexandria.
- În Egipt?
- Da. Aici se spune că era o fată nebotezată și bogată care de mică a rămas orfană.
- Biata fată.
- Așa este. Într-o zi ea se plimba prin grădină când ce să vezi.
- Ce?
- S-a întâlnit cu un om care vroia să se spânzure.
- Ce faci omule? L-a întrebat fata.
- Lasă-mă în pace.
- Dar ce ți-a venit omule?
- Dacă ai ști.
- Ce să știu?
- Sunt dator unui bogătaș care scoate sufletul din mine și nu am cu ce să îi plătesc.
- Și cât îi ești dator?
- 500 de galbeni.
- Hai lasă nu te mai spânzura.
- De ce?
- O să îți dau eu banii.
- Ai face asta pentru mine?
- Da.
- Și ce a urmat? A întrebat fiul duhovnicesc.
- Fata s-a dus în casă și a luat 500 de galbeni și i-a dat nevoiașului.
- Ce frumos.
- Ei bine această fată a făcut și multe alte milostenii.
- Foarte creștinește.
- Însă la un moment dat lucrurile s-au schimbat cu ea.
- De ce?
- A ajuns să sărăcească.
- Vai nu se poate.
- A ajuns la așa de mare sărăcie că a ajuns să se desfrâneze pentru bani.
- Ce păcat.
- Și cum nici un necaz nu vine singur fata se îmbolnăvii.
- Și mai greu.
- A început să fie tristă nu fiindcă era bolnavă.
- Dar de ce?
- Fiindcă nu era botezată.

[26] A se vedea Șerban Tică, *Cum poți fi smerit* (Editura De suflet, 2011).

- Și ce a făcut?
- A început să le spună la toți cunoscuții:
- Vă rog aduceți un preot să mă botez.
- Și?
- Nimeni nu îi răspundea.
- Ce a urmat?
- Totul a fost așa până când într-o zi i s-a arătat îngerul păzitor:
- De ce ești tristă? A întrebat-o îngerul.
- Fiindcă nu sunt botezată și nimeni nu vrea să mă boteze fiindcă am multe păcate.
- Dacă mă duc să îți aduc eu preot te botezi?
- Da.
- Îngerul s-a dus și s-a întors împreună cu sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil în chipul unor aristocrați (boieri).
- Vino cu noi i-au spus ei.
- Am să vin.
- Dimpreună cu arhanghelii în chip de aristocrați au ajuns la o biserică din Alexandria.
- Această fată vrea să se boteze, au spus arhanghelii.
- Nu cred că este bine, a răspuns preotul.
- De ce?
- Fiindcă este o desfrânată.
- Dar plătim bine.
- Preotul a stat puțin pe gânduri după care a spus:
- Bine, o botez.
- După botez arhanghelii au dus-o acasă și mai apoi s-au înălțat la cer.
- Foarte frumos.
- Ei bine vecinii au auzit că este botezată și au întrebat-o pe fată:
- Cine este nașul tău de botez?
- Nu știu, a răspuns fata.
- Ce și-au spus vecinii? Hai să o reclamăm la patriarh. S-au dus la patriarhul Alexandriei și i-au spus:
- Prea Fericite este la noi o desfrânată care s-a botezat și nu a avut naș.
- Păi nu se poate botez fără naș.
- Da și mai este și desfrânată.
- Patriarhul s-a dus la preotul care a botezat-o pe fată și i-a sus:
- Tu ai botezat-o?
- Da.
- Și cine au fost nașii?
- Cutare și cutare boier.
- Patriarhul i-a întrebat pe boieri dacă ei au botezat-o dar ei nu știau nimic.
- Preotul a spus atunci:
- Eu i-am văzut pe acești boieri în biserică însă fața lor strălucea ca a soarelui.
- Patriarhul a întrebat-o pe fată ce fapte bune a făcut în viață și ea i-a spus că a ajutat o dată un sinucigaș să nu se omoare. În acea noapte patriarhului i s-a arătat Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil care i-au spus:
- Noi suntem Arhanghelii Mihail și Gavriil și să o lași pe fată în pace fiindcă milostenia ei i-a acoperit toate păcatele. Prin botez toate păcatele ei s-au șters.

La puțin timp după aceasta îngerii au luat sufletul acelei fete.[27]

Avem aici o întâmplare din antichitatea creștină care îl are ca protagonist pe Sfântul Arhanghel Gavriil. Se poate vedea că Sfântul Arhanghel Gavriil s-a arătat dimpreună cu Sfântul Arhanghel Mihail unei orfane și se poate vedea că ei au luptat pentru ca sufletul fetei să se mântuiască. La fel de bine ceea ce trebuie să reținem din întâmplarea de mai sus este că Sfântul Arhanghel Gavriil a luat chipul unui aristocrat (boier). Se poate vedea de aici că el poate lua mai multe chipuri. Acest lucru ne spune că pentru mântuirea noastră Sfântul Arhanghel Gavriil poate să facă multe lucruri la care noi nici nu ne-am aștepta. Se poate spune că Sfântului Arhanghel

[27] (autor colectiv) *Arhangheli și îngeri* (Editura Deisis, 2011), pp. 145-149.

Gavriil îi pasă mult mai mult decât nouă de mântuirea noastră. Totuşi Sfântul Arhanghel Gavriil nu ne poate mântuii fără de:

- implicarea,
- colaborarea
- şi cooperarea

noastră.

Întâmplarea de mai sus credem că este una care grăieşte de la sine. Înțelegem că Sfântul Arhanghel Gavriil nu este asemenea unui contabil care are un registru cu toate păcatele noastre ci mai mult el caută spre tendințele generice ale sufletului nostru.[28]

CAPITOLUL 2

DE CE SFÂNTUL ARHANGHEL GAVRIIL NU POATE FI SEPARAT DE CULTUL CREŞTIN ORTODOX?

După ce am insistat puțin asupra personalității Sfântului Arhanghel Gavriil vom insista asupra faptului că există o legătură:

- organică,
- strânsă
- şi profundă

dintre Sfântului Arhanghel Gavriil şi cultul creştin ortodox. Acest lucru nu înseamnă că lucrarea Sfântului Arhanghel Gavriil se rezumă numai la cultul creştin ortodox. Este posibil ca el să lucreze şi asupra neortodocşilor însă ceea ce trebuie să ştim este că şansele sunt foarte mici. După cum am spus sunt trei mari religii care şi-l revendică pe Sfântul Arhanghel Gavriil:

- iudaismul,
- creştinismul
- şi islamul.

Despre această luptă pe revendicarea Sfântului Arhanghel Gavriil vom discuta mai apoi. Totuşi este bine să ştim că ortodoxia a ajuns să aibă o concepție foarte bine definită despre Sfântul Arhanghel Gavriil. Este o concepție:

- sinergică,
- harică
- şi duhovnicească.

Concepția creştin ortodoxă despre Sfântul Arhanghel Gavriil este una sinergică fiindcă ea se bazează pe:

- cooperarea,
- împreună-lucrarea
- şi colaborarea

noastră cu Sfântul Arhanghel Gavriil.

Prin urmare cum ajungem să colaborăm cu Sfântul Arhanghel Gavriil? Face acest lucru prin rugăciune. După cum am spus sunt mai multe rugăciuni în cultul creştin ortodox care sunt dedicate Sfântului Arhanghel Gavriil. La fel ca mai toate rugăciunile şi rugăciunea către Sfântul Arhanghel Gavriil poate fi:

- privată
- sau publică.[29]

Prin urmare sunt mai multe tendințe:

- New-Age-iste
- sincretice
- şi ezoterice

care de fapt ne spun că Sfântul Arhanghel Gavriil este cumva o noțiune universală care poate să fie aşatată oricărei religii fie:

- budism,

[28]A se vedea Costion Nicolescu, *Sufletul între rai şi iad* (Editura Meteor Press, 2016).

[29]A se vedea Paul Evdokimov, *Rugăciunea în Biserica de Răsărit* (Iaşi, 1996).

- zoroastrianism,
- taoism,
- șintoism
- sau harecriștina.

Să nu uităm că imediat după venirea lui Hristos în lume mai mulți greci care au luat contact cu creștinismul au ajuns să creadă că de fapt între Sfântul Arhanghel Gavriil și zeul Hermes (purtătorul de cuvânt al lui Zeus din Olimp) nu este nici o diferență. Este foarte adevărat că pentru noi creștinii ortodocși între zeul Hermes din Olimp și Sfântul Arhanghel Gavriil nu există nici un fel de legătură.[30]

Primul canon de la utrenia Sfântului Arhanghel Gavriil ne reamintește din nou de faptul că Sfântul Arhanghel Gavriil este lumină: "cel ce ești lumină dumnezeiască fără materie, spre lumina cea prea înaltă, te rog arhanghele al Domnului, luminează prin rugăciunile tale ca să te laud." Este evident din afirmația de mai sus că lumina Sfântului Arhanghel Gavriil vine din lumina lui Dumnezeu. Au fost și unii care au susținut că de fapt îngerii nu sunt lumină spirituală ci mai mult foc. Îngerii sunt mai presus decât focul fiindcă ei sunt lumină spirituală. Totuși după controversa palamită trebuie să ne întrebăm dacă lumina îngerilor este tot una cu lumina necreată a lui Dumnezeu? Aceasta fiindcă știm că Sfântul Grigorie Palama a fost cel care a susținut că Dumnezeu poate să fie cunoscut în energiile Sale necreate (lumina Sa necreată) însă nu poate fi cunoscut în ființa Lui. Se poate spune că lumina îngerilor este:

- identică,
- aceiași,
- și tot una

cu lumina necreată a lui Dumnezeu. Aceasta fiindcă trebuie să știm că îngerii nu pot produce lumină necreată prin sine ci sunt unii care primesc această lumină de la Dumnezeu Sfânta Treime.

Totuși trebuie să fim conștienți că lumina Sfântului Arhanghel Gavriil poate să ne vină și nouă. Aceasta dacă ajungem:

- să ne purifică,
- să ne curățim
- și să eliminăm

din nou patimile.

Nu trebuie să credem că despătimirea ne va duce imediat și la vederea nemijlocită a Sfântului Arhanghel Gavriil ci mai mult la faptul că vom ajungem:

- să îl simțim,
- să îl percepem
- și să devenim conștienți

în sens duhovnicesc de existența și prezența lui.

Cei care au îndoieli cu privire la existența Sfântului Arhanghelului Gavriil ar trebuii să îi citească mai cu atenție slujbele din Biserica Ortodoxă și relatările despre:

- agheolofaniile,
- revelațiile
- și arătările

sale către noi oamenii.[31]

Faptul că Sfântul Arhanghel Gavriil este reprezentat în mai toate bisericile creștin ortodoxe ne spune că el este prezent în mod nevăzut cu creștinii care se roagă în biserici. Este bine să știm că Sfântul Arhanghel Gavriil poate să comunice cu noi prin gânduri. Ele pot să fie gânduri ale conștiinței sau gânduri pe care le avem în minte. Pe cum ajungem să ne înduhovnicim vom ajunge și mai mult să ne dăm seama de proveniența acestor gânduri. Teologia patristică și cea filocalică pune un mare accent pe originea îngrilor. Gândurile pot să ne vină:

- de la noi înșine,

---

[30]A se vedea Valery Rees, *From Gabriel to Lucifer: a cultural history of angels* (New York, 2013).

[31]Este adevărat că Sfântul Arhanghel Gavriil este o ființă greu accesibilă dar nu este imposibil să accedem la prezența lui. Aceasta fiindcă trebuie să știm că deși este arhanghel el nu este unul care nu lasă nici o modalitate de a ajunge să îl percepem. Am spus că cu cât omul ajunge să se înduhovnicească cu atât mai mult ajunge să simtă prezența Sfântului Arhanghel Gavriil. De ce este aceasta așa? Fiindcă Sfântul Arhanghel Gavriil este o existență duhovnicească și este firesc că pe măsură ce și noi ne înduhovnicim și noi să ajungem la o percepție a sa.

- de la îngeri (şi prin urmare şi de la Sfântul Arhanghel Gavriil)
- și de la demoni.

Toate aceste gânduri vin în mintea noastră dar ține de noi dacă le primim sau nu. S-a spus de mai mulți sfinți că îngerii comunică telepatic. Îngerii nu au nevoie întotdeauna de cuvinte pentru a se exprima. Ei pot să ne comunice gândurile lor direct. Cei mai mulți credem că aceste gânduri sunt alte noastre în timp ce în realitate ele nu sunt.[32]

Un al canon de la utrenia Sfântului Arhanghel Gavriil spune: "astăzi să strângem cele dumnezeiești, veselindu-ne, cinstind pe cel dintâi al minților celor fără de trup, care a vestit bucuria cea negrăită, ce a venit în lume pentru bunătate."[33]

Canonul de mai sus ne spune un lucru important despre îngeri: că ei sunt *minți fără de trupuri*. Această expresie vrea să ne spună că îngerii:

- gândesc,
- raționează,
- sunt inteligenți,
- sunt deștepți
- și sunt o mare putere intelectuală.

Este o mare diferență dintre îngeri și demoni în acest sens. De ce? Fiindcă în timp ce îngerii se poate spune că depășesc orice geniu uman în puterea și creativitatea minții lor, ei bine diavolii și-au pierdut această creativitate. Modul de viață al diavolilor este mult mai jos decât un mod de viață primitiv. De ce? Fiindcă odată căzuți de la Dumnezeu mintea diavolilor:

- s-a pervertit,
- s-a stricat,
- s-a întunecat
- și s-a distrus pe sine.

Îngerii ca să ajungă să își mențină acest mare dar al minții trebuie să fie în comuniune cu Dumnezeu. De ce? Fiindcă mintea vine de la Dumnezeu. Mintea știm că și la om se poate:

- ilumina
- sau întuneca.

Este greu să spunem că mintea unui criminal în serie sau a unui sado-masochist este o minte iluminată fiindcă mintea lui este pătimașă și pervertită. Ei bine trebuie să știm că Sfântul Arhanghel Gavriil are o minte care este iluminată continuu de

- harul
- și lumina necearată

a lui Dumnezeu. Este această lumină care evident că vine și spre noi dacă noi o primim. Orice om prin naştere ajunge să se poată deschide spre lumina lui Dumnezeu dacă el vrea. Este adevărat că sunt mulți care se deschid pe sine nu lumii lui Dumnezeu ci întunericului diavolului. În diavol nu există nici un fel de lumină:

- fizică,
- mentală
- sau spirituală.

După cum am spus Sfântul Ioan Teologul a exprimat acest lucru foarte bine când a spus în prologul evangheliei sale că: "lumina luminează în întuneric și întunericul nu a cuprins-o" (Ioan 1, 5). Este adevărat că lumina care vine de la Sfântului Arhanghel Gavriil nu este o lumină ce este în întregime:

- inspirație artistică,
- inspirație culturală,
- inspirație științifică
- sau inspirație intelectuală;

totuși este posibil ca Sfântul Arhanghel Gavriil să ajungă să comunice cu noi și prin acest tip de lumină. Se poate însă afirma că lumina care ne vine de Sfântul Arhanghel Gavriil este întotdeauna o lumină morală. Aceasta fiindcă nu se poate ca lumina morală să fie separată de lumina îngerească. De ce spunem că Sfântul Arhanghel Gavriil aduce în noi lumină morală? Fiindcă se poate vedea că în viața noastră se dă o luptă crâncenă între virtuți

[32]A se vedea Evagrie Ponitul, *În luptă cu gândurile* (Sibiu, 2006).
[33]Utrenia Soborului Sfântului Arhanghel Gavriil pe 26 martie Minei (Bucureşti, 1930).

și vicii. De cele mai multe ori simțim că viciile ne copleșesc. Aceasta fiindcă ele sunt unele care vin de la diavoli. Ei bine atunci trebuie să începem.

- să ne rugăm
- și prin rugăciune

să ne unim cu Sfântul Arhanghel Gavriil. Că putem să ajungem la o unire cu Sfântul Arhanghel Gavriil ne-o spune Biserica Creștin Ortodoxă prin mai toate textele ei cu privire la acest arhanghel.[34]

Doi creștini discutau.

- Știi ce?
- Ce?
- Tu crezi în îngeri?
- Da. De ce?
- Nu știu ce să spun nu am văzut niciodată un înger.
- Și totuși vorbești despre ei.
- Dacă sunt o simplă imaginație?
- Nu sunt.
- De unde știi?
- Avem mai multe mărturii.
- Ce mărturii?
- Oameni care au văzut sau au simțit prezența lor.
- Da?
- Da.
- Păi spune-mi și mie una.
- Cu mare drag.
- Te ascult.
- Îți voi spune o mărturie care a avut loc la noi în România.
- Și mai bine.
- Era pe 8 noiembrie 1951.
- Când sunt prăznuiți Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil.
- Da.
- Și?
- Trei vânători ai plecat la Ghidiei să vâneze.
- Așa.
- Se deschisese sezonul la vânătoare de iepuri.
- Frumos.
- Un vânător s-a dus la mașină și-a luat arma și a încărcat-o. Din neatenție arma s-a descărcat și l-a împușcat pe un vânător în burtă.
- Vai nu se poate.
- Bărbatul a căzut jos într-o baltă de sânge.
- Ce am făcut? Și-a spus cel căruia i se descărcase pușca.
- Și a făcut?
- A luat-o la fugă și a plecat de acolo.
- Ce laș.
- Așa este.
- Între timp se întoarse celălalt vânător care a fost plecat după țigări.
- Doamne ce s-a întâmplat?
- Și ce a făcut?
- L-a luat pe cel împușcat în mașină și s-a dus cu el la spital la Tecuci.
- Foarte bine.
- Mai apoi i-a dat telefon soției celui împușcat și i-a spus să vină la spital și să se pregătească de înmormântare fiindcă soțul ei a fost împușcat și nu mai are de trăit numai câteva ore.

[34]A se vedea Mika Ahuvia, *On My right Michael, on My left Gabriel. Angels in ancient jewish culture* (Okland California, 2021).

- Și ce a spus femeia?
- A fost consternată.
- Cred și eu.
- Femeia a ajuns la spital.
- Domnule doctor pot să vorbesc cu dumneavoastră?
- Da. Ce este?
- Cum se simte soțul meu?
- Îmi este teamă că nu bine.
- Dar cum se poate domnule doctor? A spus femeia în timp ce pe obraji au început să îi curgă lacrimi.
- Doamnă ar fi bine să chemați infirmierul de la morgă fiindcă soțul dumneavoastră nu mai are mult de trăit.
- Nu se poate.
- Îmi pare rău doamnă. Am făcut tot ceea ce am putut.
- Nu îmi vine să cred.
- Și doctorul a plecat.
- Ce a urmat?
- Femeia a ieșit în curtea spitalului fără de nici o speranță.
- Ce trist.
- Era frig și a ajuns să fie înconjurată de o haită de câini care mârâiau nemulțumiți.
- Urât.
- Deznădăjduită femeia a căzut în genunchi și a început să se roage:
- Sfinților Arhangheli Mihail și Gavriil, rugați-va lui Dumnezeu pentru mine și copilașul din pântecele meu. Presfânta Nascătoare de Dumnezeu, Preacurată, roagă-te la Fiul tău și Dumnezeul nostru, ai milă de viața care crește în mine și de copilașii mei de acasă, iar dacă voia Ta este ca bărbatul meu să moară și să mă lase singură mai bine lasă câinii aceștia să mă sfâșie. În mânile Tale sunt, Doamne!
- Și atunci minune.
- Ce?
- Ca prin minune îngerii au început să îi lingă mâinile.
- De ce?
- O să îți spun.
- Femeia s-a dus la morgă și de acolo cu infirmierul au intrat în spital. Acolo ce să vezi?
- Ce?
- Zarvă mare.
- De ce?
- Soțul ei s-a trezit din comă.
- Vai! Ce frumos!
- Soția s-a apropiat de soțul ei care cu o voce stinsă i-a spus:
- Femeie să știi că m-am întors din morți.
- Minunat.
- Pentru rugăciunile femeii soțul a prins din nou viață.
- Deși medicii nu îi mai dădeau nici o speranță.
- Da.
- Cu adevărat minune.
- Așa este.
- Mulțumesc pentru poveste. A fost frumoasă.[35]

Avem aici o întâmplare care credem că grăiește prin sine. De ce? Fiindcă trebuie să știm că pe acel soț medicii îi credeau ca mort. Ei bine soția se roagă Sfinților Arhangheli Mihail și Gavriil și cel care părea sortit morții prinde din nou viață. Evident că cei care sunt necredincioși, atei și nihiliști vor spune că întâmplarea de mai sus a fost o simplă coincidență. Noi creștinii ortodocși credem că lucrurile au fost diferite. Aceasta fiindcă după cum ne spune tradiția creștin ortodoxă îngerii ne ascultă toată rugăciunile și le duc în fața lui Dumnezeu. De fapt aceasta este una dintre:

[35]https://www.crestinortodox.ro/religie/minunile-sfintlor-arhangheli-mihail-gavriil-122160.html (accesat pe 17.08.2021).

- funcțiile,
- menirile
- și atributele

îngerilor din cer: să prezinte rugăciunile noastre în fața lui Dumnezeu. După tradiția creștin ortodoxă nu există rugăciune cât de mică pe care îngerii să nu o audă și să nu i-o transmită lui Dumnezeu. După sfinții părinți dacă ne rugăm și rugăciunea noastră nu este ascultată înseamnă că Dumnezeu nu a considerat că ne este de folos ca acea rugăciune să fie realizată. Noi suntem oameni și vedem lucrurile prin prisma noastră:

- limitată,
- de multe ori trunchiată
- și slabă.

Dumnezeu este o ființă supranaturală și știe mult mai bine ceea ce este de folos și ceea ce nu este de folos pentru noi. Iată de ce mai multe dintre rugăciunile noastre nu se realizează. Înseamnă că Dumnezeu nu a fost de acord cu cererea noastră.[36]

Un alt canon de la utrenie Sfântului Arhanghel Gavriil spune așa: "pe tine avându-te folositor mai mare, apărător și perete, și întărire către Dumnezeu Gavriile, noi cei ce te iubim,ne izbăvim de primejdii, și de vătămarea șarpelui, lăudându-te pe tine."[37] Acest text ne spune prin urmare de patru funcții ale Sfântului Arhanghel Gavriil:

- folositor,
- apărător,
- perete
- și întărire.

În ce sens ne este folositor Sfântul Arhanghel Gavriil? El ne este folositor în diferite momente ale vieții dacă noi ne aducem aminte de el și în rugăm să ne ajute în diferitele împrejurări concrete ale vieții. Dar lucrul care este cel mai de folos este că dacă noi suntem credincioși lui și ne rugăm lui ei bine Sfântul Arhanghel Gavriil poate să intervină pentru noi la Dumnezeu să ne mântuim. După cum știm omul prin sine nu se poate mântuii. Deși sunt mai multe curente sincretice orientale care ne asigură că mântuirea este în puterea noastră în întregime, ei bine creștinismul ortodox nu crede aceasta fiindcă a fost Iisus cel care a spus că omului mântuirea nu îi este cu putință. Totuși Iisus a spus că cele care sunt cu neputință la oameni sunt cu putință la Dumnezeu.[38]

Prin urmare Sfântul Arhanghel Gavriil poate să ne fie de folos într-un lucru care este dincolo de puterile noastre: mântuirea. Este un lucru important și este bine să știm că îngerii sunt unii care pot să vină în ajutorul nostru dacă voim să ne mântuim. Este important să voim să ne mântuim dar și mai important este să ajungem să facem faptele și lucrările care duc la mântuirea noastră.

La fel de bine textul de mai sus ne spune că Sfântul Arhanghel Gavriil este un apărător. Despre ce apărare să fie vorba în textul de mai sus? Fără de nici o îndoială că Sfântul Arhanghel este un aliat al nostru împotriva demonilor. Demonii deși sunt ființe căzute au mai multă putere decât noi. Nu vom reușii prin propriile puteri să ieșim învingători în lupta noastră contra demonilor. Totuși îngerii - și aici se include și Sfântul Arhanghel Gavriil - au putere peste demoni ca unii care

- s-au stabilizat,
- s-au desăvârșit,
- s-au întărit
- și s-au fixat veșnic

în facerea binelui. La fel ca prietenul său Sfântul Arhanghel Mihail și Sfântul Arhanghel Gavriil are putere peste diavol. Este de la sine înțeles că atunci când diavolul ne atacă tot ceea ce trebuie să facem este să strigăm către Sfântul Arhanghel Gavriil. Strigăm nu oricum ci prin rugăciuni. După cum am spus rugăciunea este calea specială și imediată de a ajunge să intrăm în legătură cu Sfântul Arhanghel Gavriil. Evident că sunt mai mulți care nu sunt prea încântați cu acest lucru. Fiindcă ei se întreabă dacă rugăciunea este cu adevărat:

- eficientă,
- efectivă

---

[36]A se vedea Antonie de Suroj, *Școala rugăciunii* (București, 2006 reeditare).
[37]De la utrenia Soborului Sfântului Arhanghel Gavriil de pe 26 martie din Minei (București, 1930).
[38]A se vedea Antonie de Suroj, *Mântuirea lumii* (Galați, 2020).

- și lucrătoare?

Oamenii de azi sunt oameni care vor rezultate imediate și evident că rugăciunea este văzută de ei mai mult cu ochii superstiției și ai magiei care acționează instantaneu. Aceasta fiindcă trebuie să știm că rugăciunea este o armă spirituală pe care trebuie să o folosim pentru a ne apăra de demoni. Este prin urmare bine să știm că avem un aliat și o persoană de nădejde în confruntările noastre cu demonii: Sfântul Arhanghel Gavriil. Totul însă trebuie să știm că are loc pe planul nevăzut al lumii spirituale.[39]

Textul ne spunea că Sfântul Arhanghel Gavriil poate să fie pentru noi un perete. Despre ce perete este vorba? Poate un înger sau un arhanghel să se transforme într-un perete? Ei bine trebuie să știm că Sfântul Arhanghel Gavriil este pentru noi un perete care ne apără de:

- necazuri,
- ispite,
- încercări,
- momente grele
- dificultăți
- și mari provocări.

Acestea pot să vină de la lume dar evident că pot să vină și de la demoni. Demonii sunt unii care ne asaltează și lucră în așa mod ca viața noastră să devină una de nesuportat. Sunt mulți care se luptă de exemplu cu depresia și nici măcar nu au auzit de faptul că Sfântul Arhanghel Gavriil poate să îi ajute în această luptă. Prin urmare Sfântul Arhanghel Gavriil poate să fie ajutorul nostru în momentele critice ale vieții. De ce? Fiindcă după cum am spus Sfântul Arhanghel Gavriil este o ființă a luminii și a bucuriei. Îngerii ne iubesc și nu vor să ne vadă că suferim. Totuși ei nu pot să acționeze asupra noastră dacă nu le-o cerem.

Sunt foarte mulți care deși știu că există îngeri se îndoiesc de existența lor și prin urmare nu recurg la ajutorul îngerilor. Ei bine trebuie să ajungem să ne luăm măsuri de protecție în acest sens. Trebuie să recurgem la ajutorul Sfântului Arhanghel Gavriil atunci când demonii nu ne lasă în pace. Că în lume există o lucrare demonică nu este nici o îndoială. Sunt atât de multe:

- răutăți,
- perversiuni,
- crime oribile
- viclenii
- și perfidii

că pur și simplu ne dăm seama că omul nu este capabil de toate aceste lucruri pe cont propriu. În acest sens ne dăm seama că cei răi și mișei sunt ajutați și inspirați de demoni.[40]

La fel de bine textul de mai sus ne spune că Sfântul Arhanghel este întărire pentru noi. Sunt momente în viață când suntem copleșiți de evenimentele care vin peste noi. Un astfel de moment se poate spune că este pandemia de Covid care a început în anul 2020 și a ajuns ca în scurt timp să se extindă pe tot mapamondul. Ei bine în asemenea momente noi ca oamenii ne dăm seama că suntem:

- limitați
- și neputincioși.

Pandemiile sunt lucruri pe care nu le putem controla și sunt dincolo de puterile noastre.[41]

La fel de bine textul pe care l-am citat mai sus ne spune că Sfântul Arhanghel Gavriil poate să ne izbăvească din primejdii. Trebuie să fim cât se poate de concludenți în acest sens că viața noastră de multe ori nu este una simplă. Sunt mai multe situații neprevăzute în care pur și simplu suntem confruntați cu tot felul de primejdii pe care prin puterile noastre nu le putem trece. Viața noastră nu este lipsită de primejdii fiindcă trebuie să știm că acestea sunt inerente în existența noastră. Sunt unii are sunt mai curajoși și nu se tem de primejdiile vieții însă alții sunt mai slabi și pătimesc mult de la primejdii. Totuși care sunt ceste primejdii care ne pândesc în această viață?

---

[39]A se vedea Sfântul Nicodim Aghioritul, *Războiul nevăzut* (Alba Iulia, 2016).

[40]A se vedea Mănăstirea Paraclitu (Grecia), *Demonii și lucrările lor* (Galați, 2007).

[41]Pandemia de Covid a venit să ne spună cât de slabă și firavă este ființa umană. Deși omul de azi este plin de sine cu privire la realizările lui științifice și tehnice iată cum un simplu virus a ajuns să facă mai mult de 5 milioane de victime la nivel mondial. Ne dăm seama că sunt lucruri care nu sunt în puterea noastră deși am vrea să le controlăm. În asemenea momente trebuie să ajungem să cerem ajutorul lui Dumnezeu și al îngerilor. Fără doar și poate să un astfel de ajutor este și Sfântul Arhanghel Gavriil.

1. Bolile,
2. Suferința,
3. Sărăcia,
4. Necazul
5. Sau ispitele.[42]

Textul ne spune că Sfântul Arhanghel Gavriil ne poate scăpa de "vătămarea șarpelui." Ce să însemne acest lucru? Trebuie să știm că încă din cartea Facerii diavolul a fost denumit șarpe. Nu că ceva este rău cu șerpii care sunt creați de Dumnezeu ci mai mult cu faptul că șarpele este în general un animal urât și care cu veninul lui poate ucide. Ei bine diavolul este asimilat aici unei ființe reptiliene pentru a desemna stadiul lui căzut și depravat.[43] Prin urmare în diferite forme diavolul ne poate vătăma. Totuși tradiția ortodoxă ne asigură că noi nu suntem singuri în fața diavolului ci îi avem pe îngeri dintre care se remarcă și Sfântul Arhanghel Gavriil. Am făcut clar în rândurile de mai sus că Sfântul Arhanghel Gavriil este un arhanghel care nu a căzut de la Dumnezeu și a rămas:

- loial
- și credincios

lui Dumnezeu. S-a spus de mai mulți teologi că demonii și căderea lor a fost un test pentru îngeri. Îngerii au fost testați de Dumnezeu pentru a își arăta credincioșia lor față de Dumnezeu. La fel de bine în grădina Edenului trebuie să știm că primii oameni Adam și Eva au fost testați.[44] Au fost testați de Dumnezeu pentru a se dovedii dacă sunt vrednici sau nu de nemurire. Diavolul însă intervine și îi face pe oameni să piardă nemurirea trupului. Intenția lui Dumnezeu Tatăl a fost ca nu numai sufletul nostru să fie nemuritor ci la fel de bine și trupul. Ei bine bătălia pentru nemurirea trupului a fost pierdută de primii oameni dar nu și războiul împotriva diavolului. Diavolul ne poate vătăma dacă nu suntem atenți și pregătiți.

"Vătămarea șarpelui" trebuie să știm că este un lucru care poate să fie văzut în lumea noastră foarte bine:

- patimi,
- răutăți,
- înșelăciuni,
- instabilitate,
- minciuni
- sau excrocherii

sunt cu toate lucruri care ajung să ne veteme. Simțim de multe ori că puterile ni s-au epuizat și nu mai putem lupta cu răutatea vătămătoare din jurul nostru.[45]

Un alt canon de la utrenie ne spune despre relația dintre Sfântul Arhanghel Gavriil și Sfânta Maria: "curată pe tine cu totul fără prihană, Gavriil dacă te-a văzut, bucură-te Stăpâna, către tine luminat a strigat, ceea ce nu ști de nuntă, mântuirea oamenilor, lauda îngerilor, cinstita cuvântare." Acest text ne aduce aminte de Sfânta Maria care a fost cea care la Bunavestire a ajuns să schimbe cumva cursul omenesc al istoriei și să ajungă să deschidă omului șansa spre mântuire prin nașterea sa minunată. Sunt mai multe imnuri de laudă pe care sfinții părinți și teologii le-au scris dar ceea ce trebuie să știm este că mai toate opiniile creștin ortodoxe converg: Sfânta Maria este noua Evă fiindcă dacă prin Eva umanitatea a căzut în păcat ei bine prin Sfânta Maria umanitatea poate ajunge să se ridică la șansa mântuirii. Sfântul Arhanghel Gavriil a avut și el un rol important în această șansă la mântuire oferită lumii prin Sfânta Maria. A fost sfințenia vieții Maicii Domnului cea care l-a determinat pe Dumnezeu să Îl trimită pe Sfântul Arhanghel Gavriil să aducă vestea că Fiul lui Dumnezeu va venii în lume și se va face fiul omului. Este bine să ne dăm seama că faptul că Sfântul Arhanghel Gavriil s-a arătat Sfintei Maria -

---

[42]A se vedea Ioan C. Teșu, *Teologia necazurilor și a încercărilor* (Editura Sfântul Mina, 2018).

[43]A se vedea Daniel de la Rarău, *Războiul creștinilor cu diavolii* (Editura Agaton, 2016).

[44]A se vedea Ionanis Romanidis, *Păcatul strămoșesc* (București, 2017).

[45]Răutatea este cea mai mare provocare pentru om fiindcă este bine să știm că ea ajunge să se manifeste apoteotic în moarte. Sunt mai mulți dușmani ai omului însă ceea ce trebuie să știm este că răul cel mai mare este moartea. Filosofii au încercat să cuprindă și să înțeleagă moartea însă nu au reușit. Aceasta fiindcă moartea este un element irațional în lumea noastră. Dacă moartea este un element irațional în lumea noastră înseamnă că și autorul ei este irațional. Ei bine Dumnezeu este foarte clar că nu este autor al morții. Aceasta fiindcă Dumnezeu a creat și a dat viață. Evident că nu El este autor al morții. Sfinții părinți sunt unanimi: diavolul a fost autor al morții. Dacă moartea este irațională și diavolul este irațional și deci nebun.

o biată fecioară din Nazaret - ne spune că el este deschis spre toată umanitatea. Aceasta fiindcă îngerii sunt ființe care îi iubesc pe oameni și le vor binele.[46]

Un laic s-a dus într-un pelerinaj la a o mănăstire și acolo discuta cele duhovnicești cu egumenul.

- Părinte să știți că mă bucur că sunt aici.
- De ce?
- Fiindcă pot să simt mult har la această mănăstire.
- Asta așa este.
- Totuși părinte aș avea a ceva de discutat cu sfinția ta.
- Ce anume?
- Părinte am tot auzit de Sfântul Arhanghel Gavriil.
- Așa și?
- Chiar există?
- Da.
- Și l-a văzut cineva.
- L-a văzut Sfânta Maria Maica Domnului.
- Numai atât?
- Nu.
- Cine l-a mai văzut?
- De împăratul Amfilog al Arabiei ai auzit?
- Nu.
- Ei bine și el a ajuns să îl vadă pe Sfântul Arhanghel Gavriil.
- Cum?
- Este o poveste lungă.
- Nu este nici o problemă. Am timp.
- Bine îți voi spune povestea. .
- Vă rog.
- A fost acum mai bine de 900 de ani.
- Așa de mult?
- Da.
- În Babilonia stăpânea Amurat și în Arabia Amfilog.
- Interesant.
- În aceste două împărății a prins mult sămânța creștină.
- Cred și eu.
- În acel timp creștinii din Ierusalim au avut multe neînțelegeri cu evreii.
- De ce?
- Fiindcă creștinii credeau în învierea și înălțarea cu trupul la cer al lui Hristos.
- Înțeleg.
- Și ce și-au spus evreii văzând că numărul creștinilor crește?
- Ce?
- Ce ar fi să cerem ajutor străin?
- De la Amurat împăratul Babiloniei șii Amfilog împăratul Arabiei?
- Da. De fapt au cerut ajutor numai de la Amurat dar acesta a dat de veste și lui Amfilog.
- Și ce a urmat?
- Amfilog s-a dus cu mare armată și a asediat Ierusalimul.
- Ce urât.
- Amfilog a făcut prăpăd în Ierusalim și a ucis mulți creștini.
- Vai nu se poate.
- Apoi armata s-a îndreptat spre biserica Învierii Domnului.
- Și?

[46]A se vedea Tammy Lynn Montgomery,*The Angel in Annunciation and Synchronicity: Knowledge and Belief in C.G. Jung* (Maryland, 2013).

- Acolo ce să vezi?
- Ce?
- Un nor s-a pogorât din cer și a cuprins biserica Învierii și ea nu a mai putut să fie văzută.
- Minunat.
- Amfilog a dat ordin armatei să distrugă biserica dar o putere nevăzută îi ținea departe pe soldați.
- Puterea lui Dumnezeu?
- Da.
- Și ce a urmat?
- La câtea zile după ce norul a dispărut împăratul Amfilog s-a dus la biserica Învierii. Era în timpul liturghiei.
- Și?
- Aici minune. Amfilog a avut mai multe vedenii.
- Care?
- Când preotul a spus: Că sfânt eşti Dumnezeul nostru şi Ţie slavă înălţăm, Tatălui şi Fiului şi Sf. Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor", a început să se cânte de mii de Heruvimi şi Serafimi, cântarea cea îngerească: "Sfinte Dumnezeule, Sfinte Tare,Sfinte fără de moarte, miluieşte-ne pe noi".
- Ce frumos.
- Ei bine în timpul trisaghionului preotul spune rugăciunea: "Dumnezeule cel Sfânt, care întru sfinţi te odihneşti, Cela ce cu glas întreit sfânt eşti lăudat de Serafimi şi mărit de Heruvimi şi de toată puterea cerească închinat., primeşte şi din gura noastră, a celor păcătoşi, întreit sfânta cântare şi ne cercetează pe noi cu bunătatea Ta. Iartă-ne nouă greşeala cea de voie şi cea fără de voie, sfinţeşte sufletele şi trupurile noastre şi ne dă nouă să ne închinăm Ţie cu cuvioşie în toate zilele vieţii noastre..."
- Înțeleg.
- În acest timp Amfilog a putut să vadă că îngerii ridicau în sunt multe jertfe pe care le țineau cu mare frică.
- Interesant.
- După aceasta Sfântul Arhanghel Mihail a spus cu mare glas:
- Să luăm aminte.
- Sfântul Arhanghel Gavriil a spus odată cu preotul:
- Pace tuturor!
- Minunat.
- Sfântul Arhanghel Gavriil a trecut după masă și aștepta citirea apostolului și zicea cu sfială în sine:
- "Binecuvântat eşti pe scaunul măririi împărăției Tale, Cela ce şezi pe Heruvimi, totdeauna, acum şi pururea şi în vecii, vecilor, amin".
- Frumos. Și asta a fost tot?
- Nu.
- Ce a mai avut loc?
- Când Amfilog l-a auzit pe preot că spune:
- *"Şi ne învredniceşte pe noi, Stăpâne, cu îndrăznire, fără de osândă, să cutezăm a Te chema pe Tine, Dumnezeul cel ceresc, Tată, şi a zice",* ei bine Amfilog i-a putut vedea pe Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil să merg în mijlocul bisericii unde îngenunchează amândoi și încep să spună rugăciunea Tatăl nostru.
- Extraordinar.
- Așa este.
- Deci împăratul Amfilog s-a învrednicit să îi vadă pe Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil.
- Da. Acum ești lămurit cu privire la Sfântul Arhanghel Gavriil?
- Da părinte. Vă mulțumesc.[47]

Evident că avem aici o vedenie cu totul minunată și remarcabilă fiindcă ea a avut loc cu un împărat arab care îi dispreţuia pe creştini. Tradiția spune că în cele din urmă Amfilog s-ar fi convertit la creştinism însă ceea ce ne interesează pe noi aici este faptul că Sfântul Arhanghel Gavriil a putut să fie văzut acum mai bine de 900 de ani de un păgân. Sfântul Arhanghel Gavriil prin urmare s-a arătat nu numai creştinilor și evreilor ci și păgânilor în speranța că ei se vor convertii și vor venii la Hristos. Că cei mai mulți păgâni nu au făcut-o nu este de mirare. Aceasta fiindcă ființa umană nu trebuie să fie subestimată cu privire la răutatea ei. Oamenii deși au atât de multe

[47]Din *Descoperirea sfintei liturghii* (Editura Agapis: Bucureşti, 2003).

mărturii despre existența îngerilor și a Sfântului Arhanghel Gavriil ei bine sunt tot împietriți la inimă. Vedenia lui Amfilog însă nu a fost numai pentru el care era păgân ci și pentru noi creștinii ortodocși care trebuie să știm că la sfintele slujbe îngerii sunt alături de noi. Iată de ce trebuie să avem încredințarea că atunci când pășim în biserică pentru a ne ruga nu ne rugăm singuri ci dimpreună cu Sfântul Arhanghel Gavriil.[48]

CAPITOLUL 3

SFÂTNUL ARHANGHEL GAVRIIL LA INTERECȚIA RELIGIILOR: CREȘTINISM, IUDAISM ȘI ISLAM

Că lumea religiei este divizată putem vedea cu toții. În ceea ce privește cauza diviziunii în religie trebuie să știm că există două cauze:

- răutatea oamenilor
- și răutatea demonilor.

Cum să fie răutatea oamenilor cauză a diviziunii în religie? Ei bine nu trebuie în nici un fel să ajungem să ignorăm răutatea omului. Să ne aducem aminte că în secolul XX a fost omul cel care a creat două mari războaie mondiale. Prin urmare răutatea omului nu este o iluzie ci este o realitate și un lucru fictiv ci o realitate distructivă. Sunt mulți care evident că în loc să se întristeze cu privire la situația religioasă a omului în această lume ajung să se bucure și să veselească. De ce? Fiindcă ei pur și simplu se simt bine în diviziune și dezbinare. Tradiția creștin ortodoxă ne aduce aminte că mai există și o altă categorie de ființe care sunt dedicate dezbinării și diviziunii. Ei sunt diavolii. Ei bine dacă omul nu vrea să divă religia atunci demoni o vor face. Care este motivația pentru care demonii divizează religia?

1. Răutate,
2. invidie pe fericirea omului,
3. gelozie pe relația fericită a omului cu Dumnezeu,
4. dorința de crea ură
5. și setea de a face ca nimic rațional să nu mai domine în lume.

După cum am spus în rândurile de mai sus fiindcă sunt ființe căzute demonii nu mai au o rațiune sănătoasă. Se poate sune că ei au devenit iraționali. Tot ceea ce este irațional a devenit rațional pentru demoni. Acesta este și motivul pentru care eforturile demonilor sunt centrate în această lume pe diviziunea oamenilor și dacă este posibil pe diviziunea religiilor. După cum putem vedea în lumea noastră sunt mai multe religii și ceea cea ce este și mai trist este că au avut loc mai multe conflicte pe temă religioasă. Fie că au fost păgânii care s-au războit cu creștinii, iudaicii care s-au luptat cu musulmanii, musulmanii cu creștinii, hindușii cu budiștii sau sectele creștine între ele, ceea ce trebuie să știm este că sunt mai multe conflicte religioase în lumea noastră.

Paradoxal dacă religia ar trebuii să ne unească ei bine iată că ea prin lucrare omenească și demonică ajunge să ne dezbine și să ne divă. Totuși în acest haos religios trebuie să știm că nu suntem singur. Îngerii sunt de partea noastră și printre ei este și Sfântul Arhanghel Gavriil. Acest arhanghel știm că este recunoscut de cele 3 religii monoteiste:

- creștinism,
- iudaism
- și islam.[49]

Ei bine în aceste pagini ne vom referii mai mult la islam fiindcă este religia care susține că a fost întemeiată pe revelațiile Sfântului Arhanghel Gavriil. Este Mohamed (570-632) a susținut că în vârstă de 40 dea ani Sfântul Arhanghel Gavriil l-a vizitat și i-a dictat Coranul. Iată cum descrie Mohamed prima întâlnire cu Sfântul Arhanghel Gavriil: "la 40 de ani, Mahomed are o revelație descrisă în felul următor: pe când dormea în peștera în care își petrecea recluziunea lui anuală, îngerul Gabriel a venit la el, ținând o carte deschisă în mâini și i-a poruncit "Rostește acestea!". Cum Mahomed refuza să citească din carte, Îngerul i-a apăsat "cartea pe nări și pe buze", aproape sufocându-l. Când, a patra oară îngerul i-a spus: "Rostește!", Mahomed l-a întrebat "Ce trebuie să rostesc?". Îngerul i-a răspuns atunci: "Rostește (adică: predică!) în numele Domnului care te-a făcut! Care a făcut omul dintr-un cheag de sânge. Propovăduiește, căci Domnul tău este cel mai darnic, el l-a luminat

---

[48]A se vedea (autor colectiv), *Cele mai frumoae predici: Sfinții Arnagheli Mihail și Gavriil* (Editura Lumea Credinței, 2018).

[49]A se vedea Edwin S. Gorham, *Archangel Gabriel and those to whom he spake* (New York, 1902).

pe om cu ajutorul penei de scris și l-a învățat pe om ceea ce nu știa"(90: 1-5) Mahomed a început să citească cu voce tare și îngerul s-a depărtat de dânsul. "Apoi m-am trezit și eram ca și cum cineva ar fi scris în inima mea". Autenticitatea acestor experiențe pare neîndoielnică. "Dictarea" Coranului a fost deseori însoțită de convulsii puternice, de accese de febră sau de răcirea trupului. ”[50]

Ei bine noi creștinii ortodocși suntem mult mai rezervați cu privire la această anghelofanie pe care a avut-o Mohamed. De ce? Fiindcă sunt mai multe lucruri care sunt chestionabile în ceea ce îl privește pe Mohamed. La vremea când acest incident a avut loc trebuie să știm că Mohamed avea 3 soții. Aceasta fiindcă Mohamed a fost poligam. La fel de bine se pare că aceste Arhanghel Gavriil care i s-a arătat lui Mohamed nu a fost cam același care i s-a arătat și Sfintei Maria în Nazaret. Este ca și cum arhanghelul a uitat pur și simplu de experiența și implicațiile sale creștine. Noul Testament și evenimentele din el au avut loc cu aproximativ 600 de ani după ce acest “arhanghel” i s-a arătat lui Mohamed. Au trăit mulți creștini și mulți sfinți s-au ridicat dintre ei în toți acești 600 de ani. Ei bine se pare că Mohamed a fost cu totul ignorant cu privire la aceste mărturii ale vieții creștine de mai înainte de el. De fapt Mohamed ca întemeietor de credință (religie) a fost mai mult un sincretic care a preluat elemente:

- iudaice
- și creștine

pe care le-a amestecat cu propria lui doctrină. Nu este de mirare că un sfinții părinți din vremea respectivă l-a denumit pe Mohamed ca un precursor al lui Antihrist. Sfântul Ioan Damschin spune cât se poate de clar acest lucru: “există, de asemenea, superstiția Ismaeliților care până în ziua de azi predomină și ține oamenii în eroare, acesta fiind un precursor al lui Antihrist. Ismaeliții provin din Ismael, [care] i s-a născut lui Avraam din Agar, și din acest motiv ei sunt numiți atît Agareni cît și Ismaeliți. Ei sunt, de asemenea, numiți și sarazini/saracini, care este derivat din Sarras kenoi, sau lipsiți sau sărăciți de Sara, din cauza a ceea ce a spus Agar îngerului: “Sara m-a trimis departe săracă/lipsită.” Aceștia erau idolatri și se închinau stelei de dimineață și Afroditei, pe care în limba lor au numit-o Khabar, care înseamnă mare. Și așa au fost idolatri până în timpul lui Heraclius . Din acel moment până în prezent un profet mincinos pe nume Mahomed a apărut în mijlocul lor. Acest om după ce a încercat Vechiul și Noul Testament și ,se pare că ,după o discuție avută cu un călugăr Arian, [101] și-a conceput propria erezie. Apoi, după ce a intrat în grațiile oamenilor afișând o aparentă evlavie, el a zis că a primit din cer o anumita carte. El a scris niște texte absolut ridicole în această carte a sa apoi a dat-o lor ca un obiect de venerație.”[51]

Se știe că Mohamed a avut o întâlnire cu un călugăr creștin arian pe nume Bahira. De la acesta află mai multe lucruri despre creștinism dar evident că Mohamed nu a fost mulțumit de creștinism. El a avut obsesia că deși era căsătorit cu 3 neveste era și profet. Prin urmare ceea ce susține Mohamed este că timp de mai bine de câțiva ani Sfântul Arhanghel Gavriil a venit și i-a dictat Coranul cuvânt cu cuvânt. Totuși ceea ce trebuie să remarcăm aici este că deși Mohamed susține că Coranul i-a fost dictat de Sfântul Arhanghel Gavriil în cele din urmă el a fost autorul și pe prima pagină a Coranului nici nu este menționat Sfântul Arhanghel Gavriil.

Este posibil ca Mahomed să fi fost inspirat foarte mult în relația lui cu “arhanghelul” de apariția de la Bunavestire în care protagonistă a fost Maica Domnului. Dacă Sfântul Arhanghel Gavriil i s-a arătat Sfintei Maria - o umilă fecioară din Nazaret - de ce să nu i se arate și lui să “colaboreze” cu el? Lucrurile par să se lege. Diferența este că Sfânta Maria s fost o fecioară în timp ce Mohamed la data apariției “arhanghelului” avea 3 soții fiind poligam.

După anii de revelație în care Mohamed a primit Coranul cuvânt cu cuvânt de la “arhanghelul Gavriil” ei bine Mohamed începe să propovăduiască noua religie. Deși la început este privit cu rezerve în cele din urmă autoritățile îl vor găsii periculos și îl vor persecuta. Acest lucru nu l-a împiedicat pe Mohamed să formeze o armată pe care el însuși a condus-o și să riposteze. Trebuie să ne dăm seama că pentru Mohamed a fi:

- un lider spiritual
- și un lider militar

în același timp nu a fost deloc o imposibilitate. Cu privire la imoralitatea lui Mohamed Sfântul Ion Damaschin este cât se poate de concludent: “așa cum a fost povestit, acest Mohammed a scris multe cărți ridicole, iar fiecăreia dintre ele i-a pus un titlu. De exemplu, există cartea „Despre femeie”, [109], în care el face clar

[50]https://ro.wikipedia.org/wiki/Mahomed (accesat pe 08.02.2022).
[51]https://apologeticum.ro/2015/09/sfantul-ioan-damaschin-despre-islam/ (accesat pe 04.02.2022).

prevederi legale pentru luarea a patru soţii şi, dacă este posibil, chiar şi o mie de concubine – sau atât de multe cât poate fiecare întreţine, pe lângă cele patru soţii iniţiale. De asemenea, el a făcut ca să fie legal ca să-ţi poţi lăsa nevasta oricând s-ar putea dori, şi când va dori o alta pentru a o lua de soţie să se poată lua în acelaşi fel. Mohammed a avut un prieten pe nume Zeid. Acesta avea o soţie foarte frumoasă, de care Mohammed s-a îndrăgostit. Odată, când şedeau împreună, Mohammed i-a spus: "Oh, apropo, Dumnezeu mi-a poruncit să-ţi iau soţia ." Celălalt a răspuns: "Tu eşti un apostol. Fă cum ţi-a spus Dumnezeu şi ia pe soţia mea ".Dar mai degrabă, pentru a spune povestea de la început, el a spus :" Dumnezeu mi-a dat porunca ca să o laşi pe soţia ta. Şi el a lăsat-o . Apoi câteva zile mai târziu el a spus: "Acum Dumnezeu mi-a poruncit să ţi-o iau "Apoi, după ce a luat-o şi a comis adulter cu ea, a făcut această lege:" Lasă-l pe cel care îşi va lăsa nevasta. Şi dacă, după ce a lăsat-o, el ar trebui să se întoarcă la ea, altul să se însoare cu ea. Pentru că nu este îngăduit ca să o ia dacă nu a fost căsătorită cu un altul . Mai mult, dacă un frate îşi va lăsa soţia lui, fratele lui să se căsătorească cu ea, dacă el doreşte. "[110] În aceeaşi carte el dă precepte precum aceasta:" Munceşte pământul pe care ţi l-a dat Dumnezeu şi înfrumuseţează-l. Şi fă acest lucru într-o asemenea manieră "[111] – Nu repetăm aici toate lucrurile obscene pe care le-a zis şi le-a făcut."[52]

După toate aceste lucruri se mai poate spune că Mohamed a fost prorocul şi colaboratorul Sfântului Arhanghel Gavriil? Să fie Sfântul Arhanghel Gavriil unui care ajunge să aleagă ca mesager al său un om care nu numai că a fost imoral dar a făcut şi din imoralitate o lege şi un lucru firesc şi obişnuit? Fără doar şi poate că nu. Cu privire la apariţiile pe care le-a avut Mohamed a Sfântului Arhanghel Gavriil trebuie să ne dăm seama că deşi Mohamed pretindea că ştie Biblia şi pe sfinţii apostoli se pare că el nu a auzit niciodată cuvintele Sfântului apostop Pavel care spune: "nu este de mirare, deoarece însuşi satana se preface în înger al luminii. Nu este deci lucru mare dacă şi slujitorii lui iau chip de slujitori ai dreptăţii, al căror sfârşit va fi după faptele lor" (2 Corinteni 11, 14-15).

Ceea ce ne face să credem că cel care s-a arătat lui Mohamed a fost un demon este atitudinea lui Mohamed faţă de Iisus. Deşi Biblia spune cât se poate de clar că Iisus a fost Fiul lui Dumnezeu întrupat pentru mântuirea omului, ei bine Mohamed nu a fost de acord cu acesta. Prin urmare cine a fost Iisus pentru Mohamed? Iisus a fost un simplu profet care nu a făcut decât să pregătească venirea lui. Se poate vedea aici o trăsătură megalomană a lui Mohamed care a ajuns să se pună pe sine mai presus de Fiul lui Dumnezeu. Evident că este aproape imposibil ca Sfântul Arhanghel Gavriil ca unul care a slujit şi a ajutat venirea Fiului lui Dumnezeu în lume, în acelaşi timp să lucre la răsturnarea Fiului lui Dumnezeu ca fiind un simplu proroc şi filosof.

Tot Sfântul Ioan Damaschinul este cât se poate de concludent cu privire la aberaţiile lui Mohamed: "Mai mult, ei ne numesc Heterişti (Sfântul Ioan se refera aici la acuzaţia de triteism sau politeism n.n.) sau Asociatori (mushrikun, asociator, un cuvânt cu caracter peiorativ folosit de musulmani contra creştinilor vrând sa arate ca se asociază un Dumnezeu unui alt Dumnezeu – n.n.), deoarece, spun ei, noi introducem un asociat al lui Dumnezeu declarând ca Hristos este Fiul lui Dumnezeu şi Dumnezeu. Noi le spunem în replică: "Profeţii şi Scripturile ne-au spus acestea nouă şi voi declaraţi constant că acceptaţi Profeţii. Deci, dacă noi declarăm în mod eronat că Hristos este Fiul lui Dumnezeu, profeţii sunt cei care ne-au învăţat acest lucru şi ne-au transmis acest lucru. Dar unii dintre ei spun că este o interpretare greşită a proorocirilor de către noi, iar alţii spun ca evreii ne urau şi ne-au înşelat scriind în numele Profeţilor, ca astfel sa rătăcim. Şi din nou le spunem: "Atâta timp cât spuneţi că Hristos este Cuvântul lui Dumnezeu şi Duh, de ce ne acuzaţi că sântem Heterişti? Pentru că cuvântul şi duhul sunt nedespărţite de cel în care are îşi au în mod natural existenţa. Prin urmare dacă Cuvântul lui Dumnezeu este în Dumnezeu, atunci este evident că şi El este Dumnezeu. Dar dacă totuşi El este în afara lui Dumnezeu atunci, în conformitate cu tine, Dumnezeu este fără cuvânt şi fără duh. Prin urmare, prin evitarea introducerii unui asociat cu Dumnezeu voi l-aţi mutilat pe Dumnezeu. Ar fi mult mai bine pentru tine să spui că El are un asociat decât să-L mutilezi, ca si cum ai avea de a face cu o piatră sau cu o bucată de lemn sau orice alt obiect neînsufleţit. Astfel, vorbeşti mincinos când ne numeşti Heterişti ; am putea replica numindu-vă Mutilatori ai lui Dumnezeu. """[53] Ca să ne dăm seama că Mohamed este un impostor şi un înşelat trebuie să ne aducem aminte de ceea ce a spus Sfântul Ioan Teologul într-una din epistolele sale: "în aceasta să cunoaşteţi duhul lui Dumnezeu: orice duh care mărturiseşte că Iisus Hristos a venit în trup, este de la Dumnezeu. Şi orice duh, care nu mărturiseşte pe Iisus Hristos, nu este de la Dumnezeu, ci este duhul lui antihrist, despre care aţi auzit că vine

[52]https://apologeticum.ro/2015/09/sfantul-ioan-damaschin-despre-islam/ (accesat pe 04.02.2022).

[53]https://apologeticum.ro/2015/09/sfantul-ioan-damaschin-despre-islam/ (accesat pe 04.02.2022).

şi acum este chiar în lume" (1 Ioan 4, 2-3). Ei bine este foarte clar că Mohamed nu a mărturisit că Hristos Fiul lui Dumnezeu a venit în trup fiindcă el a ajuns să susțină că Iisus nu a fost Fiul lui Dumnezeu ci un simplu profet care - atenție - i-a pregătit calea lui, a lui Mohamed.[54]

Într-o mănăstire creştin ortodoxă un novice discuta cu părintele lui duhovnicesc.

- Părinte aş vrea să vă întreb ceva.
- Ce fiul meu?
- Cum este cu înșelații?
- Cei care sunt înșelați de diavol?
- Da.
- Trebuie să ştii fiul meu că la un anumit nivel cu toții suntem înșelați.
- Adică?
- Păi nu i-a înşelat diavolul pe Adam şi Eva?
- Ba da.
- Și nu suntem noi urmașii lui Adam și Eva?
- Ba da.
- Păi în Adam și Eva cu toții am fost înșelați.
- Asta așa este.
- Vezi?
- Dar eu am auzit de mai multe cazuri de călugări care au fost înșelați.
- Așa este.
- Dar de ce lasă Dumnezeu să fim înșelați.
- Pentru un motiv bine întemeiat.
- Care?
- Să ne întărim în credință.
- Da?
- Da. Dumnezeu lasă ca diavolul să vină peste noi pentru ca să ne dăm seama de cine este diavolul.
- Nu ştiu părinte dar îmi este așa de frică.
- Să nu îți fie.
- De ce?
- Cei care sunt înșelați de cele mai multe ori sunt stăpâniți de mândrie.
- Mândrie?
- Da.
- Cum?
- Sunt călugări care sunt stăpâniți de una dintre cele mai perfide forme de mândrie.
- Care?
- Mândria spirituală.
- Mândria spirituală.
- Care este acea?
- A spus-o chiar Iisus.
- Când?
- Tu ştii parabola vameşului şi a fariseului?
- Da.
- Cum se ruga fariseul?
- Dumnezeule, Îți mulțumesc că nu sunt ca ceilalți oameni, răpitori, nedrepți, adulteri, sau ca și acest vameş. Postesc de două ori pe săptămână, dau zeciuială din toate câte câştig.
- Deci fariseul se vedea pe sine mai bun ca restul?
- Da. Nu este aceasta o formă de mândrie.
- Așa este.
- Acum eşti lămurit?

---

[54]Într-unul din locurile sale Coranul manifestă şi apocatastaza fiindcă spune că imediat după ce Coranul a fost terminat şi Mohamed l-a citit mai multe duhuri rele s-au bucurat şi s-au convertit la islam şi au devenit din nou îngeri. Deși Mohamed a trăit după controversa origenistă din secolul al VI-lea evident că a fost total ignorant în ceea ce priveşte pe demoni care nu se vor mai întoarce la Dumnezeu veşnic.

- Nu prea.
- Bine. O să îți spun o mică întâmplare.
- Vă ascult.
- Se spune că era un sihastru bătrân care mergea prin pădure cu o treabă anume.
- Și?
- Era o zi frumoasă și păsările ciripeau în pădure.
- Frumos.
- La un moment dat după niște copaci vede o lumină mare.
- Ce o fi? Și-a spus sihastrul.
- S-a apropiat de lumină și acolo ce să vezi?
- Ce părinte?
- Era un arhanghel numai în lumină care strălucea ca soarele și avea și o ramură de finic în mână.
- Ca la Bunavestire?
- Da.
- Bătrânul s-a făcut că nu îl vede și și-a continuat drumul.
- Bătrânule uită-te la mine, i-a spus "arhanghelul."
- Și s-a uitat?
- Nu.
- De ce?
- Vei afla.
- Bine.
- Atunci bătrânul s-a întors către "arhanghel" și i-a spus:
- Cine ești tu?
- Sunt Arhanghelul Gavriil.
- Și ce vrei de la mine?
- Pentru viața ta cea sfânta, pentru nevoința ta, pentru rugăciunile tale și pentru toata osteneala ta, am venit să-ți aduc o veste bună din cer, de la Maica Domnului.
- Ei bine acum sihastrul era convins.
- De ce?
- Că "arhanghelul" era un diavol.
- Și ce a făcut?
- I-a spus "arhanghelului":
- Ia seama că ai fost trimis la altul! Ai greșit adresa. Eu sunt un om păcătos și nu sunt vrednic să văd pe arhanghelul Gavriil!
- Ticălosule și dementule de bătrân. Nu vă putem înșela că nu vă închinați nouă.
- Sa se închine vouă cel care va slujește vouă, că eu mă închin lui Hristos și n-am nevoie de voi!
- Asta a fost tot?
- Da.
- Deci diavolul se poate da pe sine Sfântul Arhanghel Gavriil?
- După cum ai văzut da.
- Este o întâmplare foarte folositoare.
- Sigur.
- Deci cei care sunt înșelați de diavol sunt așa fiindcă nu sunt smeriți.
- Acolo unde este smerenie diavolul nu poate intre.
- Acum îmi dau seama.
- Mă bucur.
- Vă mulțumesc părinte.[55]

Credem că întâmplarea de mai sus vorbește de la sine: diavolul se poate da pe sine ca fiind Sfântul Arhanghel Gavriil. Iată de ce chiar dacă Sfântul Arhanghel Gavriil ni s-ar arăta în persoană nu trebuie să credem o astfel de arătare din prima. Sfinții părinți ne spun să fim precauți cu vedeniile, visele și arătările care ne vin din lumea spirituală fiindcă diavolul poate să se dea pe sine înger de lumină. Când am scris această carte

---

[55]Din *Pateric despre vise și vedenii* (Editura Bunavestire, 2018).

am fost cât se poate de conştienţi că ea poate să fie produsul unei înşelăciuni. Aceasta fiindcă chiar şi autorul cărţii poate să fie pus la mai multe înşelăciuni. Acesta a fost motivul pentru care am cercetat cu luare aminte tradiţia creştin ortodoxă şi am găsit mai multe arătări ale Sfântului Arhanghel Gavriil care sunt demne de încredere fiind probate şi trecute de testul istoriei şi al sfinţilor părinţi. Nu trebuie să trăim cu teroarea că diavolul ar putea să vină la noi în chipul unui înger ci mai mult să fim conştienţi că există şi această posibilitate. Prin urmare cu privire la apariţiile Sfântului Arhanghel Gavriil trebuie să fim:

- precauţi,
- atenţi,
- cu luare aminte
- şi de ce nu sceptici.[56]

După cum am spus a fost iudaismul cel care a avut primul descoperirea existenţei Sfântului Arhanghel Gavriil. Evident că iudaicii şi acum revendică acest arhanghel şi de multe ori susţin că nu se poate vorbii de el în context neiudaic. Adevărul este că nu ştim dacă Sfântul Arhanghel Gavriil mai acţionează sau nu în iudaism însă ceea ce ştim este că el de mai multe ori s-a afirmat pe sine în tradiţia creştin ortodoxă. Este un lucru pe care trebuie să îl ştim şi la care trebuie să ne raportăm. Cu privire la acest scepticism a acţiunii Sfântului Arhanghel Gavriil o rugăciune din cultul creştin ortodox spune foarte bine: "te văd acum îngere, căci cu înşelăciune îmi grăieşti; căci cum poate fiinţa cea materială şi stricăcioasă şi de pământ, să încapă pe cel imaterial? Ce se îmbracă cu lumina nestricăciunii. "[57]

Aici ne este expusă cumva o anumită îndoială a Macii Domnului în faţa vestei că aduse de arhanghel că ea va ajunge să Îl nască pe Fiul lui Dumnezeu. Aceasta fiindcă este cumva greu de crezut că o fiinţă materială cum este Sfânta Maria va ajunge să Îl poarte în sine pe Cel imaterial cum este Fiul lui Dumnezeu. Din text se subînţelege că ceea ce este cu neputinţă la om este cu putinţă la Dumnezeu. Că Sfântul Arhanghel Gavriil are funcţia de a ilumina ne-o spune un al canon de la utrenia din 26 martie: "cu împărtăşirea luminii celei fără de materie, ca acela ce eşti cu adevărat fără de materie Gavriile, mai presus de materie fiind luminat, lumina a doua te-ai văzut, pe oamenii cei materialinici, care te laudă pe tine totdeauna, luminându-i. "[58]

Sfântul Arhanghel Gavriil este un iluminator şi iluminările lui nu sunt unele ale luminii fizice ci mai mult a luminii spirituale, duhovniceşti. În acest sens prin rugăciune Sfântul Arhanghel Gavriil poate să ne ilumineze:

- mintea,
- înţelegerea,
- sentimentele,
- gândirea,
- voinţa
- sau concepţiile.

Sunt mulţi oameni care fiindcă sunt plini de sine şi foarte încrezători în propriile concepţii ajung să susţină că ei de fapt nu au nevoie de nici o lumină. Sunt mulţi în lumea noastră care trebuie să fim conştienţi că iau întunericul drept lumină. Că există mult întuneric spiritual în lumea noastră ne-o spune modul în care ajunge să se manifeste religia. Sunt mai multe religii care se ignoră şi se contrazic reciproc.[59]

Sfântul Arhanghel Gavriil este cu adevărat un iluminator în această lume în care de cele mai multe ori oamenii nu sunt interesaţi dacă sunt în întuneric spiritual. Aceasta fiindcă omul de azi este un om care nu este orientat spiritual ci mai mult material deşi ştie foarte bine că are un suflet de care trebuie să aibă grijă. Orice rugăciune către Sfântul Arhanghel Gavriil trebuie să ştim că este una care iluminează sufletele noastre. Aceasta fiindcă din moment ce Sfântul Arhanghel Gavriil este lumină duhovnicească la fel de bine prin rugăciune ajungem să se împărtăşim de lumina lui. Tot un canon de la utrenia Sfântului Arhanghel Gavriil ne spune: "de

---

[56]A se vedea Igantie Briancinainov, *Despre înşelare* (Editura Apologeticum 2005).

[57]Canon de la Utrenia Sfântului Arhanghel Gavriil de pe 26 martie din Minei (Bucureşti, 1930).

[58]Idem Minei (Bucureşti, 1930).

[59]Întunericul religios trebuie să fim conştienţi că nu este adus şi susţinut în această lume numai de om ci la fel de bine demonii pot să îl aducă şi să creeze. Întunericul demonic este mai greu de vânturat însă nu este imposibil. Dacă creştinul ortodox se roagă sincer şi cu putere Sfântului Arhanghel Gavriil nu are cum la un moment dat să nu apară şi rezultate. Un prim şi mare pas pentru a ajunge să ne dăm seama c[trebuie să gonim întunericul este să ajungem să ne dăm seama că ne aflăm întuneric religios. Acest lucru vom ajunge să îl facem prin rugăciune constantă către Sfântul Arhanghle Gavriil.

mai mare bună mărire te-ai învrednicit, mare taină nouă descoperindu-ne, cel ce eşti mai mare între îngeri, prin care ne-am ridicat de pe pământ la înălţimea cea mai mare, cei ce mult te cinstim pe tine. ”[60]

Textul de mai sus ne mărturiseşte despre imaterialitatea Sfântului Arhanghel Gavriil. Ei bine trebuie să ştim că fiindcă este imaterial la fel de bine şi cei care ajung să se roage acestui arhanghel ajung într-un anume fel să se dematerializeze. Aceasta nu în sensul că îşi pierd trupul ci mai mult că ajung la o simţire a sufletului. Trebuie să vedem că sufletul nostru este unul care de cele mai multe ori rămâne:

- necunoscut,
- ignorat,
- trecut cu vederea
- şi neluat în seamă.

Ori atunci când ajungem să ne rugăm Sfântului Arhanghel Gavriil fără doar şi poate să vom ajunge să ne simţim sufletul. Dacă sufletul nostru are multe păcate vom ajungem să simţim cum aceste păcate ne apasă şi nu ne dau pace. Sunt păcatele cele care ne fac să ne simţim departe de îngerii lui Dumnezeu şi implicit de Sfântul Arhanghel Gavriil. Trebuie să fim conştienţi de aceasta. Să ne aducem aminte de momentul în care Sfântul proroc Isaia a ajuns să vadă mărirea lui Dumnezeu din cer între serafimi. Ce a simţit atunci Sfântul Isaia? A simţit că este un păcătos şi că nu se cuvenea pentru păcatele lui să aibă o astfel de vedenie. Un serafim a venit cu un cleşte la el şi i-a dat să mănânce un cărbune aprins care:

- să îl purifice,
- să îl curețe
- să îl spele
- şi să îl limpezească.

Când am purces la scrierea acestei cărţi am avut aproape acestei sentiment ca Sfântul Isaia. Nu că am avea vrednicia Sfântului Isaia ci mai mult că stând în faţa Sfântului Arhanghel Gavriil nu se poate să nu ajungi să îți simți păcătoşenia și nevrednicia. Totuși este de folos să scriem despre aceste arhanghel care de mai multe ori și-a făcut simţită prezenţa în lumea creştin ortodoxă. Ceea ce putem vedea este că la fel ca în antichitate şi în evul mediu omul are o sete de îngerii lui Dumnezeu. Vedem de la an la an cum sunt mai multe mărturii despre îngerii lui Dumnezeu. Totuși după cum am spus și în introducerea acestei cărți multe dintre aceste studii și cărți despre îngeri nu sunt creştin ortodoxe şi evident că le lipsesc ortodoxia.[61]

De ce este importantă ortodoxia în studiul anghelologic? Aceasta fiindcă este bine să ştim că îngerii sunt unii care au o lungă tradiție în creştinismul ortodox. Este cumva greu de afirmat dacă nu imposibil să ajungi să spui că tu eşti interesat de îngeri dar ignori tradiția cu privire la:

- arătările,
- anghelofaniile,
- revelaţiile
- şi epifaniile

lor din vechea ortodoxie. Există opinia în zilele noastre că totul poate fi negociat și chiar se vorbeşte de un fel de negoţ religios şi în materie de îngeri.[62]

Sunt mulţi care simt că raportându-se la tradiţia creştin ortodoxă cu privire la îngeri dau de o tradiţia mult prea exigentă şi care nu mai este actuală. Aşa se face că ei susţin că această tradiţia creştin ortodoxă anghelologică trebuie să fie cumva reformată și adusă la zi. Găsim în scrierile de anghelologie contemporane mai multe referințe la ortodoxie însă în punctele esenţiale ea este evitată. De ce? Fiindcă omul de azi de fapt nu prea este interesant la modul serios de îngeri. Dacă acest om ar fi interesat de îngeri la modul serios evident că ar ajunge la tradiţia anghelologică creştin ortodoxă şi ar insista mai mult asupra ei. Pentru unii din zilele noastre interesul pentru îngeri este aproape identic ca focul de artificii de revelion: este frumos dar se va încheia în curând. De ce? Fiindcă omul de azi este interesat de lucruri senzaţionale. Se poate vedea mai ales în mas media

[60]Canon de la utrenia Sfântului Arhanghel Gavriil de pe 26 martie din Minei (Bucureşti, 1930).

[61]A se vedea Radu Teodorescu, *Anghelologie creştin ortodoxă comparată* (Cugir, 2014).

[62]Pot să fie negociaţi îngerii lui Dumnezeu? Adevărul este că nu şi orice minte de bună credinţă îşi poate da seama de aceasta. Aceasta fiindcă trebuie să ştim că îngerii lui Dumnezeu sunt unii care ajung să fie stabili în tradiţia creştin ortodoxă care le cunoaşte existenţa de mai bine de 2 milenii. Trebuie să avem acest lucru în vedere şi să nu uităm că avem mai multe şanse să nu ajungem să fim înşelaţi de demoni care se dau drept îngeri dacă ţinem cont de exigenţele tradiţiei creştin ortodoxe. Tradiţia creştin ortodox este una extrem de bogată în ceea ce îi priveşte pe îngeri şi evident că trebuie să ne folosim de acest atu.

interesul față de senzațional care la fel de repede cum are la fel de repede ajunge să dispară. Trebuie să ştim acest lucru și să nu ne facem iluzii. Interesul față de îngeri trebuie să fie unul care să meargă mână în mână cu interesul față de creştinismul ortodox. Dacă acestea două lipsesc evident că avem o înțelegere trunchiată și deformată a îngerilor și implicit a Sfântului Arhanghel Gavriil.[63]

Un al canon de la utrenia Sfântului Arhanghel Gavriil ne spune: "arată-te din cer tuturor, celor ce cu dragoste te căutăm pe tine pururi și alină viforul celor pornit al ispitelor și al necazurilor, o Gavriile mai marele voievod."[64] Vedem că textul ne spune că Sfântul Arhanghel Gavriil nu este un simplu înger ci un fel de voievod între restul îngerilor. Trebuie să luăm aminte la acest lucru și să ştim că Sfântul Arhanghel Gavriil este unul care este mai are în virtute nu fiindcă ar avem un fel de grad de armată ci mai mult că el este mare în:

- virtute,
- iubire,
- credință
- și dragoste

față de Dumnezeu.

Noi tindem să credem că și între îngeri domnesc cam aceleași reguli care sunt și pe pământ: cel mai puternic în grad:

- stăpâneşte,
- conduce
- și domneşte.

Ei bine acest lucru nu este adevărat. Îngerii se deosebesc între ei ca fiind

- unul mai mare
- și altul mai mic

prin virtuțile pe care le au. În acest sens îngerii care sunt mai avansați în virtute sunt considerați mai mari și cei care nu sunt la el de avansați în virtute sunt considerați mai mici. Legea puterii sau legea junglei nu este în nici nu mod prezentă între îngeri.

Textul de mai sus ne spune că ispitele și necazurile vine peste noi ca un vifor. Ce este un vifor credem că ştie mai toată lumea. Viforul este un vând puternic sau o mare furtună. Trebuie să spunem că viața noastră de multe ori este o mare furtună. Suntem loviți din toate părțile de valuri și parcă stăm să ne scufundăm într-un abis de întuneric. Poate noi nu am simțit acest lucru însă au simțit-o și o simt mult. Ispitele sunt unele care vin asupra noastră și speranța că le vom face față este din ce în ce mai mică. Să ne gândim de exemplu la cei care se luptă cu patimile. Vor să nu mai cadă în aceste patimi și parcă nu mai au puteri să lupte și sunt pe punctul de a cădea din nou în mocirla patimilor. Este cumva un tablou funest să vedem oamenii care sunt atacați și asaltați de ispite. Totuși nu trebuie să ne pierdem speranța. Trebuie să ne aducem aminte în aceste momente de Sfântul Arhanghel Gavriil și să începem să i ne rugăm.

Dumnezeu Tatăl l-a lăsat pe Sfântul Arhanghel Gavriil care un:

- prieten,
- ajutor,
- model,
- reper,
- și exemplu

pe care putem să îl urmăm.

De ce? Fiindcă trebuie să ştim că fiind în această lumea lucrurile sunt cât se poate de instabile și de ce nu de relative și iată de ce trebuie să ajungem să ne raportăm la valorile duhovniceşti care sunt și perene. Trebuie să vedem prin urmare că deși viața noastră este dificilă și poate să devină grea totuși avem ajutor în persoana Sfântului Arhanghel Gavriil și a restului îngerilor. Sunt din ce în ce mai mulți cei care ajung să se întoarcă la Dumnezeu numai când au necazuri. Necazurile sunt duşuri reci într-o lume caldă. Viața merge bine și totul parcă se leagă și are sens când dintr-o dată vine peste noi un necaz. Este una să auzim că alții au avut necazuri însă cu totul alta să trecem noi prin acel necaz. Simțim că pământul se mişcă sub noi și nu mai ştim în ce direcție să

[63]A se vedea Bogdan Tătaru Cazaban, *Corpul îngerilor. Fragmente dintr-o istorie a ierarhiilor cereşti* (Bucureşti, 2017).

[64]Canon de la utrenia Sfântului Arhanghel Gavriil de pe 26 martie din Minei (Bucureşti, 1930).

apucăm. Ei bine creştinismul ortodox ne spune să ne adresăm în rugăciune Sfântului Arhanghel Gavriil. Aceasta fiindcă necazurile noastre cât de mari ar fi nu sunt mai mare decât puterea arhanghelului.[65]

Un pelerin s-a dus la Muntele Athos și acolo discuta cu un părinte duhovnicesc.

- Binecuvântați părinte.
- Domnul fiul meu.
- Și ce mai faceți părinte?
- Păcate fiul meu.
- Toți facem păcate părinte.
- Eu sunt cel mai mare păcătos.
- Poate părinte, nu ştiu.
- Sigur aşa este.
- Părinte că tot sunt aici la Athos...
- Da.
- Părinte am tot auzit că lumea vorbeşte la biserică de Sfântul Arhanghel Gavriil.
- Aşa.
- Cine este acest arhanghel părinte?
- Bună întrebare.
- Da?
- Da.
- De ce?
- Fiindcă acest arhanghel s-a arătat aici la Athos de câteva ori.
- Aici?
- Da.
- Cum?
- O să îți spun.
- Vă ascult.
- Mai înante de 1930 aici la Athos aveam o chilie care era dedicată Sfinților Arhangheli Mihail și Gavriil.
- Și cine stătea acolo?
- Un ieromonah Anania cu ucenicul lui Mihail.
- Frumos.
- Acest ucenic era curat la suflet și foarte ascultător.
- Da?
- Da. Ei bine într-o zi părintele Anania l-a trimis pe ucenicul lui în portul Dafni să facă unele cumpărături dar i-a spus:
- Să te întorci până la apus bine?
- Da părintele meu.
- Și ce a urmat?
- Ucenicul Mihail cu un alt călugăr au plecat la Dafni cu o barcă cu lopeți.
- Nu cu barcă cu motor?
- Nu fiindcă înainte de 1930 aceste bărci nu au apărut.
- Înțeleg.
- Ucenicul Mihail a ajuns la Dafni unde a făcut cumpărăturile dar ce să vezi.
- Ce?
- Dintr-o dată pe mare s-a făcut o mare furtună.
- Nu este ceva obișnuit aici a Athos?
- Ba da.
- Și atunci?
- Ucenicul Mihail avea scultare să se întoarcă până seara la bătrânul său.
- Și ce s-a întâmplat?
- Ucenicul Mihail s-a pus să aştepte pe malul mării doar se va oprii furtuna.
- Și restul călugărilor ce au făcut?

[65]A se vedea Radu Teodorescu, *Supravieţuirea duhovnicească în necazuri şi încercări* (Cugir, 2018).

- Și-au pus lucrurile lor în plase și au mers la mănăstirile din apropiere Xiropotamu și Simonos Petra pentru a sta peste noapte.

- Înțeleg.

- Pe cum stătea acolo trist ucenicul Mihail a văzut că se apropie de el doi tineri.

- Bună ziua, a spus unul dintre ei.

- Bună ziua, a răspus uncenicul.

- Ce faci aici?

- Aștept.

- Ce anume?

- Ca furtuna să se potolească.

- De ce ești trist?

- Sunt trist fiindcă nu voi împlinii ascultarea mea.

- Ce ascultare?

- Părintele meu m-a trimis de la chilia noastră să facă cumpărături și mai apoi înainte de asfințit să mă întorc.

- Și?

- Furtuna nu mă lasă.

- Nu vrei să mergi cu noi? A spus unul dintre tineri.

- Mergeți pe vremea asta?

- Da, mergem la Sfânta Ana.

- Și aveți barcă?

- Da.

- Merg cum să nu.

- Cei trei s-au suit în barcă și unul dintre tineri a început să vâslească.

- Interesant.

- Din două trei vâsle au ajuns la destinație.

- Da?

- Da. De obicei cu o barcă cu lopeți această distanță se făcea în 5 ore.

- Așa de mult?

- Da. Ajuns la destinație ucenicul Mihail le-a spus celor doi tineri:

- Vă mulțumesc mult.

- Pentru nimic.

- Mi-ați fost de mare ajutor.

- Nici o problemă.

- Ucenicul a dat să meargă la chilia lui. În drum spre chilie un părinte Gavriil de la o altă chilie a ieșit afară.

- De unde vi așa de bucuros? L-a întrebat el pe ucenicul Mihail.

- De la Dafni.

- Pe marea aceasta?

- M-au adus noi tineri cu barca lor.

- Bine.

- Ucenicul Mihail s-a dus și i-a spus întâmplarea părintelui lui Anania.

- Fiule eu cred că cei care te-au adus cu barca au fost Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil.

- De ce?

- Numai ei te-ar fi putut aduce pe această furtună.[66]

Avem aici o intervenție minunată a Sfinților Arhangheli Mihail și Gavriil la Muntele Athos care ne spune că ei sunt aproape de noi și de fapt știu mai toate situațiile cu care en confruntăm. Trebuie să știm acest lucru fiindcă este bine să știm că arhanghelii ne vor binele și sunt de partea noastră. Aceasta cu condiția ca noi să vrem binele și să lucrăm virtutea. Se poate vedea de aici cumva ineditul situației: un novice atonit avea nevoie de ajutor peste a naviga peste marea învolburată. Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil se arată sub chipul unor tineri așa că ei nu sunt recunoscuți. Mai apoi însă ei vor fi recunoscuți de părintele Anania care era un om cu multă

[66]http://www.munteleathos.com/Pagina/Afisare/Intamplari_minunate_Minunea_Sfintilor_Arhangheli (accesat pe 17.08.2021).

experiență duhovnicească. Din întâmplarea de mai sus înțelegem că putem să îl vedem pe Sfântul Arhanghel Gavriil și să nu ajungem să îl recunoaștem fiindcă el nu își dezvăluie identitatea. La fel este de fapt și cu îngerul nostru păzitor pe care nu îl vedem dar știm că îl avem.[67]

CAPITOLUL 4

CARACTETUL APARIȚIILOR ȘI VEDENIILOR CU SFÂNTUL ARHANGHEL GAVRIIL

După cum putem vedea sunt mai multe vedenii în tradiția creștin ortodoxă care îl au ca protagonist pe Sfântul Arhanghel Gavriil. Vom vedea că uneori el primește chiar și conotații eshatologice fiindcă este bine să știm că la fel cum el a fost prezent la facerea lumii, el va fi prezent și la sfârșitul lumii. Sfântul Arhanghel Gavriil este un arhanghel în care Dumnezeu are mare încredere și acest lucru a ajuns să devină temă și în iconografia creștin ortodoxă. Mai multe icoane ni-L prezintă pe Hristos pe tron și la dreapta și stânga cu Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil. Totuși este bine să știm că Sfântul Arhanghel Gavriil rămâne o prezență:

- mistică,
- tainică,
- supranaturală,
- dincolo de lume
- și mai presus de om.

Am putut vedea din întâmplarea de mai sus de la Muntele Athos că barca în care era Sfântul Arhanghel Gavriil face o distanță de 5 ore în numai câteva clipe. Acest lucru ne spune cât se poate de clar că Sfântul Arhanghel Gavriil este unul care este o ființă supranaturală și care este mai presus de această lume. Acest lucru ne spune că el are o cu totul altă perspectivă asupra lumii și a vieții noastre. Noi tindem să credem că:

- ceea ce este palpabil,
- ceea ce este material,
- ceea ce temporal
- și ceea ce este supus experienței

este tot cea ce contează și tot ceea există. Parțial acest lucru este adevărat însă trebuie să știm că există și perspectiva îngerească asupra existenței. Fiindcă sunt duhuri supranaturale îngerii văd lucrurile din lumea noastră:

- diferit,
- cu alți ochi
- și superior.

Iată de ce în fața Sfântului Arhanghel Gavriil trebuie să ajungem să ne recunoaștem locul și să ne știm locul. Ne dăm seama că arhanghelul este mai mare ca noi și ne este superior. Acesta este un motiv pentru care trebuie să ne smerim și să ajungem să îl lăudăm pe Sfântul Arhanghel Gavriil. Iată ce spune un canon de la utrenia arhanghelului: "marele Gavriil, voievodul îngerilor, arătându-se cu ei, pururea strigă, dumnezeiască cântare Treimii bucurându-se. Pe acesta toți cu mare dragoste întru credință să-l lăudăm, și cu gând curat după cuviință să-l mărim."[68]

Canonul de mai sus ne spune cât se poate de clar că el este aproape Sfânta Treime. Putem să spunem că Sfântul Arhanghel Gavriil este un teolog al Sfintei Treimi. Probabil că el a inspirat mai multe cărți despre Sfânta Treime. Trebuie să știm că mai toți îngerii sunt teologi fiindcă ei sunt unii care ajung să cunoască pe Dumnezeu. Totuși trebuie să știm că și diavolii au noțiuni de teologie. Atunci care este diferența dintre îngeri și demon din moment ce ambii știu teologie? Diferența este că îngerii trăiesc teologia pe care o cunosc în timp ce pentru diavoli teologia este numai la nivel de informație. Și noi știm mai multe lucruri despre al doilea război mondial și despre Adolf Hitler omul care l-a declanșat. Aceasta nu înseamnă că noi suntem Adolf Hitler. Ei bine așa sunt și diavolii: ei știu multe lucruri despre Dumnezeu teoretic însă practic nu experimentează nimic din momentul care din mândrie au ales să se rupă de Dumnezeu. Se poate spune că ruptura demonilor de Dumnezeu a ajuns să fie ontologică. Această ruptură ontologică a ajuns să îi schimbe din îngeri în diavoli. Înțelegem că ontologia diavolilor s-a schimbat. Acesta este motivul pentru care în iconografia creștin ortodoxă și nu numai diavolii au înfățișări:

[67]A se vedea Maica Alexandra, *Sfinții îngeri* (București, 2021 reeditare).

[68]Canon de la utrenia Sfântului Arhanghel Gavriil de pe 26 martie din Minei (București, 1930).

- grotești,
- monstruoase,
- înfricoșătoare
- și desfigurate.[69]

Se vorbește foarte mult zilele noastre de profeții. Știm că o profeție mayașă spunea că sfârșitul lumii va venii în anul 2012. Au fost mai mulți care în anul 2012 au așteptat sfârșitul lumii. Ceea ce se poate vedea din literatura creștin ortodoxă este că profeția nu a încetat în Biserica Creștin Ortodoxă. Mai mulți călugări și preoți de mir au fost adevărați profeți. Ei bine trebuie să știm că Sfântul Arhanghel Gavriil nu este nici el departe de profeție. Nu este departe de profeție fiindcă știm că de exemplu el l-a inspirat pe profetul Daniel din Vechiul Testament. Iată ce spune un canon despre Sfântul Arhanghel Gavriil: "prin împărtășirile dumnezeieștii stăpânii, ai stat odinioară, vredniciile de laudă Arhanghele Gavriil, luminând pe Profetul Daniel și dându-i lui în Duh arătarea celor necunoscute."[70]

Îngerii trebuie să știm că pot să cunoască viitorul și la fel de bine pot să îl descopere oamenilor dacă aceasta este voia lui Dumnezeu. Totuși acest lucru nu are lor oricum și în orice împrejurare. Trebuie să știm că sfinții îngeri sunt unii care știu cum vor decurge lucrurile în lumea noastră chiar dacă ele merg prost însă este bine să știm că nu intervin de multe ori fiindcă oamenii sunt creați ca ființe libere. Totuși sunt mai multe situații în care oameni duhovnicești pot să ajungă să știe viitorul sau la fel de bine pot să interpreteze evenimente din prezent și de ce au loc așa cum au loc. De multe ori adevărul este că nu știm:
- de ce,
- cum
- pentru ce,
- în ce sens
- și în ce mod

au loc mai multe evenimente din viața noastră. Viața noastră de multe ori este o nebuloasă și nu știm ce să credem de mai multe lucruri. Sunt mulți care sunt conștienți că *lucrurile nu sunt ceea ce par*. Este adevărat că lucrurile nu sunt ceea ce par dar cine ne poate arăta adevărul?

Trebuie să știm și să nu avem nici o îndoială că Sfântul Arhanghel Gavriil este un slujitor al adevărului. Adevărul este un lucru multiplu și complex și el nu poate fi redus la o simplă informație. Pentru omul de azi care trăiește într-un mediu cibernetic și într-un secol al informaticii trebuie să știm că lucrurile nu sunt numai informație. Deși se încearcă ca adevărul să fie redus la o simplă informație trebuie să știm că el este mult mai mult. Adevărul este o realitate complexă pe care trebuie să ne-o împropiem și la nivel sufletesc. Sufletele noastre tânjesc după adevăr fiindcă nimănui nu îi place să fie mințit.[71]

Un al canon al utreniei Sfântului Arhanghel Gavriil spune foarte inspirat: "cu guri de tină te lăudăm pe tine cel ce ești cu firea de foc; smulge-ne pe noi din focul cel pururea arzător, Sfinte Arhanghele Gavriil, cu mijlocirile tale cele dumnezeiești."[72] Acest text ne spune că trebuie să ne smerim în fața Sfântului Arhanghel Gavriil și să considerăm că avem buze de tină. Acest text face o aluzie la flăcările iadului. Iadul știm că este un foc continuu care nu se mai termină niciodată. Acesta fiindcă trebuie să știm că sunt iadul este o realitate pe care dacă nu stăm aproape de Iisus și de Sfântul Arhanghel Gavriil nu ne va ocolii. Textul însă mai poate face referință și la faptul că pentru rugăciunile celor vii Sfântul Arhanghel Gavriil poate să scoată din iad pe cei care au făcut păcate dar care nu au apucat să se pocăiască suficient în această viață. Este bine să știm că Dumnezeu și Sfântul Arhanghel Gavriil nu se bucură dacă cineva ajunge în iad. De ce să se bucure de suferințele veșnice ale unei persoane umane? Numai o minte bolnavă s-ar putea vindeca. Totuși, cultul morților din Biserica Creștin Ortodoxă ne spune că morții pot să fie scoți din iad pentru rugăciunile celor vii.[73]

---

[69]A se vedea Rosa Georgi, *Angels and demons in art* (Getty Publications, 2005).
[70]Canon de la utrenia Sfântului Arhanghel Gavriil de pe 26 martie din Minei (București, 1930).
[71]Afirmate că *Sfântul Arhanghel Gavriil este un slujitor al adevărului* este fără doar și poate un lucru insipid și insuficient pentru omul de azi fiindcă omul de azi este unul care nu mai știe diferența dintre profund și superficial. Este bine să știm că există o mare diferență de percepție a adevărului dintre noi și Sfântul Arhanghele Gavriil. Aceasta fiindcă arhanghelul este un slujitor dedicat al adevărului. Prin adevăr Sfântul Arhanghel Gavriil a ajuns la sfințenie. Este bine să avem lucru în vedere în zilele noastre în care relativismul moral este unul în floare și ne facă să credem ce adevărul în cele din urmă nu contează prea mult.
[72]Canon de la utrenia Sfântului Arhanghel Gavriil de pe 26 martie din Minei (București, 1930).
[73]https://www.crestinortodox.ro/credinta/cultul-mortilor-143853.html (accesat pe 05.02.2022).

Un alt canon din utrenia arhanghelului ne spune despre starea lui: “îmbrăcat fiind cu dumnezeiasca haină ce străluceşte de slava cea de negrăit mai mult decât soarele, voievodule al slujitorilor, stai înaintea Împăratului Ceresc veselindu-te.”[74] Prin urmare este bine să şti că în ceruri Sfântul Arhanghel Gavriil este:

- bucuros,
- fericit,
- vesel,
- împlinit,
- mulțumit
- și liniştit.

Acest lucru nu înseamnă că el nu se poate întrista. După cum am spus când cineva este aruncat în iad evident că Sfântul Arhanghel Gavriil se întristează. Trebuie să ştim că îngerii au sentimente şi ele se pot modifica în funcție de evenimentele prin care trec. Îngerii prin urmare nu sunt cu totul impasibili față de ceea ce experimentează fiindcă fericirea lor este una conştientă şi care are loc în conştient. Totuşi fericirea lor poate să fie modificată şi de evenimentele din lumea noastră care trebuie să ştim că ajung să influenţeze şi pe îngeri. Nu influenţează viaţa îngerilor ci mai mult dispoziţia lor spre fericire sau nefericire. Nu credem că îngerii din cer ajung să se bucure de:

- războaiele,
- crimele,
- violurile,
- minciunile
- sau înșelăciunile

care au loc pe pământ.

Ceea ce trebuie să știm este că trebuie să fim unii care să ne dăm seama că îngerii din cer ne ştiu faptele şi nu este nici un păcat pe care putem să îl ascundem de la fața lor. Am putut vedea din întâmplarea de mai sus din Muntele Athos că Sfântul Arhanghel Mihail şi Sfântul Arhanghel Gavriil ştiau de faptul că ucenicul Mihail are nevoie de transport pe o mare învolburată. La fel de bine Sfântul Arhanghel Gavriil cunoaște:

- dispoziția,
- păcatele,
- intențiile,
- voința
- și starea sufletească

a celui cu care intră în contact.[75]

Totuşi este bine să ştim că deşi îngerii ne cunosc gândurile şi intenţiile ei nu sunt atoateştiutori. Aceasta fiindcă ei sunt unii care ajung să ştie aceste lucruri fiindcă ele sunt lăsate aşa de Dumnezeu. Doar Dumnezeu este atoateştiutor. Îngeri evident că cunosc mult mai mult decât ştim noi. Totuşi cunoaşterea îngerilor nu este nelimitată. Trebuie să ştim că deşi Sfântul Arhanghel Gavriil este o fiinţă veşnică trebuie să ştim că el nu este o fiinţă infinită. Infinit este doar Dumnezeu. Nu trebuie să uităm acest lucru fiindcă au fost şi unii care au ajuns să îi divinizeze pe îngeri. Acest lucru se numeşte: anghelolatrie: a adică să ajungi să îi cinstești pe îngeri la fel cum îl cinstești pe Dumnezeu.

Că Sfântul Arhanghel Gavriil are o cunoştinţă duhovnicească şi superioară cu a noastră ne-o spune tot un canon de la utrenia arhanghelului: “înțelegând Arhanghelul Gavriil, Preacurată, că eşti cu totul curăţită de Duhul, a strigat ţie, în chip vădit: Bucură-te, dezlegarea blestemului şi chemarea din nou a strămoşilor.”[76] De aici se poate vedea că Sfântul Arhanghel Gavriil are o cunoaştere duhovnicească a lucrurilor şi acest lucru i-a permis să o estimeze foarte bine pe Sfânta Maria. Atunci când ne rugăm trebuie să fim conştienţi că nu trebuie să ascundem nimic Sfântului Arhanghel Gavriil fiindcă el este unul care ştie foarte bine starea noastră şi modul în

[74]Canon de la utrenia Sfântului Arhanghel Gavriil de pe 26 martie din Minei (Bucureşti, 1930).

[75]Ceea ce am voit să facem cu rândurile de mai sus a fost să arătăm că Sfântul Arhanghel Gavriil la fel ca restul îngerilor sunt mulțumiți de starea lor din rai. Ei sunt fericiți și nu regretă că nu s-au alăturat lui satan în încercarea de a Îl detrona pe Dumnezeu. De fapt ei știu foarte bine să cu făcut alegerea potrivită și firească. De ce? Fiindcă este cu adevărat nebuneşte să ajungi să te răzvrătești împotriva celui care ți-a dat viață și care te susține în existență. Prin urmare îngerii și Sfântul Arhanghel Gavriil sunt cât se poate de mulțumiți de menirea lor și se bucură veșnic în rai. Ei ne așteaptă și pe noi cei de pe pământ să ne alăturăm lor.

[76]Canon de la utrenia Sfântului Arhanghel Gavriil de pe 26 martie din Minei (Bucureşti, 1930).

care existăm. Trebuie s fim sinceri și deschiși în rugăciunile noastre către Sfântul Arhanghel Gavriil fiindcă dacă nu facem decât să ne învinovățim în fața lui.

Un călugăr român a ajuns în vizită la Mănăstirea Dohiariu din Muntele Athos. Acolo discuta cu egumenul.

- Mă bucur să fiu aici la această mănăstire.
- Da și noi ne bucurăm să sunteți aici.
- Și cum mai este prin Athos?
- Bine în mare.
- Mă bucur.
- Dar la mănăstirea ta din România?
- Și la noi este bine.
- La noi în Grecia este mai cald cu câteva grade decât în România.
- Știu.
- Suntem mai la sud.
- Da. Văd că aici în Grecia sunt plantații de măslin.
- Așa este.
- Nu avem așa ceva în România.
- Deci măslinul nu crește la voi:?
- Nu.
- Asta nu o știam.
- Poate ar trebui să veniți să vizitați România.
- Sigur.
- România și Grecia sunt țări surori.
- Așa este.
- Sunt ambele țări creștin ortodoxe.
- Știu asta.
- Totuși cum rezistați cu căldurile în Grecia?
- Greu.
- Îmi dau seama.
- Gândește-te că noi suntem călugări.
- Și sunteți îmbrăcați în negru nu?
- Da.
- Sunteți mai expuși la căldură.
- Așa este.
- În România nu este așa de cald.
- Îmi dau seama.
- Totuși ne descurcăm.
- Este și asta o nevoință.
- Să stai pe căldură?
- Da.
- Așa este. Dar ce să zicem atunci de călugării din trecut din deșertul egiptean?
- Da, mari nevoitori.
- Oricum la noi în mănăstire este bine.
- De ce?
- Fiindcă nu avem probleme cu apa.
- Cum așa?
- O să îți spun.
- Vă ascult.
- Era pe vremea bizantinilor când domnea împăratul Andronic Paleologul.
- Îmi este cunoscut numele.
- La Dohiariu călugării sufereau mult de sete.
- De ce?
- Fiindcă în mănăstire nu era apă.

- Și de unde aduceau apa?
- De la câțiva kilometri distanță.
- Așa departe?
- Da.
- Ei bine a fost desemnat un monah pe nume Teodul să introducă pe sub pământ mari conducte pentru aducerea apei.
- Și?
- Când era pe punctul să înceapă monahul Teodul avut un vis.
- Ce vis?
- A putut să îi vadă pe Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil care i-au spus:
- Pentru ce pui mănăstirea la osteneală în zadar? Află că apa se găseşte înlăuntrul mănăstirii. Vino, că îți vom arăta noi unde este apă.
- Da?
- Da. Vino cu noi.
- Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil l-au luat de mână pe Teodul și l-au dus în stânga bisericii.
- Vez aici?
- Da.
- Aici este apă, au spus arhanghelii lovind cu bastoanele lor o piatră. Din piatră a început să se audă sunetul unui izvor.
- Și ce a urmat?
- După aceasta arhanghelii au dispărut.
- Și au găsit apă?
- Monahul Teodul i-a chemat pe frați şi le-a spus:
- Astă noapte, în somn, am avut o vedenie în care mi s-au arătat cei doi Arhangheli, arătându-mi unde se află apă pe terenul mănăstirii. Aşadar, haideți să săpăm pe locul ce mi-a fost arătat!
- Ești sigur?
- Da.
- Bine atunci să mergem și să ne apucăm de săpat.
- Așa vă vreau.
- Călugării au mers și s-au apucat de săpat pe locul arătat de arhangheli.
- Și au găsit apă?
- Da. Era apă bună și curată.
- Incredibil.
- Uite acea este fântâna care a fost descoperită de sfinții arhangheli.
- Nu știam de această minune.
- Da. A avut loc chiar aici la Mănăstirea Dohiariu.
- Hm. Este un sentiment plăcut să calci pe un loc unde s-au arătat sfinții arhangheli.
- Așa este.
- M-am folosit mult de această întâmplare.
- Da Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil sunt alături de noi.
- Acum îmi dau și eu seama.
- Și noi aici la Dohiariu ne întărim în credință cu această întâmplare.[77]

Avem mai sus o intervenție al Sfântului Arhanghel Mihail și Gavriil într-o situație dificilă în care se aflau monahii de la Mănăstirea Dohiariu din Muntele Athos. Se poate vedea că monahii duceau lipsă de apă și se gândeau să facă o conductă de apă care se le aducă apa până la mănăstire. Ei bine Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil intervin și descoperă unui monah pe nume Teodul că în curtea mănăstirii lor trece un izvor subteran. Se poate vede și aici o intervenție specială a Sfântului Arhanghel Gavriil dimpreună cu prietenul său Sfântul Arhanghel Mihail. Acest lucru ne spune că arhanghelii sunt aproape de călugări și îi protejează. Chiar dacă sunt din ce în ce mai mulți care nu pun mare preț pe călugări trebuie să știm că ei sunt unii care sunt plăcuți în fața sfinților arhangheli. Avem aici încă un lucru pe care trebuie să îl avem în vedere: că Sfântul Arhanghel Gavriil

[77]https://doxologia.ro/viata-bisericii/sfantul-munte-athos/fantana-sfintilor-arhangheli-de-la-manastirea-dohiariu(accesat pe 17.08.2021).

este un prieten al călugărilor. Unii ar fi tentați să creadă că Sfântul Arhanghel Gavriil îi ocrotește numai pe laici însă acest lucru nu este adevărat. Nu este adevărat fiindcă el este alături de călugări la fel de bine.[78]

Din cele spuse mai sus ne putem da seama că aparițiile Sfântului Arhanghel Gavriil în lumea creștin ortodoxă sunt unele care iasă din tiparele obișnuitului. Aceasta fiindcă arhanghelul este cu adevărat o prezentă care vine:

- să încurajeze,
- să mângâie,
- să ilumineze,
- să binecuvânteze
- sau să aducă vești de la Dumnezeu.

Se poate spune că arătările Sfântului Arhanghel Gavriil sunt evenimente cu totul speciale și la fel de bine se poate vedea un anumit caracter de spontaneitate. Aceasta fiindcă nu știm cum și în ce moment Sfântul Arhanghel Gavriil se va arăta. Ceea ce trebuie să știm este că întotdeauna Sfântul Arhanghel Gavriil va face voia lui Dumnezeu prin arătările lui. Aceasta fiindcă este evident că arhanghelul nu este unul care acționează singur și fără de Dumnezeu. Un alt canon de la utrenia arhanghelului ne spune: "chipul tău este de foc, frumusețea îți este minunată, întrecând tot cugetul. Mare îți este strălucirea, Arhanghele Gavriil Preamărite, conducătorul dumnezeieștilor îngeri și podoaba tuturor celor ce cu credință te laudă pe tine."[79]

Canonul ne spune că chipul Sfântului Arhanghel Gavriil este de foc. Aceasta fiindcă după cum știm îngerii sunt ființe de lumină. Ei nu au nici un întuneric în ei. De unde îți primesc îngerii lumina? Din comuniunea cu Dumnezeu. Dacă îngerii nu ar mai fi în comuniune cu Dumnezeu lumina lor s-ar pierde și ei ar devenii întunecați. Știm că acest lucru s-a întâmplat cu îngeri căzuți și conducătorul lor satan. Sunt mai multe mărturii că Sfântul Arhanghel Gavriil s-a arătat pe sine ca lumină. Lumina este un lucru propriu îngerilor și ne putem da seama că toate anghelofaniile se fac în lumină: dacă nu în lumină văzută cel puțin în lumină sapiențială.

De ce anghelofaniile sunt atât de mult legate de lumină? Fiindcă îngerii nu sunt ființe egoiste care să țină lumina numai pentru sine. Fiindcă sunt ființe de lumină este evident că îngerii aduc lumină celor care se descoperă. Stihira de mai sus ne spune că un alt atribut al Sfântului Arhanghel Gavriil este frumusețea. Trebuie să știm că îngerii sunt ființe ale frumuseții. Aceasta fiindcă Dumnezeu tot ceea ce creează în frumusețe. Frumusețea îngerilor este net superioară cu a oamenilor fiindcă ei sunt ființe care evident că sunt mai presus de om.[80]

Totuși trebuie să știm că într-o anghelofanie frumusețea îngerilor poate să fie ascunsă. Îngerii se arată oamenilor pe măsură ce ei pot să îi înțeleagă și să îi perceapă. Iată de ce trebuie să știm că frumusețea Sfântului Arhanghel Gavriil de mai multe ori nu ajunge să fie văzută de cei care se bucură de anghelofania lui.[81] Vedem că textul ne spune foarte clar că frumusețea Sfântului Arhanghel Gavriil întrece tot cugetul. Aceasta fiindcă îngerii sunt dintr-o altă ordine de existență. Ne amintim despre Sfântul psalmist David care spunea: "ce este omul că-ți amintești de el? Sau fiul omului, că-l cercetezi pe el? Micșoratu-l-ai pe dânsul cu puțin față de îngeri, cu mărire și cu cinste l-ai încununat pe el" (Psalm 8, 4-5). Au fost și sfinți părinți care au completat această afirmație cum a fost Sfântul Grigorie Palama care spunea că de fapt după creație oamenii sunt de fapt mai mari decât îngerii fiindcă ei sunt creați după chipul și asemănarea lui Dumnezeu. Totuși, ontologic este bine să știm că afirmația Sfântului psalmist David este adevărată: îngerii sunt ființe superioare nouă și sunt pentru unui modele și repere de urmat. Canonul ne mai spune un lucru cât se poate de interesant: că dacă vom ajunge să îl lăudăm pe Sfântul Arhanghel Gavriil ei bine acest lucru va face ca să îl avem pe arhanghel ca podoaba noastră. Ce vrea să însemne acest lucru? Înseamnă că Sfântul Arhanghel Gavriil nu este indiferent față de noi. Prin urmare după cum unii ajung să îl laude pe Sfântul Arhanghel Gavriil ei bine ei vot ajunge să fie cunoscuți și apreciați de Sfântul Arhanghele Gavriil. Aceasta fiindcă trebuie să știm că sunt și mulți care nu vor să știe de acest arhanghel și

---

[78]A se vedea Mihaela Ion, *Călugărul* (Editura Andrea Print, 2012).

[79]Canon de la cântarea a V-a de la utrenia de pe 26 martie Minei (București, 1930).

[80] A se vedea Andra Panduru, *Frumosul. Istoria unui concept* (Editura Paideia, 2016).

[81]Sunt mai multe voci care contestă că în creștinismul ortodox se poate vorbii cu adevărat de anghelofanii. De ce? Fiindcă primele anghelofanii au avut loc în iudaism. Cum se face că îngerii nu se mai arată iudaicilor și acum se arată creștinilor ortodocși? Ceea ce trebuie să știm este că îngerii știu de persoana Domnului Hristos și de faptul că evreii L-au respins pe Hristos și pentru aceasta ei continuă să lucreze în Noul Testament. Îngerii sunt la zi cu omul și cu religia lui și prin urmare este firesc ca în creștinismul ortodox să fie mai multe anghelofanii.

preferă să trăiască fără de el. Îngerii îi știu și îi despart pe cei pe care îi cinstesc și pe cei care îi ignoră. Se poate spune că acesta este un principiu anghelologic cât se poate de evident prin sine.[82]

Că Sfântul Arhanghel Gavriil are puteri supranaturale ne-o spune faptul că atunci când în templul de la Ierusalim, arhanghelului s-a arătat Sfântul Zaharia,a cesta a rămas mut fiindcă nu a crezut că soția lui îl va naște pe Sfântul Ioan Botezătorul. Sunt mai mulți care evident că nu cred că arhanghelul este adevărat și că el există în realitate. Aceasta fiindcă oamenii de azi tind să creadă că de fapt îngerii sunt simple:

- mituri,
- povești,
- basme,
- invenții
- fincțiuni
- și imaginații.

Ei bine faptul că Sfântul Zaharia a rămas mut după dialogul său din templu cu Sfântul Arhanghel Gavriil este un lucru ce nu poate fi tăgăduit. Se poate observa aici o paralelă cu tâlharul pocăit David de care am vorbit mai sus și care și el a ajuns să rămână mut tot fiindcă s-a îndoit de vorbele arhanghelului. Dar iată care este textul canonului de la cântarea a V-a: "când te-a văzut dumnezeiescul Zaharia, odinioară, stând alături de el, în vremea tămâierii, a rămas mut; că nu a crezut vestirii tale celei înfricoșătoare, pe care i-ai grăit-o, Arhanghele Gavriil, voievodule al îngerilor."[83]

Din cele mai de sus reiese că îngerii ne pot pedepsii dacă este cazul. Cum se face că Dumnezeu îngăduie îngerilor să ne pedepsească? Ei bine acest lucru este posibil fiindcă îngerii sunt unii care sunt meniți să medieze între noi și Dumnezeu. Când ajungem să ne facem voia noastră mai mult decât voia lui Dumnezeu sau să ne îndoim de Dumnezeu este cât se poate de posibil ca îngerii să primească îngăduință de la Dumnezeu să ne pedepsească. Pedepsele îngerilor nu sunt ale lor ci vin de la Dumnezeu. Totuși nu trebuie să credem că pedepsele care vinde la îngeri vin din:

- răutate,
- malițiozitate,
- invidie
- sau ură

ci mai mult din iubire și din dorința de a ne îndrepta.[84]

Sfântul Arhanghel Gavriil este unul care strălucește cu lumina sa care vine de la Dumnezeu și acest lucru îl face să fie o taină și un mister mai presus de mintea umană. Un alt canon de la utrenia arhanghelului ne spune: "limbile pământești nu sunt în stare să te cinstească pe tine, Înger luminos şi ceresc, împodobit în chip strălucitor, cu strălucirile cele mai presus de minte și de cuvânt."[85]

Textul de mai sus ajunge să ne pună într-o relație cât se poate de creștin ortodoxă dintre noi și Sfântul Arhanghel Gavriil: această relație ne spune că nu trebuie să ajungem să ne vedem pe noi:

- egali,
- de aceiași stare
- sau chiar mai presus

de Sfântul Arhanghel Gavriil. Aceasta fiindcă sunt mai mulți care fiindcă sunt ignoranți evident că nu vor știi cum să se apropie de îngeri. La fel de bine ni se mai spune că Sfântul Arhanghee Gavriil este "împodobit cu strălucirile cele mai presus de minte și de cuvânt." Acest lucru ne spune că îngerii și Sfântul Arhanghel Gavriil sunt mai presus de puterea noastră rațională limitată. Aceasta fiindcă ei sunt de o altă ordine a existenței și nu trebuie să uităm acest fapt. Totuși Sfântul Arhanghel Gavriil nu se mândrește cu toate aceste lucruri excepționale pe care le are ci este din contră este smerit și modest. Pentru noi acest lucru trebuie să fie un exemplu pe care să îl urmăm. Deși îngerii au puteri ieșite din comun și luminează mai puternic decât soarele trebuie să știm că ei nu se laudă cu aceasta. Noi însă trebuie să îi lăudăm și să ținem cont de acest lucru. La fel de bine Sfântul Arhanghel Gavriil a arătat la Bunavestire că este deschis spre noi oamenii. Un alt canon de la utrenia Sfântului Arhanghel ne

[82]A se vedea Radu Teodorescu, *Anghelologie creștin ortodoxă* (Cugir, 2007).
[83]Canon de la cântarea a V-a de la utrenia de pe 26 martie Minei (București, 1930).
[84]A se vedea Ion Lazăr, *Pedeapsa neascultării sau păcatul strămoșesc oglindit în stihia plăcerii sexuale* (Editura Oastea Domnului, 1997).
[85]Canon de la cântarea a VI-a de la utrenia de pe 26 martie Minei (București, 1930).

spune: “Biserică a sfinţeniei fiind, Preacurată, la glasul lui Gavriil Arhanghelul ai zămislit pe Cel ce Se odihneşte întru sfinţi, pe Dumnezeul Cel Preasfânt, care sfinţeşte pe toți și din nevoi îi scoate.”[86]

Canonul de mai sus ne spune un lucru de care trebuie să ţinem cont: o modalitate de a atrage pe Sfântul Arhanghel Gavriil este sfințenia. Este adevărat că este foarte greu să vorbim de sfințenie totală în cazul nostru fiindcă cei mai mulți dintre noi facem păcate mai mari sau mai mici. Însă ceea ce trebuie să fim conștienți este că Sfântul Arhanghel Gavriil este sfânt. După cum am putut sunt mai multe atribute care îl caracterizează pe arhanghel:

- lumină,
- strălucire,
- viață,
- înainte-vedere
- frumusețe
- sau adevăr.

Totuși când vorbim despre Sfântul Arhanghel Gavriil trebuie să ştim că el este sfânt. Sfântul Arhanghel Gavriil este o persoană care nu a păcătuit și nici nu va păcătuii vreodată. Aceasta fiindcă el este un slujitor al binelui și al virtuții până la capăt. Acesta este și motivul pentru care Biserica Creştin Ortodoxă are un cult al arhanghelului. Este adevărat că cei mai mulți dintre noi - chiar și dintre creştinii ortodocși - suntem cumva ignoranți față de cultul Sfântului Arhanghel Gavriil. Aceasta fiindcă suntem oameni și suntem prinși în acest flux al cotidianului care ajunge să ne acapareze deplin. Ei bine Biserica Creştin Ortodoxă ne pune în față cultul arhanghelului fiindcă ea vrea să ne scoată din acest torent

- efemer,
- perisabil,
- trecător
- și de multe ori nociv

al cotidianului.

Ceea ce ne spune cultul creştin ortodox al Sfântului Arhanghel Gavriil este că dacă noi în această viață ajungem să îl cinstim și să îl lăudăm pe Sfântului Arhanghel Gavriil ei bine în momentul morții arhanghelul își va aduce aminte de noi și va ajunge să ne scoată din mâna demonilor. Sfinții părinți sunt cât se poate de expliciți și de clari în acest sens: în momentul morții diavolii vor face tot ceea ce le stă în putință să ne tragă în iad. Îngerii însă pot să intervină în favoarea noastră. Totuși este bine să ştim că îngerii nu intervin:

- oricum
- și pentru oricine.

Aceasta fiindcă dacă noi în viața noastră nu ne-am adus aminte de ei și nu i-am cinstit ei bine și ei vor uita de noi.[87]

Viața noastră este un interval în care ajungem să ne dedicăm de partea cui voim să fim: a lui Dumnezeu sau a diavolului. Sunt mulți care nu sunt de acord cu acest lucru însă trebuie să ştim că el este unul care ajunge să definească existența tuturor muritorilor din această lume. Aceasta fiindcă este evident că trebuie să fim unii care să ne dăm seama că viața de aici este mai mult numai o tranziție. Sunt ființe în tranziție în această viață și trebuie să avem acest lucru în vedere mai ales în vremurile noastre când sunt din ce în ce mai mulți care sunt dezinteresați față de viața duhovnicească. Sfântul Arhanghel Gavriil trebuie să ştim că este o binecuvântare pentru noi fiindcă el ajunge să medieze la Dumnezeu pentru noi. Sunt mulți care cred că îngerii din cer sunt pasivi și indiferenți față de noi oamenii de pe pământ. Îngerii evident că vor să ne ajute și mai ales să ne mijlocească pentru mântuirea noastră. Totuși, ei nu pot să medieze pentru noi dacă noi suntem indiferenți față de existența lor. Iată de ce trebuie să căutăm mai mult în cultul Sfântului Arhanghel Gavriil.[88]

---

[86]Canon de la cântarea a V-a de la utrenia de pe 26 martie Minei (Bucureşti, 1930).

[87]Că Sfântul Arhanghel Gavriil are putere să ne scoată din mâna demonilor este un lucru pe care îl aflăm din utrenia arhanghelului: “rază prea luminoasă a soarelui, voievodule al slujitorilor celor de foc, cu rugăciunile tale cele purtătoare de lumină către Stăpânul, smulge pe cei ce te laudă pe tine din întunericul patimilor.” Canon de la cântarea a VI-a de la utrenia de pe 26 martie Minei (Bucureşti, 1930). Se poate vedea că Sfântul Arhanghelul Gavriil este unul care mijlocește la Dumnezeu pentru noi și poate să ne apere de tirania patimilor. La fel de bine dacă în această viață îi suntem credincioși trebuie să ştim că arhanghelul poate să ne ajute în drumul nostru spre mântuire.

[88]A se vedea Ptolemy Tompkins, *Dovada existenței îngerilor* (Editura Lifestyle, 2017).

Un călugăr tânăr s-a dus la un călugăr mai bătrân și i-a spus:
- Binecuvântați părinte.
- Domnul fiul meu.
- Cum mai suntenți părinte?
- Cu mila Domnului bine.
- Părinte vrea să vă întreb.
- Ce anume?
- Tot aud la biserică de Sfântul Arhanghel Gavriil.
- Și?
- Cine este?
- Este unul dintre cei mai de încredere și mia loiali arhangheli ai lui Dumnezeu.
- Dimpreună cu arhanghelul Mihail nu?
- Da.
- Dar părinte în afară de cei menționați Biblie l-a mai văzut pe Sfântul Arhanghel Gavriil?:
- Da.
- Cine?
- Sfinții.
- Care?
- De Sfântul Nifon al Constanțianei ai auzit?
- Sincer să fiu nu.
- Păcat.
- De ce?
- Fiindcă sunt mai multe lucruri de învățat de la acest sfânt.
- Cum ar fi?
- Acest sfânt s-a învrednicit să vadă în vedenie cum va avea loc judecata de apoi.
- Da?
- Da.
- Nu știam.
- Și aici l-a judecată el l-a putut să vadă pe Sfântul Arhanghel Gavriil.
- Interesant.
- Este.
- Dar de ce nu îmi spuneți și mie de această vedenie?
- Bine îți voi spune.
- Vă ascult.
- Sfântul Nifon se ruga într-o noapte când cerul și stele lui s-a dat la o parte.
- Și ce a văzut?
- Putut să îl vadă pe Hristos pe tronul de judecată.
- Ce minunat.
- Privind la păcatele acestui veac Hristos a spus:
- Sfârșitul lui este plin de putoarea păcatului, de lucrurile omenești, care sunt toate mincinoase și întinate: invidie, ură, minciună, hulă, dușmănie, chefuri, beții, desfrânări, ucideri, avorturi, lăcomie, iubire de argint, ținere de minte a răului. Dar ajunge! Îl voi curma la jumătate! Să înceteze stăpânirea păcatului!
- Și ce a urmat?
- Iisus i-a dat semnul Sfântului Arhanghel Mihail că judecata de apoi trebuie să înceapă.
- Înfricoșător.
- Apoi Sfântul Arhanghel Gavriil și Sfântul Arhanghel Rafail au început să cânte:
- Unul Sfânt, Unul Domn Iisus Hristos, intru slava lui Dumnezeu Tatăl. Amin.
- Ca la liturghie.
- Da.
- Și ce a urmat?
- Apoi toți îngerii au început să cânte:

- Înalță-Te-voi Dumnezeul meu și Împăratul meu și voi binecuvânta Numele Tău în veci! Alții ziceau: Înălțați pe Domnul Dumnezeul nostru și vă închinați așternutului picioarelor Lui, că Sfânt este. Aliluia, Aliluia, Aliluia!

- Frumos.

- Apoi arhanghelii dimpreună cu Sfântul Arhanghel Gavriil mergeau după Hristos și cântau:

- Veniți să ne bucurăm de Domnul și să strigam lui Dumnezeu, Mântuitorul nostru să întâmpinăm fața Lui cu mărturisire și în psalmi să-i cântăm Lui.

- Deci Sfântul Nifon a ajuns să îl vadă în vedenie pe Sfântul Arhanghel Gavriil.

- Da. Pentru acest lucru îți spun vedenia.

- Înțelege. Mulțumesc.

- Apoi Hristos i-a chemat pe arhanghelii: Mihail, Gavriil, Rafaiil și Uriil.

- Ce minunat.

- Apoi Hristos i-a chemat pe apostoli.

- De ce?

- Le-a dat 12 tronuri de foc.

- Să stea la judecată?

- Da.

- Frumos.

- Apoi îngeri au adus 12 coroane care străluceau foarte puternic.

- Interesant.

- Apoi Hristos a poruncit heruvimilor să înconjoare toată mulțimea de îngeri și sfinți care erau acolo.

- Acum suntem după judecată.

- Da. Hristos a început să cineze cina din cer cu Sfântul Arhanghel Mihail la dreapta și Sfântul Arhanghel Gavriil la stânga.

- Ca în icoane?

- Da.

- Și ce a urmat?

- Sfântul Arhanghel Mihail a început să cânte.

- Și?

- I-a răspuns Sfântul Arhanghel Gavriil.

- Cântau dialogic nu?

- Da. Și după ce a cântat Sfântul Arhanghel Gavriil i-a răspuns Sfântul Arhanghel Rafaiil.

- Foarte drăguț.

- Este.

- Acum înțeleg.

- Că Sfântul Arhanghel Gavriil va participa la judecata de apoi.

- Așa este.

- Sunt foarte lămurit.

- Să nu te îndoiești de cultul Sfântului Arhanghel Gavriil.

- Nu m-am îndoit.

- Dar ce?

- Eram confuz cu privire la Sfântul Arhanghel Gavriil.[89]

Am spus aici vedenia Sfântului Nifon al Constanțianei pentru a ne da seama că Sfântul Arhanghel Gavriil a ajuns să fie văzut de acest sfânt.[90] Trebuie să știm că toate vedeniile cu Sfântul Arhanghel Gavriil contează în cele din urmă. Aceasta fiindcă oamenii de azi sunt sceptici și îndoielnici și nu vor să creadă mai nimic din lumea spirituală. Este bine să ne dăm seama că cultul Sfântului Arhanghel Gavriil nu este unul care să ajungă să ne facă să uităm de Hristos și de restul sfinților. Totuși cultul sfinților trebuie să știm că este mai mic decât cultul sfinților îngeri. La fel de bine din vedenia de mai sus putem să ne dăm seama că Sfântul Arhanghel Gavriil a

[89]https://www.sfaturiortodoxe.ro/nifon/cap5.html (accesat pe17.08.2021).

[90]Este a amintit că Sfântul Nifon al Constanțianei a trăit în secolul al IV-lea. Deci el l-a văzut pe Sfântul Arhanghel Gavriil acum mai bine de 1600 de ani.

ajuns să ne încredinţeze de cultul lui prin vedenii. Trebuie să credem aceste vedenii fiindcă ele au fost făcute nu numai pentru persoanele în cauză ci şi pentru noi.[91]

CAPITOLUL 5

POPULARITATEA SFÂNTULUI ARHANGHEL GAVRIIL ÎN LUMEA CREŞTIN ORTODOXĂ

În lumea creştin ortodoxă unul dintre semnele popularităţii Sfântului Gavriil este faptul că sunt foarte mulţi care poartă numele de Gabriel, Gavriil, Gabriela sau Gavriila. La fel de bine sunt şi alţi derivaţi ale numelui de Gavriil. Acest nume trebuie să ştim că nu este specific numai lumii creştin ortodoxe ci la fel de bine şi lumii catolice, protestante şi anglicane. Aceasta fiindcă trebuie să ştim că sunt mulţi care sunt atraşi de cultul Sfântului Arhanghel Gavriil. Totuşi această atracţie este una de suprafaţă. De ce? Fiindcă ea nu se termină cu îmbrăţişarea cultului creştin ortodox. Trebuie să ştim că este cumva impropriu să ajungem să îl cinstim pe Sfântul Arhanghel Gavriil şi în acelaşi timp să fim unii care să nu fim în tradiţia creştin ortodoxă. Trebuie să ştim că între Sfântul Arhanghel Gavriil şi tradiţia creştin ortodoxă există o legătură:

- organică,
- sinergică,
- profundă,
- duhovnicească
- şi teologică.

Este cumva impropriu să separăm cultul creştin ortodox de cultul Sfântului Arhanghel Gavriil. Aceasta fiindcă dacă facem acest lucru evident că ajungem să facem din cultul Sfântului Arhanghel Gavriil unul care nu mai este valabil. Iată ce ne spune un alt canon de la utrenia Sfântului Arhanghel Gavriil: "sfaturile celor fărădelege risipeşte-le, credinţa creştină o întăreşte, fă să înceteze dezbinările în Biserică, Arhanghele, cu rugăciunile tale fierbinţi către Ziditorul tuturor."[92]

Acest canon ne spune ce poate să facă Sfântul Arhanghel Gavriil pentru noi:

1. să risipească sfaturile celor fărădelege
2. să întărească credinţa creştină
3. şi să înceteze dezbinările în Biserică.

Este bine să ştim că sunt mai mulţi care sunt împotriva Bisericii şi care se poate spune că sunt antihrişti. Fie vă vorbim de vechii împăraţi ai Romei sau de marii dictatori ai secolului XX trebuie să ştim că au fost mai mulţi cei care au ajuns să comploteze împotriva Bisericii. Aceasta fiindcă este bine să ştim că oamenii răi sunt uni care pot să ajungă la un asemenea grad de pervertire că detestă şi nu suportă Biserica Creştin Ortodoxă. Aceştia sunt oameni care:

- se adună,
- se organizează
- şi se mobilizează

de mai multe ori pentru a ajunge să stopeze lucrarea lui Hristos în lume. Istoria a demonstrat că au existat mai multe astfel de persoane şi nu trebuie să ne comportăm ca şi cum ei nu ar exista. Iată de ce trebuie să ne rugăm Sfântului Arhanghel Gavriil să întărească credinţa creştin ortodoxă. Aceasta fiindcă trebuie să ştim că sunt mai mulţi care cred că trebuie să se roage arhanghelului numai pentru ei înşişi. Ei bine trebuie să ştim că nu ne rugăm numai pentru noi înşine la îngeri şi la Sfântul Arhanghel Gavriil ci la fel de bine ne rugăm şi pentru familia noastră, pentru semenii noştri, pentru Biserică şi pentru toţi creştinii. Aceasta fiindcă cultul Sfântului Arhanghel Gavriil este bine să ştim că nu este unul egoist şi individualist. Aceasta fiindcă este cât se poate de evident că de la Sfântul Arhanghel Gavriil vom învăţa întotdeauna altruismul şi iubirea de semeni. Dacă Sfântul Arhanghel Gavriil ar fi individualist şi egoist precum suntem noi el nu ar mai asculta nici o rugăciune de-a noastră. Iată de ce trebuie să ne rugăm arhanghelului să ajungă să întărească credinţa creştină. Aceasta fiindcă este de la sine înţeles că credinţa creştin ortodoxă nu este numai un lucru privat şi pe cont propriu. Suntem mai mulţi creştin

---

[91]A se vedea Ilie Cleopa, *Despre vise şi vedenii* (Editura Bunavestire, 2001).

[92]Canon de la cântarea a VI-a de la utrenia de pe 26 martie Minei (Bucureşti, 1930).

ortodocşi care avem nevoie unii de alții. Iată de ce trebuie să ne rugăm Sfântului Arhanghel Gavriil pentru toți cei din Biserică.[93]

Canonul de mai sus ne spune că trebuie să ne rugăm arhanghelului pentru dezbinările din Biserică. Aici se poate spune că sunt două aspecte pe care trebuie să le avem în vedere:

1. faptul că unii creştin ortodocşi de multe ori ajung să nu se mai înțeleagă și devin dezbinați unii cu alții
2. și faptul că Biserica este dezbinată de erezii.

Ştim ce sunt ereziile: sunt învățături de credință greşite sau deformări ale dogmelor. Ereziile sunt unele care dezbină dar nu atât de mult ele ci mai mult mândria și orgoliul celor care le susțin. După cum am spus sunt mulți care deşi sunt credincioşi ajung să aibă un fel de mândrie spirituală care este foarte periculoasă. Este această mândrie spirituală care le spune:

- că nu sunt ca restul,
- că sunt speciali,
- că sunt mai buni,
- că sunt aleşi în ochii lui Dumnezeu,
- că sunt vrednici de a primii revelații de la Dumnezeu
- că sunt mai demni și mai desăvâșiți ca alți creştini etc.

Ei bine aşa ajunge să se manifeste mândria spirituală. Cei care sunt stăpâniți de acest sentiment fără doar și poate că vor ajunge să susțină erezii pe care Dumnezeu nu le-a descoperit lor ci mai bine spus demonii sub chip de îngeri de lumină.[94]

Trebuie să ne aducem aminte de ceea ce a făcut Sfântul fecioară Maria în fața Sfântului Arhanghel Gavril: s-a smerit până la ultimul grad de smerenie. Acest lucru este afirmat de un alt canon de la utrenia arhanghelului: "supusă ai fost cuvintelor celor dumnezeieşti ale Arhanghelului Gavriil, Curată, şi ai născut în trup pe Cuvântul Cel mai înainte de început, Care a mântuit lumea de lipsa de judecată."[95]

Ei bine textul de mai sus ne-o prezintă Sfânta Maria ca fiind una care a ajuns să fie smerită sau mai bine spus să se smerească în fața Sfântului Arhanghel Gavriil. Noi cei de azi spune că eventual și noi am face acest lucru dacă l-am vedea pe arhanghel. Din moment ce nu îl vedem cum să ajungem să îi fim ascultători? Îi suntem ascultători în duh. Cum adică în duh? Deşi nu o putem face cu trupul totuși trebuie să știm că cu duhul ajungem să îi percepem pe îngeri. Acest lucru mai ales prin:

- gânduri bune,
- sentimente de iubire
- și mişcarea voinței spre bine.

În nici un fel nu trebuie să credem că dacă nu îl vedem pe arhanghel ei bine nu trebuie să credem în el. Aceasta fiindcă vom avea tot timpul să îl vedem pe Sfântul Arhanghel Gavriil în viața de apoi. La fel de bine trebuie să credem vedeniile pe care le-au avut sfinții cu privire la arhanghel. Iată de ce trebuie să ne folosim de un lucru de care s-a folosit și Sfânta Maria ca să placă lui Hristos: ascultarea. Trebuie să facem ascultare față de sfinții care au venit și ne-au spus că există o persoană ca Sfântul Arhanghel Gavriil. Aceasta fiindcă făcând aşa vom ajunge să fim unii care să ne realizăm menirea noastră de creştini. Menirea de creştin ortodox trebuie să știm că este una care ajunge să includă şi cultul sfinților, deci și la Sfântului Arhanghel Gavriil. La fel ca față de Dumnezeu și față de Sfântul Arhanghel Gavriil trebuie să avem ascultare și supunere. Suntem oameni care viețuim într-un veac în care rebeliunea este o adevărată virtute. Oamenii de azi sunt rebeli față de tot ceea ce este exterior voinței lor. Aceasta fiindcă se consideră că omul de azi este unul emancipat și care nu trebuie să se teamă de nimic. Sunt mulți care sunt atraşi de îngeri și de Sfântul Arhanghel Gavriil însă când aud că trebuie să fie smeriți și supuşi față de el ei bine interesul de scade și li se diminuează. Aceasta fiindcă ei sunt uni care nu mai vor să își calce peste orgoliu și vor să fie eliberați de orice constrângere exterioară.[96]

---

[93]https://ro.orthodoxwiki.org/Gavriil_(Arhanghelul) (accesat pe 07.02.2022).

[94]Deşi Biserica Creştin Ortodoxă poartă un dialog cu restul ereticilor trebuie să ştim că ortodoxia nu crede în mântuirea lor. Aceasta fiindcă nu sunt mai multe căi spre mântuire după cum nu sunt mai mulți hristoşi. Trebuie să știm acest lucru și să nu uităm de el în zilele noastre când sunt din ce în ce mai mulți care sunt relativişti și indiferenți religios. Trebuie prin urmare să ştim că ereticii sunt unii care de multe ori sunt conştienți de ereziilor dar din mândrie nu recunosc acest lucru. Aceasta fiindcă trebuie să ştim că a recunoaşte că eşti eretic înseamnă să te smereşti și aceste persoane evident că nu vor să se smerească.

[95]Canon de la cântarea a VI-a de la utrenia de pe 26 martie Minei (Bucureşti, 1930).

[96]A se vedea Dumitru Popescu, *Omul fără rădăcini* (Editura Nemira, 2001).

După cum am spus trebuie să fim conştienţi că Sfântul Arhanghel Gavriil este un teolog. El se poate spune că este unul dintre cei mai mari teologi creştin ortodocși fiindcă a fost teolog mai înainte de facerea lumii. Acest lucru ne spune că Sfântul Arhanghel Gavriil este unul care nu numai că ştie toate dogmele despre Sfânta Treime ci la fel de bine le și trăieşte. Iată ce spune un alt canon al de la utrenia arhanghelului: "tu, voievodule al îngerilor, eşti preamărit slujitor al prealuminoasei, cinstitei, înfricoşătoarei şi atotfăcătoarei Treimi. Pentru aceasta, roagă-te acum neîncetat, mijlocitorule al nostru, ca să fim mântuiţi din toate nevoile şi chinurile. Ca să strigăm ţie: Bucură-te, acoperământul robilor tăi!"[97] Acest condac ne spune despre Sfânta Treime că este:

- prealuminoasră,
- cinstită,
- înfricoșătoare
- și atotatefăcătoare.

Este această Treime cea pe care o slujeşte Sfântul Arhanghel Gavriil. La fel de bine condacul ne spune că Sfântul Arhanghel Gavriil poate să ne elibereze de toate:

- nevoile
- și chinurile.

Dacă este să ne uităm la viața noastră vom vedea că peste noi vin mai multe nevoi. Prin nevoie ajungem să înțelegem:

- constrângeri,
- obligații,
- situații periculoase,
- mari încercări.

Ei bine Biserica Creştin Ortodoxă este una care ne asigură că în asemenea situații fără doar și poate că îl avem pe Sfântul Arhanghel Gavriil ca unul care poate să vină în ajutorul nostru. Nu trebuie să uităm aceasta fiindcă oamenii de azi sunt unii care uită la fel de repede. Suntem unii care susținem că suntem mult mai statornici decât evreii din antichitate în credință. Aceasta fiindcă știm că imediat ce evreii au trecut prin marea Roșie și au intrat în deșertul Sinaiului au început să sufere de sete și căldură și au început să se răzvrătească împotriva lui Moise.

Ei bine de multe ori și noi citim cărți despre sfinții îngeri și aflăm despre Sfântul Arhanghel Gavriil din mai multe vedenii și viziuni ale sfinților creștin ortodocși. Pentru moment parcă nimic nu ne va îndepărta de credința în Sfântul Arhanghel Gavriil. Ei bine acest lucru nu durează mult. De ce? Fiindcă vom începe să se confruntăm cu problemele lumii din jur ș în acest mod vom uita de arhanghel.

La fel de bine condacul ne mai spune că Sfântul Arhanghel Gavriil ne poate elibera de chinuri. Aceste chinuri pot să fie cele din viața de aici dar la fel de bine pot să fie și cele din iad din viața de apoi. Suntem încredințați că cei care se roagă arhanghelului în această viață nu vor ajunge să se chinuie în iad. Acest lucru este foarte important și trebuie să îl avem în vedere. De ce? Fiindcă este Sfântul Arhanghel Gavriil care are putere peste iad. Oamenii răi din acesta lume cred că pot să facă rele și la fel cum îi fentează pe oamenii acestei lumi vor ajunge să Îl fenteze și pe Dumnezeu. Trebuie să ne dăm seama că acest lucru nu este posibil. Nu este posibil fiindcă o ființă creată nu are cum să Îl fenteze pe Dumnezeu care este veșnic și atotputernic. Prin urmare trebuie să știm care sunt limitele noastre. Dacă sunt mai multe lucruri pe care ni le putem imagina în această viață despre Dumnezeu, îngeri și sfinți, ei bine acest lucru nu însemnă că ajungem să le și punem în faptă. Acest fiindcă trebuie să știm că este mare diferența dintre imaginație și realitate. Ceea ce este important să știm este că Sfântul Arhanghel Gavriil este unul care ne poate ferii de chinuri. Totuși este bine să ști că nu trebuie să ne aducem aminte de acest arhanghel nu numai când suntem în chinuri ci la fel de bine și în vremurile bune. Aceasta fiindcă după cum am spus sunt trei zile de prăznuire ale Sfântului Arhanghel Gavriil în calendarul creștin ortodox. Trebuie să ne aducem aminte de Sfântul Arhanghel Gavriil și să îi facem pomenirea. La fel de bine este de sfătuit să frecventăm biserica în mod constant.[98]

Doi creștini ortodocși discutau despre îngeri.

---

[97]Condac de la utrenia de pe 26 martie Minei (Bucureşti, 1930).

[98]A se vedea (autor colectiv), *Sfinții arhangheli Mihail și Gavriil. Puterile cerești* (Editura Meteor Press, 2015).

- Şi tu crezi că există îngeri?
- Mai toată lumea crede.
- Asta aşa este.
- Vezi?
- Dar dacă lumea se înşeală?
- Cum poţi să spui asta?
- Spun asta fiindcă pe îngeri nu îi putem vedea.
- Aerul îi vezi?
- Nu.
- Noi suntem aici departe de mare nu?
- Da.
- Vezi marea?
- Nu.
- Dar ştii că există?
- Da.
- Aşa este şi cu îngerii.
- Înţeleg.
- Îngerii nu pot fi văzuţi fiindcă sunt fiinţe spirituale.
- Adică?
- Tu crezi că ai suflet?
- Da.
- Ai văzut vreodată sufletul?
- Nu.
- Dar ştii că există nu?
- Da.
- Ei vezi aşa este şi cu îngerii.
- Adică?
- Îngerii sunt un fel sufletele.
- La asta nu m-am gândit.
- Rău ai făcut.
- Deci tu spui că prin suflet ne înrudim cu îngerii?
- Da.
- Frumos.
- Şi nu numai atât.
- Dar ce?
- Cu îngerii mai avem un lucru în comun?
- Care?
- Pe Dumnezeu.
- Adică?
- Dumnezeu este acelaşi pentru noi dar şi pentru îngeri.
- Asta aşa este.
- Nu este un Dumnezeu care ne-a creat pe noi şi un alt dumnezeu care i-a creat pe îngeri.
- Da, normal.
- Deci acum eşti lămurit?
- Parţial.
- De ce?
- În afară de Biblie tu ştii pe cineva care l-a văzut pe Sfântul Arhanghel Gavriil?
- Da.
- Cine?
- Era anul 1961.
- Şi?
- Într-o mănăstire un părinte Iacov dimpreună cu egumenul au spus:
- Ce ar fi să ridicăm o biserică în cinstea Sfinţilor Arhangheli Mihail şi Gavriil?

- Bună idee.
- Haide să alegem locul.
- Haide.
- Cei doi au mers și au ales un loc în care să ridice biserica. Dar ce să vezi?
- Ce?
- În aceiași noapte părintelui Iacov a fost vizitat de un comandant de oști frumos, înalt și blând și cu sabia de aur care i-a spus:
- Sunt arhanghelul Mihail. Nu doresc să mi se ridice biserica acolo unde ați stabilit, ci aici, unde o să vă arăt eu.
- Minunat.
- Arhanghelul Mihail a mutat lucrurile egumenului în altă zonă.
- Și ce a făcut părintele Iacov?
- A privit la arhanghel minunându-se.
- Frumos.
- Acum mai era o problemă?
- Care?
- Biserica urma să fie ridicată din paie și nămol fiindcă cei doi părinți erau săraci.
- Ce păcat.
- Ei bine în noaptea următoare minune.
- Ce?
- Părintelui Iacov i s-a arătat doi comandanți cu două săbii de aur.
- Și ce au spus?
- Suntem Arhanghelii Mihail şi Gavriil. Să-i spui bătrânului tău că nu dorim să se construiască casa noastră cu nămol şi paie, ci cu lut, calciu şi lemn. Pe acoperiş să puneţi cărămidă.
- Bine are asta este o problemă?
- Adică?
- Nu avem lut, calciu și lemn aici ci numai în vârful muntelui și costă să le aducem.
- Asta nu este o problemă.
- De ce?
- Nu te întrista, au insistat arhanghelii. O să ne îngrijim noi de toate. Noaptea o să plouă iar apa o să aducă mult lut. Celelalte materiale o să le dăruiască creştinii credincioşi.
- Și au adus credincioșii materiale?
- Da.
- Deci s-a întâmplat așa cum au spus arhanghelii?
- Da.
- Minune nu?
- Da.
- Acum mai ai îndoieli cu privire la îngeri?
- Nu.
- Mă bucur.
- Trebuie să îți mulțumesc.
- Pentru ce?
- Pentru că ai împărtășit aceste lucruri cu mine.
- Plăcerea a fost de partea mea.[99]

Avem aici o altă arătare a Sfântului Arhanghel Gavriil dimpreună cu prietenul său Sfântul Arhanghel Mihail. Se poate vedea că acești doi arhangheli de mai multe ori au apărut împreună și au făcut cunoscute voile lui Dumnezeu sau în acest caz voia lor. Vedem că Sfântul Arhanghel Gavriil cunoaşte foarte bine intenţiile și planurile noastre cu privire la el. Aceasta fiindcă arhanghelii pot să ne cunoască gândurile și trebuie să știm că în nici un fel nu putem ascunde de ei păcate sau virtuți. Trebuie să știm acest lucru mai ales în zilele noastre când sunt atât de mulți care sunt cât se poate de încrezători în propriile puteri și consideră că de fapt Dumnezeu și îngerii sunt simple mituri sau fabulații. Să fi fost arătarea Sfinților Arhangheli Mihail și Gavriil din întâmplarea de mai sus o simplă fabulație? Fără doar și poate că nu. Aceasta fiindcă trebuie să știm că sfinții arhangheli sunt unii

[99]*Minuni ale sfinților îngeri* (Editura Bunavestire, 2011) p. 202.

care știu mult mai bine de momentul și clipa când trebuie să se arate și să se descopere pe sine. Nu trebuie să uităm că și diavolul se poate da ca fiind Sfântul Arhanghel Gavriil și acest lucru evident că nu trebuie să ne lase indiferenți ci trebuie să ne facă mai precauți.[100]

Cultul Sfântului Arhanghel Gavriil trebuie să știm că este destul de popular în lumea creștin ortodoxă deși noile generații sunt mai refractare cu privire la îngeri. Aceasta fiindcă omul de azi tinde să fie științific și să treacă totul prin filtrul științei. Spre deosebire de cei de demult generația de azi este mai mult științifică decât mistică. Ori trebuie să știm despre Sfântul Arhanghel Gavriil că el este o existență:

- mistică,
- duhovnicească,
- nevăzută
- și tainică.

Ceea ce trebuie să avertizăm noile generații este că trebuie să fie mult mai deschiși la mistică și la ceea ce ne poate oferii mistica în raport cu predispozițiile științifice ale lumii de azi. Prin urmare trebuie să știm că popularitatea Sfântului Arhanghel Gavriil va crește pe măsură ce vom devenii mai mistici. Secolul al XXI-lea este un secol care pendulează între mistic și științific. Cine va învinge? Să sperăm că mistica va ieșii învingătoare fiindcă avem nevoie de mistică. Omul mistic este un om care mult mai ușor se roagă Sfântului Arhanghel Gavriil.[101]

Acatistul Sfântului Arhanghel Gavriil ne spune: "ca pe un crainic mare al voii Celui Preaînalt și ca pe o călăuză binecuvântată a neamului omenesc spre Hristos, Domnul vieții și al învierii, cinstimu-te, Sfinte Voievoade Gavriil, și închinămu-ne credincioșiei tale ca unei icoane cerești a slujirii celei fără de preget, strigându-ți ție cu glasul evlaviei dreptmăritoare: Bucură-te, Gavriile, mare binevestitor."[102]

Se poate înțelege din textul de mai sus că Sfântul Arhanghel Gavriil este un purtător de cuvânt al lui Dumnezeu (crainic). Evident că acest lucru el îl face în special cu restul îngerilor. Ocazional însă am putut vedea că arhanghelul a fost un purtător de cuvânt al lui Dumnezeu și față de oameni. Acest lucru evident că vine să ne spună despre caracterul de mediator al arhanghelului. Ne putem da seama că gradul de apropiere și de iubire care există între Sfântul Arhanghel Gavriil și Dumnezeu.

La fel de bine textul ne mai spune despre faptul că Sfântul Arhanghel Gavriil este o călăuză a omului spre Hristos. Este bine să știm că acesta a fost rolul arhanghelului încă de la început și este bine să vedem acest lucru ca fiind cât se poate de real și adevărat. Se poate spune că în sens creștin ortodox Sfântul Arhanghel Gavriil este un:

- mistagog,
- mistic,
- îndrumător
- pedagog
- și un conducător

spre Hristos.[103]

Acatistul Sfântului Arhanghel Gavriil ne spune: "cu cei șapte sfinți îngeri care văd fața lui Dumnezeu și duc rugăciunile drepților dinaintea Tronului ceresc, tu întru mare cinste te numeri și fără de istov te ostenești să ne aduci nouă, celor în trup viețuitori, veștile rânduielilor și milelor de sus, temeluind nădejdea mântuirii după care toată firea suspină, drept care și noi, cunoscând prin tine puterea lui Dumnezeu, ca de un foc al credinței ne aprindem de îngereasca ta lumină și cu grai cucernic te agrăim."[104] Se poate vedea aici că sunt menționați cei 7 arhangheli care pururea stau în fața lui Dumnezeu Sfânta Treime și îi ascultă cuvintele. Pe aceștia i-am menționat pe nume deja la începutul acestei cărți. Acești îngeri sunt menționați de Sfântul Ioan Teologul în apocalipsă: "har şi pace vouă din partea Celui ce este, Celui ce era şi Celui ce vine, şi din partea celor şapte duhuri, care stau

[100]A se vedea Marie Ange Faugerolas, *Angels. The definitive guide to angels form around the world* (New York, 2015).
[101]A se vedea Radu Teodorescu, *Misticul și mistica creștin ortodoxă în secolul al XX-lea* (Cugir, 2016).
[102]Condacul 1 din Acatistul Sfântului Arhanghel Gavriil.
[103]Faptul că arhanghelul ne conduce spre Hristos ne spune că el este unul care evident că vrea ca noi să ne mântuim. Aceasta fiindcă trebuie să știm că nu există mântuire afară de Hristos. Există aici o puternică legătură dintre arhanghel și Hristos pe care nu se poate să nu o remarcăm. Aceasta fiindcă este de la sine înțeles că în cer Hristos și Sfântul Arhanghel Gavriil sunt colaboratori. Ei colaborează spre mâtuire a omului. Aceasta colaborare trebuie să fie și pentru noi un model la care să ne raportăm și pe care trebuie să îl avem în vedere.
[104]Icosul 1 al acatistului Sfântului Arhanghel Gavriil.

înaintea scaunului Său de domnie, şi din partea lui Iisus Hristos" (Apocalipsa 1:4-5). Printre aceste duhuri este şi Sfântul Arhanghel Gavriil care este bine să ştim că pururea vede faţa lui Dumnezeu. La fel de bine textul ne mai spune că este Sfântul Arhanghel Gavriil cel care este primul care ascultă rugăciunile noastre şi le duce în faţa lui Dumnezeu.[105]

Textul de mai sus ne vorbeşte despre faptul că Sfântul Arhanghel Gavriil se osteneşte să ne aducă nouă veştile bune care vin de la Dumnezeu. Acest lucru credem că se referă cel mai mult la faptul că a fost acest arhanghel cel care a adus vestea că Hristos va venii în trup. Această veste este un lucru fundamental care este de interes pentru toată umanitatea din orice loc şi orice timp. Reiese că Sfântul Arhanghel Gavriil este un:

- ajutor,
- mediator,
- mijlocitor,
- susținător,
- moralizator
- și un aliat

al umanității. Este bine să ştim că în cealaltă lume nu avem numai duşmani în diavoli ci la fel de bine și prieteni în îngerii lui Dumnezeu.[106]

Atâta vreme cât trăim pe acest pământ trebuie să ştim că suntem între două tabere:

- a îngerilor
- și de diavolilor.

În acest sens sub o formă sau alta diavolii ne vor ataca mai ales prin gânduri și intenții. Dacă simțim că nu mai putem să facem față atacurilor diavolilor este bine să ajungem să cerem ajutorul îngerilor. Aceasta fiindcă îngerii se bucură când îi rugăm să ne ajute. Cerem ajutorul îngerilor prin rugăciuni pe care le facem către ei și prin faptul că ne arătăm:

- deschiderea,
- cooperarea
- și lucrarea sinergică

dintre noi și ei.

Ceea ce vom vedea este că la un moment dat gândurile și patimile ele rele se vor oprii și vom ajunge să fim unii care să ne eliberăm de demoni. Evident că vor fi mai mulți care vor comenta la faptul că Dumnezeu lasă ca demonii să ne atace. De ce lasă Dumnezeu demonii să ne atace prin gânduri și intenții? Ca să ne facă conștienți că există demoni și că omul dacă nu se roagă se poate demoniza.[107]

O altă datorie a Sfântului Arhanghel Gavriil este să ne aducă vestea orânduirilor celor de sus. Ce să însemne acest lucru? Înseamnă că noi oamenii una credem despre rânduiala vieții și a lumii noastre și alta este voia lui Dumnezeu cu lumea și cu viața noastră. De mai multe ori între acestea două trebuie să știm că există un hiatus. Aceasta fiindcă omul este unul care poate ajunge să apostazieze de la voia și planurile lui Dumnezeu. Omul fiindcă este o ființă liberă de mai multe ori ajunge să considere că el de fapt poate să își creeze o proprie rânduială în această lume care să nu mai aibă de a face deloc cu planurile lui Dumnezeu. Ceea ce este evident este că rânduiala din lumea noastră a fost lăsată de Dumnezeu și evident că trebuie să ajungă să ne facă conștienți de lucrarea lui Dumnezeu în lumea noastră. Rânduiala prin urmare este un lucru care este propriu lui Dumnezeu și care la fel de bine poate să fie împropiat și de om. Efortul nostru în această lume trebuie să fie făcut pentru a menține rânduiala lăsată de Dumnezeu în lumea noastră. În acest sens sunt popoare care merg după rânduiala lui Dumnezeu și unele care au abandonat rânduiala lui Dumnezeu.[108]

Tot acatistul Sfântului Arhanghel Gavriil ne spune: "înaintea celor văzute și cu trup dăruite, a fost voia lui Dumnezeu să le aducă în ființă pe cele nevăzute și slobode de trup, ca pe o oștire slujitoare, să vegheze

---

[105]A se vedea George Clayton, *Angelology* (New York, 1851).

[106]A se vedea Jerry Orthner, *Angels: friends in high places* (Horizon books, 1997).

[107]Omul fără de Dumnezeu chiar dacă crede că este un om liber trebuie să știm că este un om demonizat. Trebuie să știm că sunt mai multe grade ale demonizării. Oricum starea de a fi fără de Dumnezeu trebuie să știm că este una demonică fiindcă omul în sine firesc are nevoie de Dumnezeu și de prezența Lui sfințitoare. În acest sens Sfântul Arhanghel Gavriil este unul care ne ajută să ajungem la Dumnezeu. În nici un fel nu trebuie să credem că arhanghelul ne împiedică să ajungem la Dumnezeu. Aceasta fiindcă a crede acest lucru este o mare inepție. Sfântul Arhanghel Gavriil nu este o ființă egoistă și geloasă care Îl ține pe Dumnezeu numai pentru sine ci evident că se bucură să Îl comunice cu noi oamenii.

[108]A se vedea Dumitru Cristian Amzăr, *Rânduiala ființei românești* (Editura Eikon, 2014).

cerurile și pământul, smerite Sfatului de Taină al Sfintei Treimi, Căreia și noi ne închinăm și-I aducem slavă în tot ceasul, după pilda îngereștilor cete, întru cuminecarea duhului cântând: Aliluia!”[109] Textul de mai sus are un puternic conținut anghelologic. Aceasta fiindcă ne spune un lucru foarte important: îngerii nu sunt ființe

- veșnice
- și eterne

ci ei au avut un început. Este vorba de un început care a existat mai înainte de facerea lumii. Prin urmare este bine să știm că fiindcă au fost creați mai înainte de noi îngerii sunt cumva frații noștri mai mari. Acesta este și motivul pentru care trebuie:

- să îi ascultăm,
- să îi urmăm
- să îi imităm
- să le fim loiali,
- să le facem cuvântul lor
- și să îi rugăm să ne ajute în procesul mântuirii.

Acest lucru nu înseamnă că noi pur și simplu numai trebuie să spunem cu cuvântul să urmăm îngerilor în timp ce cu fapta face cu totul altceva. Fiind frații noștri mai mari îngerii așteaptă ca între vorbește și faptele noastre să există un consens deplin.

Se spune în textul de mai sus că Sfântul Arhanghel Gavriil ca înger face parte dintr-o “oștire slujitoare”. Aceasta fiindcă este bine să știm că arhanghelul este unul care are ca sens al existenței lui să Îl slujească pe Dumnezeu. Este evident că el nu se supără dacă și noi le alăturăm lui și ajungem și noi să Îl slujim pe Dumnezeu. Aceasta fiindcă trebuie să știm că există destul loc și timp pentru ca și noi să ajungem să îl slujim pe Dumnezeu.

La fel de bine Sfântul Arhanghel Gavriil este unul care mai are datoria de la Dumnezeu să vegheze cerul și pământul. Aceasta fiindcă cineva trebuie să vegheze că cerul și pământul sunt lucruri care trebuie să fie ținute de cineva în ființă și de acest lucru se ocupă îngerii printre care și Sfântul Arhanghel Gavriil. Starea de veghe este una care este proprie Sfântului Arhanghel Gavriil fiindcă el este unul care trebuie să știm că trebuie să vadă ce are loc în cer și cea are loc și pe pământ pentru a îi spune lui Dumnezeu.

Un alt text din acatistul Sfântului Arhanghel Gavriil ne spune: “iar îngerului care s-a trufit, voind să troneze pe norii cerului și asemenea lui Dumnezeu să împărățească, osândă i s-a făcut răzvrătirea lui și-n beznele adâncului a fost alungat. Și tu martor ești, Gavriile Voievoade, al dreptății ce s-a făcut în cer, prin sabia de foc a lui Mihail, cu care dimpreună ești cinstit. De aceea și noi, râvnitori a urma ție și îngerescului sobor, rugămu-te să ne fii întru toate luminător și să porți la Domnul rugăciunile celor ce cu inima curată îți grăiesc.”[110]

Textul de mai sus ne spune că Sfântul Arhanghel Gavriil este un martor ceresc. Aceasta fiindcă el a putut să îl vadă pe satan cum a ajuns să se trufească și să se vadă mai bun ca Dumnezeu pentru a îi lua locul. Ei bine trebuie să știm că și Sfântul Arhanghel Gavriil putea să opteze să se alăture lui satan. Totuși nu a făcut-o. Nu a făcut-o fiindcă în Sfântul Arhanghel Gavriil nu a încolțit germenele mândriei. Acest lucru este bine sî îl reținem și noi care de multe ori ne lăsăm furați de accese de mândrie. Este posibil ca Sfântul Arhanghel Gavriil să îl fii cunoscut personal pe satan mai înainte de căderea lui. Nu știm dacă între Sfântul Arhanghel Gavriil și satan au existat discuții cu privire la ceea ce intenționa satan să facă (să în detroneze pe Dumnezeu) însă ceea ce este cert este că Sfântul Arhanghel Gavriil nu s-a lăsat furat de gândurile de mândrie și răzvrătire care au ajuns să îl stăpânească pe satan. Ceea ce trebuie să știm este că Dumnezeu nu îi obligă pe îngeri să Îl slujească forțat. Ei sunt liberi să plece din slujire aui Dumnezeu oricând. Totuși cei mai mulți îngeri și-au dat seama că a îl sluji pe Dumnezeu este un fapt care este conform menirii și naturii lor. De ce să își nege și să renege menirea și natura lor? Nu ar fi acesta un act irațional și fără de logică? Evident că da. Noi trebuie să ne întărim din exemplul îngerilor și a Sfântului Arhanghel Gavriil și să ne dăm seama că la un anumit nivel și menirea noastră este de a Îl slujii pe Dumnezeu.[111]

Doi creștini ortodocși din Grecia discutau cele duhovnicești.

- Și ce mai faci?

---

[109]Condacul 1 al Acatistului Sfântului Arhanghel Gavriil.
[110]Icosul 2 al Acatistului Sfântului Arhanghel Gavriil.

[111]A se vedea Joseph Allen, *Slujirea Bisericii. Chip al îngrijirii pastorale* (Cluj-Napoca, 2010).

- Mulțumesc, bine.
- Mă bucur.
- Și tu cum ești?
- Și eu.
- Foarte bine.
- Ei dacă știi ce am citit zilele asta.
- Ce anume?
- Ceva foarte interesant.
- Da?
- Da.
- Și nu vrei să îmi spui și mie?
- Ba da.
- Te ascult.
- Am citit despre un părinte pe nume Dimitrie Gagastathis.
- Dumitru Gagastathis?
- Da.
- Nu am auzit de el.
- Nici nu ai cum.
- De ce?
- Fiindcă a murit în 1975.
- O deci este mort?
- Da.
- Și ce este așa de special despre acest părinte?
- Acest părinte s-a învrednicit să îi vadă pe Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil.
- Nu mai spune.
- Ba da.
- Cum?
- Este o întreagă poveste.
- Păi sunt aici să te ascult.
- Părintele Dumitru Gagastathis de mic a fost dus la biserică și acolo s-a născut în el dorința de a fi preot.
- Și a ajuns preot nu?
- Da.
- Și?
- A venit anul 1921 când a fost chemat să meargă pe frontul Asiei Mici.
- Interesant.
- Înainte de a merge pe front s-au dus la o biserică a Sfinților Arhangheli Mihail și Gavriil și s-a rugat:
- Mă cheamă ţara să mă duc. Vă rog să mă apăraţi şi să mă ajutaţi încât să mă întorc viu şi nevătămat la uşa voastră. În toate situațiile grele să mă salvaţi.
- Ce a urmat?
- L-au înrolat la jandarmerie și mai apoi în 1922 l-au trimis la Smirna pe linia frontului.
- Și?
- Și-a luat mai multe icoane cu sfinții arhangheli și Maica Domnului. Într-o seară a fost pus să stea santinelă cu încă doi soldați. Pe la miezul nopții au atacat turcii.
- Vai nu se poate.
- Mihail, arhanghele, salvează-mă! strigă soldatul credincios.
- Și l-a ajutat?
- Da.
- Cum?
- Ceilalți doi soldați cu care stătea de pază au fost uciși.
- Dar el nu?
- Nu. Părintele Dimtrie s-a așezat jos într-o grădină în care era iarbă mare.
- Să nu fie văzut de turci?
- Da.

- Interesant.
- Un turc a ajuns la 1 metru jumate de el.
- Și l-a văzut?
- Nu.
- De ce?
- Chiar dacă calul turcului l-a simțit între timp au venit întăriri pentru jandarmi și turcii au fugit.
- În ce an au avut loc aceste lucruri?
- În 1943.
- Și ce a urmat?
- În Grecia au venit partizanii.
- Părintele Dimitiee a fost de partea lor dar mai apoi și-a dat seama că ei nu erau oameni credincioși.
- Înțeleg.
- Într-o seară a putut să vadă niște îngeri?
- Cine sunteți voi? A întrebat părintele Dumitru Gagastathis.
- Suntem sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil.
- Vai vă mulțumesc că m-ați salvat.
- Nu-ţi fie frică! i-au zis. Suntem cu tine. Nu o să păţeşti nimic. Ia aceste pâini că o să ai un drum lung şi aspru de făcut. O să câştige acum dar nu pentru mult timp. Acesta este drumul cel adevărat al lui Dumnezeu.
- Și ce a urmat?
- Arhanghelii au dispărut.
- Minunat.
- Așa este.
- Deci acest părinte Dumitru Gatastathis a fost un om special.
- Da.
- Ajutorul arhanghelilor a venit fiindcă era preot?
- Nu.
- Dar cum?
- Fiindcă el avea o credință mare în arhangheli.
- Da îmi dau seama.
- Și de ce nu ştie lumea mai multe despre acest părinte.
- Fiindcă oamenii de azi nu sunt prea interesați de îngeri și arhangheli.
- Asta așa este.
- Totuși sunt și oameni care îi cinstesc pe sfinții arhangheli.
- Mai puțini.
- Dar sunt.
- Să ştii că am să caut mai multe despre aceste părinte Gagastathis.
- Și eu am auzit de el destul de recent.
- Oricum îmi mulțumesc că mi-ai spus despre el.
- Plăcerea a fost de partea mea.[112]

Avem descrisă mai sus o intervenţie miraculoasă a sfinţilor arhangheli Mihail şi Gavriil din secolul al XX-lea cu părintele Dumitru Gagastathis care trebuie să ştim că a fost un om cu viață aleasă. Se poate vedea că arhanghelii ne pot ferii de moarte dacă situația o cere. În această viață de multe ori trecem prin momente grele și este posibil ca uneori viața să ne fie în pericol. Vedem că părintele Gagastathis s-a rugat arhanghelilor și aceștia l-au ajutat. Este un incident care este considerat de multă lume minor acesta cu părintele Gagastathis însă ceea ce trebuie să ştim este că arhanghelii lui Dumnezeu sunt alături de noi și veghează asupra noastră. Este evident că trebuie să ne dăm seama de sensul și ne importanța cultului îngerilor în Biserica Creştin Ortodoxă care este unul menit să ne inspire și să ne mobilizeze la rugăciune. Este rugăciunea cea care ne aduce mai aproape de Sfântul Arhanghel Gavriil.[113]

CAPITOLUL 6

[112]*Minuni ale sfinților îngeri* (Editura Bunavestire, 2011) p. 199-200.
[113]A se vedea Dimitrie Gagastathis, *Amintirile unui sfânt. Un preot mirean prieten al sfinților arhangheli* (Galați, 2003).

SFÂNTUL ARHANGHEL GAVRIIL: APĂRĂTOR ȘI SPRIJINITOR AL CREŞTINISMULUI ORTODOX

Una dintre tezele principale ale cărţii noastre este că există o legătură organică dintre cultul Sfântului Arhanghel Gavriil şi dogma creştin ortodoxă. Sunt din ce în ce mai mulţi cei care ajung să îl lege pe arhanghel de culte şi secte paracreştine şi care nu au mai nimic ortodox în ele. Ei bine trebuie să fim cât se poate de atenţi şi de precauţi cu aceste mişcări religioase fiindcă ele sunt periculoase. Nu se poate să acceptăm numai:

- ce ne convine,
- ce ne place,
- ce ni se potriveşte
- ce ne atrage
- şi ne gratifică

din cultul creştin ortodox. Aceasta fiindcă trebuie să fim conştienţi că cultul creştin ortodox - din care face parte şi Sfântul Arhanghel Gavriil - este un tot organic şi armonios. Dacă ajungem să scoatem elemente din cultul creştin ortodox care ne plac nouă mai mult riscăm să nu mai avem nimic de folos. După cum putem vedea şi catolicii şi anglicanii vorbesc despre Sfântul Arhanghel Gavriil. Ba sunt din ce în ce mai mulţi sfinţi heterodocşi care mărturisesc că şi eu au ajuns să îl vadă pe Sfântul Arhanghel Gavriil. Nu ştim dacă cei care nu sunt creştin ortodocşi au ajuns să îl vadă sau nu pe arhanghel însă ceea ce știm este că arătările arhanghelului în cultul creştin ortodox şi către sfinţii creştin ortodocşi sunt:

- autentice,
- credibile
- şi veridice.

Atunci de ce să riscăm? De ce să mergem după sfinţi catolici care s-au rupt de ortodocşi şi merg pe căi străine de ortodoxie? Este bine să ştim că riscul este un lucru care ţine mai mult de jocurile de noroc iar jocurile de noroc sunt un păcat.[114]

Acatistul Sfântului Arhanghel Gavriil face o trecere în revistă a arătărilor acestuia în Biblie: "unul și același a descoperit Sfintei Ana că va naște la bătrânețile ei. Unul și acela și a hrănit-o în templu pe Fecioara cea între toate aleasă. Unul și același l-a încredințat pe Zaharia că Elisabeta va naște pe Ioan, Înaintemergătorul, care îngerul pustiei se va numi. Unul și același a bine vestit Mariei, zicând: „Bucură-te, ceea ce ești plină de har, Domnul este cu tine. Binecuvântată ești tu între femei. Duhul Sfânt Se va pogorî peste tine și puterea Celui Preaînalt te va umbri. Vei naște fiu și vei chema numele lui Iisus. Acesta va fi mare și Fiul Celui Preaînalt se va chema". Iar noi acestea știindu-le și cu credință mărturisindu-le, pe Dumnezeu Îl preamărim pentru toate, strigând: Aliluia![115]"

Acest text ne spune un lucru pe care cei mai mulţi dintre noi u îl ştiam: că pe când se afla la templul de la Ierusalim Sfântul Arhanghel Gavriil a avut-o în grijă şi a hrănit-o pe Sfânta Maria Maica Domnului. Este bine să insistăm mai mult asupra acestui lucru fiindcă trebuie să ştim că noi credem că singura legătură care a existat între Sfântul Arhanghel Gavriil şi Sfânta Maria a fost la Bunavestire. Ei bine acest lucru nu este adevărat. Nu este adevărat fiindcă arhanghelul a fost de mai multe vreme unul care a vegheat peste Sfânta Maria.

Cei mai mulţi dintre noi nu ştim la ce se referă faptul că Sfânta Maria a stat la templu. Ceea ce trebuie să ştim este că fiindcă Sfânta Maria a fost rudă cu Sfântul Zaharia preotul şi tatăl Sfântului Ioan Botezătorul, ea a ajuns să stea la templul de la Ierusalim de la vârsta de 3 ani până la vârsta de 15 ani. Aici Sfânta Maria a fost instruită în Vechiul Testament şi în frică de Dumnezeu.[116]

Acatistul Sfântului Arhanghel Gavriil ne spune: "lui Daniil proorocul vedenie i s-a arătat despre sfârșitul veacurilor și glas de sus a poruncit lui Gavriil, Arhanghelul tălmăcitor al tainelor dumnezeiești, să-i tâlcuiască vedenia, spre veșnica pomenire. Iar acela, cu chip de om înfățișându-se, semnele i le-a deslușit, zicând: „Ia

[114]Sunt mulţi care citind vieţile sfinţilor şi arătările Sfântului Arhanghel Gavriil susţin că în cele din urmă toate acestea sunt o problemă de noroc. Dacă ai noroc îl vei vedea pe Sfântul Arhanghel Gavriil şi dacă nu ai noroc, nu. Să fie arhanghelul o problemă de noroc? Evident că nu. Nu se poate pune problema norocului în ceea ce îi priveşte pe îngerii fiindcă îngerii nu sunt fiinţe ale norocului. Ei sunt fiinţe care au o altă ordine de existenţă şi prin urmare se bazează pe ea. Trebuie să ajungem să mizăm mai mult pe ajutorul lor atunci când suntem la nevoie şi să fim încredinţaţi că nu este vorba de noroc aici.

[115]Condacul 4 din Acatistul Sfântului Arhanghel Gavriil.

[116]A se vedea în acest sens lucrarea noastră Radu Teodorescu, *Sfânta Maria Noua Evă sau prototipul noii feminităţi* (Cugir, 2021).

aminte, fiul omului!”. Dinaintea aceluia și noi ne cutremurăm, ca Daniil odinioară, și cinstire îi aducem ca unui sol ceresc.”[117]

Acest text ne aduce aminte din nou de legătura care a existat între Sfântul arhanghel Gavriil și prorocul Daniel din Vechiul Testament. Aici Sfântul Arhanghel Gavriil are o funcție de:

- exeget,
- interpret,
- hermeneut
- și tâlcuitor

al vedeniilor. Trebuie să știm că este posibil să ajungem să avem vedenii sau descoperiri de la Dumnezeu fără să ajungem să le înțelegem. Aceasta fiindcă cum se poate înțelegem Dumnezeu este mult mai avansat decât noi și este atoateștiutor. Se poate ca de multe ori înțelesul și sensul vedeniilor să ne scape. Iată de ce trebuie să ajungem să ne rugăm lui Dumnezeu să ajungă să ne descopere sensul acestor vedenii. Unii s-ar putea întreba: de ce ne vorbește Dumnezeu prin vedenii și nu direct față către față? Uităm un lucru: Dumnezeu nu este om și nu poate vorbii cu noi față către față ca un om din moment ce nu este om.

Înțelegem că sunt multe taine pe care Dumnezeu le știe și pe care vrea să le descopere nouă. Aceste taine sunt în mare știute de Sfântul Arhanghel Gavriil. Acesta este unul dintre motivele pentru care trebuie să ne rugăm arhanghelului pentru:

- iluminare,
- înțelegere,
- cunoaștere
- și știință duhovnicească.

Avem nevoie de aceste lucruri fiindcă trebuie să știm că numai așa vom ajunge să fim unii care să ajungem să ne deschidem spre sensurile profunde ale lumii și ale existenței.

Că viața îngerească este posibilă oamenilor ne-o spune tot acatistul Sfântului Arhanghel Gavriil: “ferice de cei ce, în trup fiind, viață îngerească duc! Că Dumnezeu, în purtarea Lui de grijă, trimite pe îngerii Săi să ne ocrotească și să ne pilduiască întru curăție și credincioșie, ca să ne învrednicim noi, lucrându-ne desăvârșirea, de împărăția cea mai dinainte pregătită nouă, unde înșine vom fi ca îngerii lui Dumnezeu în cer, și chiar mai presus de îngeri chemați. Deci Ziditorului văzutelor și nevăzutelor să-I aducem prinos fără de prihană inimile noastre și cu rost de sfințenie să zicem: Aliluia!”[118]

Cu privire la textul de mai sus trebuie să spunem că sunt mai mulți care au o înțelegere

- puerilă
- și imatură

a relației noastre cu îngerii lui Dumnezeu. În ce constă această relație? Sunt mai mulți care cred că este “cool” sau “fain” să fi înger:

- mănânci mană cerească,
- zbori cu viteză incredibilă,
- te poți face nevăzut,
- poți lua mai multe forme,
- stai în lumina raiului
- și ai puteri supranaturale.

Ei bine sunt mulți care se gândesc ce frumos trebuie să fi înger. Este bine să știm că o asemenea înțelegere a îngerilor este una superficială. Aceasta fiindcă îngerii au datorii mult mai mari în ceruri. Fiindcă ei sunt cei care se poate spune că:

- conduc,
- guvernează
- și au grijă

de rai.

Totuși trebuie să știm că sunt și unii care pot să urmeze vieții îngerești. Cum ajunge, să urmăm vieții îngerești? Prin tot ceea ce fac călugării:

- ascultare,

[117]Icosul 3 din Acatistul Sfântului Arhanghel Gavriil.
[118]Condacul 6 de la acatistul Sfântului Arhanghel Gavriil.

- rugăciune continuă,
- post,
- nevoință
- și asceză.

Toate aceste lucruri sunt unele care evident că îl fac pe om să se asemenea îngerilor, însă acest lucru nu înseamnă că călugării vor ajunge să fie îngeri prin ființă. Ființa nu poate să fie schimbată: odată ce am fost creați oameni, oameni vom rămâne pe veci. Totuși, omul poate să se asemenea cu:

- îngerii
- sau cu demonii.

Aceasta în funcție de alegerea lui proprie. Totuși acatistul Sfântului Arhanghel Gavriil ne spune care trebuie să fie atitudinea noastră față de acest arhanghel: "și auzind Fecioara cuvântul îngerului Gavriil, și crezând nesmintit că la Dumnezeu toate sunt cu putință, s-a smerit voii celei de sus, încuviințându-se zămislirii fără de sământă și nașterii fără de stricăciune, prin care ne-a venit mântuirea cea dintru început făgăduită. Iar noi, căutând a urma în credință celei ce a zis: „Fie mie după cuvântul tău!", laolaltă lui Dumnezeu ne plecăm."[119]

Înțelegem din acest lucru că trebuie să fim unii care să ne smerim și să ne facem mici pe noi în fața Sfântului Arhanghel Gavriil. Aceasta fiindcă există prea mult ego și orgoliu în epoca noastră. Iată de ce trebuie să fim persoane care să ne asemănăm cu Sfânta Maria în fața arhanghelului care s-a spus: fie mie după cuvântul tău. Aceasta fiindcă trebuie:

- să avem credință
- și să ne încredințăm

voii Sfântului Arhanghel Gavriil pentru noi. Nu trebuie să îi demonstrăm arhanghelului cât de:

- deștepți,
- înțelepți
- sau inteligenți

suntem. Aceasta fiindcă el ne cunoaște mult mai bine decât ne cunoaștem noi înșine.

Prin urmare nu trebuie să facem nici o încercare de a îl impresiona pe Sfântul Arhanghel Gavriil prin acte de bravură și de încăpățânare. De ce? Fiindcă nu este cazul. Trebuie să avem încredere în superiorii noștri care iau cele mai bune decizii în favoarea noastră. Trebuie să ne obișnuit cu gândul că Sfântul Arhanghel Gavriil este unul care veghează la binele nostru chiar dacă de multe ori el nu poate să fie strevăzut de mințile noastre.[120]

După cum am spus cultul Sfântului Arhanghel Gavriil în nici un fel nu poate să fie scos din dogma creștin ortodoxă. Sfântul Arhanghel Gavriil a fost printre cei mai vocali îngeri cu privire la mântuirea noastră. Nu trebuie să uităm acest lucru. Înțelegem că atunci când Dumnezeu a decis dincolo de timpul uman că vrea să ne mântuiască ei bine Sfântul Arhanghel Gavriil a fost de acord cu această mare șansă la mântuire pe care el a mediat-o prin nașterea Fiului lui Dumnezeu în lume. Acest lucru ține să ni-l amintească acatistul Sfântului Arhanghel Gavriil: "preamărit ești, Doamne Dumnezeul părinților noștri, Cel ce pentru mântuirea noastră Te-ai întrupat de la Duhul Sfânt și din Maria Fecioară și Te-ai făcut om. Și ai îndurat pentru noi patimă, răstignire și moarte, iar a treia zi ai înviat din morți, făcându-Te temei și arvună dumnezeiască a învierii celei de obște. De aceea noi, necurmat, dimpreună cu îngerii și cu sfinții din ceruri, slavă Îți înălțăm și zicem: Aliluia!"[121]

Cei doi creștini din Grecia care au vorbit despre părintele Dimitrie Gagastathis s-au întâlnit din nou.

- Bună.
- Bună.
- Ne-am întâlnit din nou.
- Așa este.
- Și cum mai ești?

---

[119]Icosul 4 de la Acatistul Sfântului Arhanghel Gavriil.

[120]După cum am spus Sfânta Maria trebuie să fie o pildă de ascultare și de supunere în fața lui Dumnezeu și a Sfântului Arhanghel Gavriil. Aceasta fiindcă numai așa vom ajunge să fim unii care să mergem pe calea creștin ortodoxă. Trebuie să ne amintim de această cale creștin ortodoxă care este una care ne duce spre rai. Dacă avem îndoieli cu privire la acest lucru să citim Viețile sfinților și pe sfinții creștin ortodocși care au pășit pe această cale mai înainte de noi. După cum am spus ființă este o ființă a binelui Sfântul Arhanghel Gavriil vrea ca noi să ajungem la mântuire. El face tot ceea ce îi stă în putință să ne ajute să ne mântuim. Prin urmare nu numai noi voim să ne mântuim ci și îngerii lui Dumnezeu.

[121]Condacul 5 din Acatistul Sfântului Arhanghel Gavriil.

- Bine.
- Și eu.
- Mă bucur.
- Și ce ai mai făcut?
- Să știi că m-am interesat pe acel părinte de care mi-ai spus.
- Dimitrie Gagastathis?
- Da.
- Îmi aduc aminte.
- De la tine am aflat de el.
- Și ce ai aflat despre el?
- Întâmplarea de mai sus nu a fost singura în care el a ajuns să îi vadă pe Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil.
- Nu?
- Nu.
- Cum așa?
- El i-a mai văzut cu o altă ocazie.
- Care?
- Era după al doilea război mondial.
- Adică după 1945.
- Da.
- În Grecia?
- Da unde altundeva?
- Și?
- Comuniștii au început să facă propagandă atee în Grecia.
- Da știu de asta.
- Părintele Gagastathis a avut un vis prin care a fost încredințat că propaganda atee comunistă este un lucru rău.
- Știu ce voi face, a spus părintele Gagastathis.
- Ce a făcut?
- Mă voi duce și voi începe să predic împotriva comunismului.
- Și a predicat?
- Da.
- A avut curaj.
- Așa este.
- Și ce a urmat?
- Și-a făcut foarte mulți dușmani.
- Îmi dau seama.
- Aceștia au ajuns să îl hărțuiască.
- Tipic comunist.
- Da așa este.
- Ei bine mai apoi fiindcă oamenii s-au împotrivit propaganda comunistă a început să se oprească.
- Mărire Domnului.
- Părintele Gagastathis a fost propus de liderul grec Zerva și oamenii lui să primească mari onoruri.
- De ce?
- Fiindcă a rezistat eroic în lupta cu partizanii.
- Și le-a primit?
- Nu.
- De ce?
- Din smerenie.
- Adică?
- Oamenii lui Zerva au venit la el și i-au spus:
- O să te decorăm și o să îți dăm mari titluri eroice.
- Mulțumesc dar nu le vreau.

- De ce?
- Fiindcă nu sunt vrednic de ele.
- Ba ești vrednic.
- Nu sunt.
- Uite cum este noi nu te obligăm.
- Bineînțeles.
- Numai că trebuie să știi că ar fi mulți care ar dorii aceste titluri și decorații.
- Să le dați la altcineva.
- Bine, dacă tu așa vrei.
- Așa vreau.
- Și ce a urmat?
- Totul a decurs așa până într-o noapte când Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil au ajuns să se arate lui din nou:
- Sfinților arhangheli ce mă bucur să vă văd.
- Și cum erau arhanghelii?
- Străluceau ca fulgerul.
- Minunat.
- Stai liniștit, îi zic. Cât despre germani, nu o să vă deranjeze pentru că suntem cu tine. Situația o să întârzie să se clarifice, dar nu-ți fie frică, o să câștigați., a spus un arhanghel.
- Bine așa voi face.
- Deci din nou părintele Gagastathis a ajuns să îi vadă pe sfinții arhangheli?
- Da.
- Să știi că de arătarea aceasta nu știam.
- Nici eu.
- Este interesantă arătarea?
- Foarte mult.
- Trebuie să fi fost ceva special cu părintele Gagastathis.
- Fără nici o îndoială.
- Păcat că oamenii de azi nu știu multe despre el.
- Noi creștinii ortodocși ar trebuii.
- Nu am nici o îndoială.
- O să mai citesc despre părintele Gagastathis.
- Așa să faci.
- O să te țin la curent cu ce aflu.
- Pe mine m-a ajutat să știu că un om din epoca noastră a ajuns să îi vadă pe Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil.
- Da. Este ceva deosebit.[122]

Avem mai sus istorisită o arătare a Sfinților Arhangheli Mihail și Gavriil care ne spune că ei sunt alături de noi chiar dacă no nu îi vedem. Părintele Dimitrie Gagastathis a ajuns să se învredniceească de arătarea sfinților arhangheli pentru ca acest lucru să ne încredințeze să arhanghelii nu sunt o simplă ficțiune ci un adevăr de care trebuie să ținem cont și pe care trebuie să îl avem în vedere. După cum am spus am ajuns să trăim într-un veac al scepticismului și al necredinței în care oamenii nu mai cred mai nimic din ceea ce este mistic și religios. Noi creștinii ortodocși nu credem că cele două arătări ale Sfinților Arhangheli Mihail și Gavriil nu sunt simple imaginații ci sunt lucruri adevărate pe care trebuie să le acceptăm. Am știut să îl menționăm și pe părintele Dimitrie Gagastathis în această carte fiindcă din copilărie al a fost un bun prieten cu Sfântul Arhanghel Gavriil.[123]

Sfinții părinți ai creștinismului ortodox au fost cei care au elaborat bazele dogmatice ale cultului îngerilor în Biserica Creștin Ortodoxă. Aceasta fiindcă ei au fost persoane care au știut că îngerii sunt și ei o dogmă în Biserică. Ei bine ereticii au fost cei care au ajuns să trunchieze această dogmă a cinstirii îngerilor și să o adapteze

[122]*Minuni ale sfinților îngeri* (Editura Bunavestire, 2011) p. 200.
[123]http://www.cuvantul-ortodox.ro/parintele-dimitrie-gagastathis-omul-lui-dumnezeu-sfanta-intelepciune-a-simplitatii-inimii/ (accesat pe 08.02.2022).

în funcție de ereziile lor. Este foarte importat de amintit aici că au fost cazuri în istoria Bisericii când îngerii în persoană au reamintit oamenilor că ei nu suportă erezia. De ce? Fiindcă este erezia cea care:

- divide,
- dezbină,
- creează facțiuni
- și separă

pe creștinii ortodocși. Prin urmare trebuie să știm că acolo unde este erezie îngerii nu mai stau sau mai bine spus se îndepărtează.

Că trebuie să ne amintim de Sfântul Arhanghel Gavriil ne-o spune un acatistul său: "după cuvântul Arhanghelului, Fecioara a zămislit de la Duhul Sfânt și a născut pe Mântuitorul și Lumina lumii, pe Hristos, Răsăritul cel de Sus, întru Care iubirea și puterea Sfintei Treimi ni s-au arătat nouă întregi, în veac și în vecii vecilor. Iară noi, pe Dumnezeu cel în Treime slăvindu-L, nici pe minunat crainicul Său nu-l uităm, ci cu cinste îl pomenim."[124] Este foarte adevărat că sunt mulți creștini ortodocși care de fapt nici nu știu de Sfântul Arhanghel Gavriil. Aceasta fiindcă

- ignoranța
- și neștiința

este destul de mare și printre creștinii ortodocși. De Bunavestire cel puțin trebuie să ne amintim de acest arhanghel și să îl cinstim.. Avem toate motivele să îl cinstim pe el fiindcă este demn de cinstea noastră. Aceasta fiindcă el este un înger care a ajuns la sfințenie. Acesta este unul dintre motivele pentru care Sfântul Arhanghel Gavriil ajunge să fie modelul nostru de urmat în sfințenie. La fel de bine și Sfântul Arhanghel Mihail este un model de sfințenie însă ceea ce trebuie să știm este că sfințenia este prezentă la toți îngerii într-un grad mai mare sau mai mic.[125]

Tot acatistul Sfântului Arhanghel Gavriil ne spune o altă informație despre Sfântul Arhanghel Gavriil: că el în ceruri îi cântă lui Dumnezeu imnuri de laudă: "o, minunat alai îngeresc, care-n ceruri aduci neîncetat întreită slăvire, zicând: „Sfânt, Sfânt, Sfânt este Domnul Savaot. Pline-s cerul și pământul de mărirea Sa!", iar asupra lumii, porunca lui Dumnezeu plinind-o, în chip tainic veghezi și de toată dreptatea te bucuri, fii pururea însoțitor plin de bunătate al neamului nostru și tot sufletul creștinesc luminează-l pe calea rugăciunii, a dragostei și a osârdiei slujitoare, ca una să fim cu toții întru Hristos și răpiți în bucuria Duhului să zicem: Aliluia!"[126]

Afirmația de mai sus este întărită de faptul că sunt mai multe mărturii în tradiția creștin ortodoxă care ne spun că în ceruri îngerii cântă imnuri de laudă lui Dumnezeu. Aceasta fiindcă îngerii sunt unii care au rămas credincioși lui Dumnezeu și evident că ei sunt ființe care sunt:

- recunoscătoare,
- doxologice
- și mulțumitoare

lui Dumnezeu pentru faptul că le-a dat viață. Sunt mai mulți sfinți părinți creștin ortodocși care sunt de părere că atunci când și noi îl lăudăm pe Dumnezeu în cântări și imnuri la biserică ei bine ajungem să ne unim duhovnicește cu îngerii din cer. Acesta fiindcă îngerii Îl laudă pe Dumnezeu în cer și noi Îl lăudăm pe pământ. Nu trebuie să uităm acest lucru fiindcă prin doxologie ajungem să ne asemănăm îngerilor.

Acatistul Sfântului Arhanghel Gavriil ne spune: "Sfântului Arhanghel Gavriil, cu Mihail întâistătător al soborului puterilor cerești celor fără de trup, cuvine-se să-i aducem cinstire și să urmăm dreptății lui, asemenea părinților noștri, pe care din neam în neam i-a călăuzit, de la patriarhi și proroci până la Maica Domnului și de la apostoli până la sfinții cei mai aproape de noi. De aceea, să nu pregetăm a ne ruga în tot locul și în toată vremea."[127]

Textul de mai sus ne aduce aminte să trebuie să urmăm dreptății Sfântului Arhanghel Gavriil. Aceasta fiindcă făcând așa nu facem decât să ne alăturăm tradiției creștin ortodoxe care a fost ținută de părinții noștri. Din aceasta înțelegem că Sfântul Arhanghel Gavriil nu se supără ca noi să ajungem să facem o tradiție din cultul

---

[124]Icosul 5 de la Acatistul Sfântului Arhanghel Gavriil.

[125]A se vedea Radu Teodorescu, *Sfântul Arhanghel Mihail: modelul, ajutorul și prietenul* (Cugir, 2019).

[126]Condacul 6 din Acatistul Sfântului Arhanghel Gavriil.

[127]Icosul 7 din acatistul Sfântului Arhanghel Gavriil.

său. Cultul Sfântului Arhanghel Gavriil ar trebui să fie mult mai răspândit fiindcă el este unul vechi și care de fapt ne este de folos. Textul de mai sus ne vorbește de faptul că Sfântul Arhanghel Gavriil a fost alături

- de la patriarhi și proroci până la Maica Domnului
- și de la Maica Domnului până la sfinții de mai aproape de noi.

Ceea ce trebuie să facem este să ajungem să studiem mai bine tradiția creștin ortodoxă și în ea singur că vom găsii mai multe mărturii despre Sfântul Arhanghel Gavriil și restul de îngeri.

Tot acatistul Sfântului Arhanghel Gavriil ne spune: “rugăciunile noastre primindu-le, Sfinte Voievoade Gavriil, ca pe o umilă ofrandă poartă-le dinaintea Dumnezeului celui viu și adaugă-le lor puterea ta mijlocitoare, că noi la tine nădăjduim și la tot ajutorul îngeresc pe care Dumnezeu l-a rânduit oamenilor, după bunătatea și înțelepciunea Lui. În genunchi cerșind îndurare pentru puținătatea și neputințele noastre, dumnezeieștii pronii ne încredințăm întregi, cu sufletele și cu trupurile deopotrivă, și, laolaltă cu cetele cerești, Dumnezeului oștirilor celor de sus îndelung Îi cântăm: Aliluia!”[128]

Ni se reamintește aici că rugăciunile noastre nu trec neauzite ci sunt primite de Sfântul Arhanghel Gavriil care le ascultă și le prezintă mai departe lui Dumnezeu. Totuși, nu trebuie să ne mândrim cu rugăciunile noastre care ajung până la îngeri și Dumnezeu ci mai mult trebuie să ne umilim și să le considerăm “o umilă ofrandă.” Suntem noi oamenii care avem nevoie de ajutor de la Sfântul Arhanghel Gavriil și pentru aceasta trebuie să îl pomenim pe acest arhanghel cât mai des cu putință. Textul de mai spune un lucru demn de toată atenția: îngerii și Sfântul Arhanghel Gavriil sunt unii care pot să roage pe Dumnezeu mai mult sau mai puțin:

- să asculte,
- să ia aminte,
- să vadă
- și să se plece

spre rugăciunile noastre. Prin urmare îngerii pot și să medieze la Dumnezeu ca rugăciunile noastre să fie ascultate mai mult de Dumnezeu.

Sfântul Simeon Stâlpnicul a fost unul care a ajuns să îl vadă pe Sfântul Arhanghel Gavriil dimpreună cu Sfântul Arhanghel Mihail. Despre această arătare discutau doi prieteni. Într-o zi Sfântul Simeon Stâlpnicul a putut să vadă cerurile deschise și pe Domnul Iisus Hristos stălucind ca într-o văpaie de foc.

- Era singur Hristos?
- Nu era înconjurat de Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil care stăteau pe un nor roșiatic.
- Minunat.
- Sfântul s-a rugat să aibă mult rod duhovnicesc.
- Și?
- Hristos l-a binecuvântat pe sfânt de trei ori.
- Ce frumos.
- Atunci sub Hristos a putut să vadă mulțime mare de diavoli.
- Vai, nu se poate.
- Sfântul s-a rugat și diavolii au fugit și au dispărut.
- Adică cum?
- Când l-a binecuvântat de 3 ori sfântul a primit putere de la Hristos să izgonească diavoli.[129]

Putem vedea aici că Sfântul Arhanghel Gavriil s-a arătat dimpreună cu Hristos și Sfântul Arhanghel Mihail pe un nor roșiatic. Aceste arătări de multe ori au loc în cazul sfinților care ajung să Îl vadă pe Hristos cu îngerii săi. Înțelegem că în cer Sfântul Arhanghel Gavriil stă acolo unde este Hristos. După cum ne spune Iisus: în casa Tatălui meu mai multe lăcașuri sunt. Acest lucru se referă la ierarhia îngerilor care trebuie să știm că ocupă 9 trepte în rai.

Un alt text ne spune despre Sfântul Arhanghel Gavriil: “preafericit ești tu, Gavriile, slujitorule al dreptății și milei prisositoare, care faci cunoscute oamenilor hotărârile voinței dumnezeiești și stai pururea gata, cu tot soborul cel întraripat, să plinești poruncile Celui Vechi de zile! Pentru aceasta, creștinii te cinstesc și te laudă, și binenădăjduiesc în sprijinul tău, iar noi, nevrednicii, în ceasul acesta numele tău cel plin de putere îl chemăm, strigându-ți din tot sufletul și din tot cugetul nostru.”[130] Prin urmare Sfântul Arhanghel Gavriil este.

---

[128]Condacul 8 din acatistul Sfântului Arhanghel Gavriil.

[129]https://paginiortodoxe.tripod.com/vsmai/05-24-cv_simeon_stilpnicul.html (accesat pe 13.08.2021).

[130]Icosul 8 de la acatistul Sfântului Arhanghel Gavriil.

- slujitor al dreptății
- și al milei prisositoare.

Dreptatea este un lucru care este proprie tuturor îngerilor. Așa se face că cei care lucră nedreptatea au mai puține șanse se ajungă în rai. Trebuie să fim oameni ai dreptății fiindcă în acest mod vom ajunge să atragem bunăvoința Sfântului Arhanghel Gavriil asupra noastră. Aceasta fiindcă este evident că trebuie să fim oameni:

- drepți,
- virtuoși,
- prietenoși,
- buni,
- morali
- și cuvioși.

Toate aceste trăsături sunt unele care ne fac să fim asemenea Sfântului Arhanghel Gavriil care este modelul nostru de urmat în toate acțiunile vieții.

Acatistul Sfântului Arhanghel Gavriil ne spune la fel de bine: "Hristos, Domnul și Mântuitorul nostru, în fel și chip a fost vestit oamenilor încă din vechime, prin îngeri și prooroci. Iar Gavriil, îngerescul voievod, fruntea vestitorilor a fost, și pavăză cerească Fecioarei din Nazaret, și straja dumnezeiescului Mire. Și toate întocmai au fost precum le-a grăit, la vremea de Dumnezeu hărăzită, ca să se întărească credința cea râvnitoare și nădejdea celor ce au strigat și strigă: Aliluia!"[131]

Înțelegem de aici că Sfântul Arhanghel Gavriil este un:

- apărător,
- sprijinitor
- și pavăză

a celor mici și neascultați. Aceasta fiindcă dintre toate femeile din lume el a ales să o apere pe Sfânta Maria din Nazaret. Trebuie să știm și să fim conștienți de aceasta și evident să ajungem să fim unii care să ne apropriem și noi mai mult de cei:

- slabi,
- mici,
- prigoniți,
- desconsiderați
- și trecuți cu vederea.

Dacă facem așa vom ajunge să ne asemănăm Sfântului Arhanghel Gavriil care după cum am spus este unul care este alături de cei care sunt fără drepturi și desconsiderați. Aceasta fiindcă și cei mici și desconsiderați sunt unii care sunt creația lui Dumnezeu și merită atenție noastre.

Acatistul Sfântului Arhanghel Gavriil ne spune: "întru totul vrednic de laudă ești, Sfinte Voievoade Gavriil, că ție ți-au fost încredințate mai înainte tainele Sfatului dumnezeiesc și crainic ales ai fost dintre miriade de îngeri, dâră de lumină făcând între cer și pământ, ca și prin aceasta să se preamărească Treimea cea Sfântă și de grijă purtătoare, căci slava Stăpânului și în râvna slugii strălucește."[132] Textul ne reamintește că Sfântul Arhanghel Gavriil este vrednic de laudă și trebuie să ne dăm seama de vrednicia lui mai ales în vremurile noastre când omul tinde să chestioneze tot ceea ce vine din lumea spirituală. Trebuie să ne dăm seama că Sfântul Arhanghel Gavriil este unul care a fost ales ca să fie crainic al lui Dumnezeu din mai mulți îngeri și el a fost găsit vrednic de o astfel de îndatorire. Nu că ceilalți îngeri nu ar fi vrednici însă el a fost cel mai potrivit pentru o astfel de îndatorire. Aceasta fiindcă este bine să știm că îngerii sunt unii care se deosebesc și nu sunt identici. Unii îngeri sunt mai potriviți pentru un lucru în timp ce alții sunt potriviți pentru altceva. Îngerii sunt diferiți însă cu toții sunt uniți în a sluji pe Dumnezeu și facerea binelui.[133]

În Alaska doi creștini discutau despre cele duhovnicești.

- Și cum mai ești?
- Bine.
- Dar tu?
- Și eu.

---

[131]Condacul 9 de la acatistul Sfântului Arhanghel Gavriil.

[132]Icosul 9 de la acatistul Sfântului Arhanghel Gavriil.

[133]A se vedea Andrei Pleșu, *Despre îngeri* (București, 2003).

- Mă bucur.
- Ce părere ai despre viaţa noastră de aici din Alaska?
- Ce părere să am?
- Da.
- Eu zic că este o viaţă grea.
- Din cauza frigului?
- Da.
- Aici cred că ai dreptate.
- Păi sigur că am dreptate.
- Totuşi este o viaţă bună.
- Dacă te obişnuieşti cu frigul.
- Auzi noi creştinii nu ar trebuii ne să ne plângem prea mult.
- De ce?
- Fiindcă noi suntem conștienți de voia lui Dumnezeu.
- Așa este.
- Trebuie să acceptăm voia lui Dumnezeu fără de șovăire.
- Sunt de acord.
- Totuşi sunt mulţi care vin aici în Alaska numai pentru a se îmbogăţii.
- Da peştele te poate îmbogăţii.
- Tu crezi că Dumnezeu ne-a uitat aici în Alaska?
- Ce vorbe sunt astea?
- De multe ori simt că Dumnezeu ne-a uitat.
- Să nu mai gândești așa.
- De ce?
- Fiindcă este un păcat.
- Dar este o viață așa de aspră aici în Alaska.
- Uite, idea este că nu te ține nimeni legat de Alaska.
- Dar am familie aici.
- Păi puteți pleca oricând.
- Asta așa este.
- Păi vezi?
- Dar oricum m-am obişnuit aici.
- Alaska este o problemă de obișnuință.
- Dar și de rezistență
- Și de rezistență, ai dreptate.
- Uite vreau să te întreb ceva.
- Ce?
- Este vreun semn care să ne spună că Dumnezeu este cu noi aici în Alaska?
- Dacă stau bine să mă gândesc da.
- Care?
- Tu de Cuviosul Inocențiu Veniaminov ai auzit?
- Nu.
- A trăit între 1797 și 1879.
- Și?
- Acest cuvios obişnuia să circule cu o barcă deteriorată din insulă în insulă prin Alaska pentru a îi întării în credinţa creştin ortodoxă.
- Frumos.
- În anul 1878 cuviosul s-a dus în insula Akun pentru prima dată.
- Și?
- Aici a putut să îi vadă pe locutori că stăteau la soare.
- Și ce au făcut?
- Când a venit cuviosul Inocențiu locuitorii au ieșit veseli în întâmpinarea lui.
- De ce sunteți așa veseli?

- V-am aşteptat, rămâneţi cu noi toată ziua.
- Cine v-a zis că o să vin? a întrebat mirat.
- Smirenikof, au răspuns, care este unul dintre prietenii noştri.
- Să mi-l aduceţi aici!
- Nu a fost nevoie să-l aducă pentru că Smirenikof a venit singur, apropiindu-se cuvios şi zicând:
- Am înţeles că m-aţi chemat şi am venit să vă văd. Despre venirea voastră m-au anunţat doi prieteni de-ai mei.
- Cine sunt aceşti prieteni ai tăi?
- Oamenii în alb, a răspuns acela. Stau în munţi, nu foarte departe de aici şi mă vizitează în fiecare zi.
- Omul acesta, analfabet, dar cunoscător al Evangheliei, a descris caracteristicile lor. Unul dintre aceştia după descriere semăna cu arhanghelul Gavriil, precum îl vedem în icoane.
- Bărbaţii aceştia, a confirmat acela, mi-au apărut cu puţin după botezul meu.
- Unde pot să-i întâlnesc? am întrebat eu cu interes.
- O să-i întreb, a promis Smirenikof.
- A primit de la arhangheli următorul răspuns:
- Cu bucurie o să-l primim. De ce vrea însă să ne vadă, doar vă predică exact ceea ce vă predicăm şi noi?
- Atunci şi-a zis în sine:
- Ce o să se întâmple dacă o să-i văd într-adevăr pe aceşti îngeri?
- Și judecând personalitatea lui nevrednică, a decisă să nu-i întâlnească.
- Poveste foarte interesantă.
- Așa este.
- Deci Sfinții Arhanghel Mihail și Gavriil s-au arătat aici în Alaska?
- După cum ai auzit da.
- Asta nu o știam.
- Și eu am rămas surprins să o aud.
- Și arhanghelii se arătat ca oameni în haine albe?
- Da.
- Pare tipic îngeresc.
- Este.
- Îngerii poartă alba.
- Așa este.
- Și cuviosul Ionocențiu nu a voit să îi vadă.
- Da.
- Fiindcă s-a considerat nevrednic.
- Foarte frumos.
- Sigur.[134]

Avem mai sus o relatare a faptului că Sfântul Arhanghel Gavriil a ajuns să fie văzut de un creştin simplu din Alaska. Trebuie să știm prin urmare că arhanghelul este alături de cei care trăiesc în condiții grele și nu uităm de ei. Viața din Alaska se poate spune că este una grea fiindcă trebuie să știm că acolo ziua este foarte mică și noaptea foarte mare. Prin urmare Sfântul Arhanghel Gavriil nu uită de locurile părăsite ale lumii și este acolo pentru orice creştin uitat de lume. Trebuie să știm acest lucru fiindcă sunt mulți care uită că îngerii lui Dumnezeu sunt unii care sunt meniți să ne mângâie și să ne încurajeze în viața noastră. Cultul Sfântului Arhanghel Gavriil este plin de astfel de exemple pe care unele am ales să le enumerăm aici. Ele sunt dovezi palpabile că Sfântul Arhanghel Gavriil nu este o himeră ci o prezență vie și reală.[135]

CONCLUZII

În lumea de azi mai ales în limbile engleză și franceză circulă multe cărți, studii și articole despre Sfântul Arhanghel Gavriil. Acest lucru este bine însă nu știm cât sunt de valide aceste cărți. Aceasta fiindcă cele mai multe cărți de acest fel nu sunt ortodoxe. În aceste cărți găsim mai multe:
- arătări,

[134]*Minuni ale sfinților îngeri* (Editura Bunavestire, 2011) p. 155-156.
[135]A se vedea Scott Hahn, *Angels and saints: a biblical guiade to friendship with God's holy ones* (Image, 204).

- vindecări,
- profeții
- și minuni

care îl au protagonist pe Sfântul Arhanghel Gavriil. Ceea ce am voit să facem în paginile acestei cărți a fost să punem în fața cititorului o resursă creștin ortodoxă cu privire la arhanghel. Aceasta fiindcă trebuie să știm că creștinismul ortodox este profund și organic legat de cultul Sfântului Arhanghel Gavriil. Trebuie să știm acest lucru și să fim conștienți de el. Aceasta fiindcă în nici un fel cultul creștin ortodox nu este:

- complet,
- compact
- deplin
- și desăvârșit

fără de Sfântul Arhanghel Gavriil. Trebuie să fim conștienți de acest mare adevăr: Sfântul Arhanghel Gavriil este unul care ține de creștinismul ortodox din cele mai vechi vremuri. Nu trebuie să credem că în ceruri există numai Dumnezeu Sfânta Treime ci la fel de bine sunt mai mulți îngeri. Despre acest lucru ne spune acatistul Sfântului Arhanghel Gavriil: "o, Doamne Dumnezeule, Atotțiitorule, Făcătorul tuturor celor văzute și nevăzute, Cel ce veșnic ești între oștiri fără de număr și după Care toate se cer, de la răsărit până la apus și de pe pământ până în tării, că Tu ești viața și rostul și plinătatea lor, dă-ne și nouă duh sârguitor și limbi ca de foc, să preamărim acum și pururea numele Tău cel sfânt, și rânduielile Tale fără greș să le păzim, și cu îngerii să-ți cântăm înmiit: Aliluia!"[136]

Avem aici imaginea lui Dumnezeu ca unul care în cer stă între oștiri îngerești. Ei bine printre aceste oștiri se află și Sfântul Arhanghel Gavriil. Textul ne mai spune că Dumnezeu este:

- rostul
- și plinătatea

îngerilor după cum El este și rostul și plinătatea a noastră a oamenilor.

Aceasta fiindcă trebuie să fim conștienți că fără de Dumnezeu omenirea nu ar mai avea nici un:

- rost,
- noimă,
- sens
- și finalitate.

Acatistul Sfântului Arhanghel Gavriil ne spune: "ce fericire și cinste poate fi mai mare decât aceea de a contempla fără de vreme slava cea neapropiată a Sfintei Treimi și de a sluji Voinței dumnezeiești celei una și atoateorânduitoare, din care cele de sus și cele de jos își au ființa lor? În fericirea și în cinstea aceasta aflându-te, Gavriile Voievoade, cum nu te-am ferici și nu te-am cinsti noi, cei ce ne ostenim în trup spre împărăția cea fără de sfârșit a lui Dumnezeu și nădăjduim la tine cu nădejde mare, ca să ne fii nouă tainic sprijinitor pe calea cea strâmtă a mântuirii?"[137]

Acest text ne spune cât se poate de clar că Sfântul Arhanghel Gavriil este la fel de bine și unul care contemplă pe Dumnezeu Sfânta Treime. Aceasta fiindcă îngerii se poate spune că sunt ființe contemplative. Îngerii sunt și ființe practice sau lucrătoare dar la fel de bine ei sunt unii care ajung să contemple pe Dumnezeu și să fie alături de aceasta în veșnicie. Știm că atunci când Iisus a intrat în casa Martei și a Mariei Marta se silea să facă ospăț mare în timp ce Maria stătea și asculta pe Iisus. S-a spus că Marta este modelul de viață activ și practic în timp ce Maria este modelul de viață contemplativ. Ei bine îngeri sunt mai mult ființe contemplative fiindcă ei stau aproape de Dumnezeu și se bucură de lumina Lui.

Mai știm că Sfântul Arhanghel Gavriil s-a arătat Sfinte Mucenițe Elconida. În pătimirile Muceniței Elconida trebuie să știm că a venit și a doua arătare a lui Hristos. După ce sfânta a trecut prin mai multe chinuri dintre care cu ajutorul lui Hristos a ieșit teafără sfânta s-a rugat lui Hristos și dintr-o dată s-a făcut lumină mare. În acea lumină Sfânta Elconida a putut să îi vadă pe Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil dimpreună cu Hristos. Hristos i-a întins mâna muceniței și i-a spus:

- Scoală-te şi stai în picioare, de te întăreşte, că Eu sânt cu tine. Căutând spre nevoința ta şi, milostivindu-mă spre tine, îți voi uşura durerile şi îți voi tămădui rănile cu puterea Mea cea dumnezeiască.

---

[136]Condacul 10 din acatistul Sfântului Arhanghel Gavriil.
[137]Icosul 10 din Acatistul Sfântului Arhanghel Gavriil.

Mucenița s-a ridicat în picioare și a s-a închinat lui Hristos zicând:

- Iisuse Hristoase, Dumnezeul meu, vindecă-mă pe mine, roaba Ta, şi-mi dă mie biruinţă asupra potrivnicului ca, biruindu-l, să intru în cămara Ta cea sfântă, cu cântări şi cu glas de bucurie!

Iisus i-a răspuns:

- Îndrăzneşte! Eu te vindec pe tine şi îţi gătesc cununa cea fără de moarte întru împărăţia Mea.

După aceasta Hristos s-a înălţat la cer. Sfinţii arhangheli Mihail şi Gavriil i-au dat pâine curată şi luminoasă pe care mâncând-o muceniţa s-a făcut sănătoasă. Sfânta s-a făcut luminoasă. A doua zi ighemonul a dat să fie mâncată de doi lei care timp de 3 zile nu mai mâncaseră nimic. Când au văzut-o pe sfântă i-au lins picioarele şi nu i-au făcut nimic. Poporul păgân şi-a ridicat vocea şi a spus:

- Femeia aceasta este cu adevărat fermecătoare şi necurată, de vreme ce a fermecat şi fiarele, încât nu pot să se atingă de ea; deci, pierde-o pe aceasta, ighemoane, degrabă.

În cele din urmă Sfânta Muceniță Elconida a fost executată.[138]

Avem aici o arătare a Sfântului Arhanghel Gavriil dintr-o perioadă de timp critică a istoriei creştin ortodoxe care a fost timpul în care creştinii erau persecutaţi pentru credinţa lor. Se poate vedea că Sfântul Arhanghel Gavriil este alături de Hristos şi de Sfântul Arhanghel Mihail şi ei ajung să o viziteze pe Sfânta Elconida care urma să moară pentru Hristos. Mai vedem că arhanghelii îi dau de mâncat o pâine pe care muceniţa mâncând-o s-a făcut sănătoasă. Trebuie să ştim prin urmare că Sfântul Arhanghel Gavriil:

- nu se părăsește,
- nu ne lasă,
- nu ne abandonează
- și nu se dezice

de noi chiar dacă trecem prin momentele cele mai grele.

Un astfel de moment trebuie să ne dăm seama că este momentul morții. Avem toate motivele să credem că dacă în această viață am fost:

- credincioși
- și loiali

Sfântului Arhanghel Gavriil ei bine el nu ne va părăsii și nici nu se va lepăda de noi în momentul morții.

Totuși orice întâlnire cu Sfântul Arhanghel Gavriil este una cutremurătoare. Acesta fiindcă el este o ființă supranaturală. Despre acest lucru ne spune acatistul arhanghelului: "Dumnezeu Cel Unul și întreit, cu înțelepciunea Lui cea neajunsă, oștire slujitoare a rânduit în cer, miriade de miriade, și toate cele văzute prin cele nevăzute tainic se păzesc. Cutremură-te, omule, și măsură îngerească agonisește-ți ție, că Dumnezeu, în bunătatea Sa fără de seamăn și în nemărginita Lui dărnicie, la desăvârșirea făpturii dintru început te-a chemat, ca înger nefiind, cu îngerii să te întreci, întru smerită ascultare, și cu ei laolaltă să cânți Celui de trei ori Sfânt: Aliluia!"[139]

Din cele spuse mai sus înțelegem că Dumnezeu ne-a rânduit spre a sta cu îngerii în cer pururea. Totuși nu putem să stăm cu mâinile în sân și să nu facem nimic. Trebuie să facem tot ceea ce ne cere creştinismul ortodox pentru a ajunge să fim cu îngerii în cer. Aceasta fiindcă după cum putem să ne dăm seama raiul se câștigă cu sudoare. Sfinții părinți au metamorfozat această luptă pentru rai a omului prin expresia: "dă sânge și ia duh."[140]

Acatistul Sfântului Arhanghel Gavriil ne spune: "aducând noi mulțumire și slavă Celui ce îngerii și-i trimite din înalt, pe tine, trimisule fără de trup care în chip de om te-ai arătat odinioară, ca un de mai înainte crainic al lui Hristos, vestind celor aleși mântuirea ce avea să vie și păzindu-i pe ei de toată urgia potrivnicului, cu bucurie te cinstim, putere sfântă și sfințitoare, și-i fericim pe cei laolaltă cu tine."[141]

Textul ne spune că îngerii vin din înalt. Trebuie să ştim că sunt mai mulți care cred că îngerii locuiesc undeva în spațiul cosmic și de acolo vin pe pământ. Adevărul este că raiul este dincolo de spațiul cosmic. Teoria că acest univers este infinit este prin urmare neadevărată. Aceasta fiindcă numai Dumnezeu este infinit. Îngerii prin urmare sunt ființe care locuiesc:

---

[138]https://paginiortodoxe.tripod.com/vsmai/05-28-sf_eliconida.html (accesat pe 13.08.2021).
[139]Condacul 11 din acatistul Sfântului Arhanghel Gavriil.
[140]A se vedea *Dă sânge și ia Duh! Interviuri cu duhovnici ortodocși* (Editura Trinitas, 2015).
[141]Icosul 11 din Acatistul Sfântului Arhanghel Gavriil.

- dincolo,
- peste
- și mai presus

de univers. Se poate spune că acolo unde se termină universul începe raiul şi iadul. Ca să fim însă mai pe înțeles se poate spune că raiul este deasupra universului în timp ce iadul este sub univers. Prin urmare când îngerii vin pe pământ ei vin de undeva deasupra universului. Aceste lucruri sunt amplu analizate în cosmologia creştin ortodoxă.

Textul ne mai spune că Sfântul Arhanghel Gavriil ne poate păzii de "urgia potrivnicului." Evident că aici se face referință la răutatea diavolului care vrea să ne piardă pe toți în iad. Este cumva un lucru:

- mângâietor,
- liniștitor
- și reconfortant

să ştim că Sfântul Arhanghel Gavriil ne poate ferii de răutatea diavolului.

Ceea ce am voit să facem în rândurile acestei cărți a fost să oferim un portret creştin ortodox al Sfântului Arhanghel Gavriil. Aceasta fiindcă trebuie să ştim că pentru noi creştinii ortodocşi Sfântul Arhanghel Gavriil este o persoană foarte:

- importantă,
- semnificativă,
- excepțională
- și demnă de cinste.

Este cu adevărat o mare tragedie că mai multe confesiuni creştine deşi îl recunosc pe Sfântul Arhanghel Gavriil ca arhanghel al lui Dumnezeu şi deci trimis al lui Dumnezeu totuşi trăiesc în diviziune şi nu vor să audă de creştinismul ortodox.

A spune că ai cinstire față de Sfântul Arhanghel Gavriil și a nu voi să lucrezi pentru unitatea creştin ortodoxă a creştinilor este de fapt o mare:

- minciună,
- înșelăciune
- și o șaradă.

Aceasta fiindcă după cum am spus Sfântul Arhanghel Gavriil nu susține diviziunea între creştini.

Acatistul Sfântului Arhanghel Gavriil ne spune: "o, Gavriile, Arhanghel al luminii line, care celor de demult le-ai desluşit calea şi le-ai vestit soroacele, care neîncetat veghezi peste faţa pământului prin dumnezeiască rânduială, care la sfârşitul veacurilor cu Dreptul Judecător vei fi la înnoirea lumii, cercetează-ne şi pe noi, nevrednicii veacului acestuia, şi păzeşte-ne de vrăjmaşii noştri văzuţi şi nevăzuţi, de tagma lui Irod şi de tagma Satanei, ca să nu ne smintim şi să nu ne pierdem, ci să dobândim şi noi cetăţenia Ierusalimului ceresc, unde laolaltă cu îngerii și cu sfinții să veșnicim cântând: Aliluia!"[142]

Textul de mai sus ne spune că Sfântul Arhanghel Gavriil este un înger al luminii line și trebuie să vedem acest lucru ca fiind unul care să ne facă să fim cât se poate de atenți cu această lumină fiindcă și diavolii pot să mimeze lumina îngerească însă aceasta este o lumină năprasnică și pierzătoare. La fel de bine Sfântul Arhanghel Gavriil este unul care veghează peste acest pământ și vede cele se petrec cu el. Prin urmare cele ce au loc pe pământ sunt cunoscute Sfântului Arhanghel Gavriil. El va fi alături de Dumnezeu la judecata de apoi și va fi unul care va sta ca mărturie pentru cei buni.

În Alexandria doi creştini discutau.

- Știi ceva?
- Ce?
- Tu ştii că la noi în Alexandria s-a arătat Sfântul Arhanghel Gavriil?
- Nu.
- Ba da.
- Păi cum?
- Este o poveste lungă.
- Păi și de ce nu mi-o spui și mie?

[142]Condacul 13 de la acatistul Sfântului Arhanghel Gavriil.

- Vrei?
- Da.
- Bine.
- M-ai făcut curios.
- Te cred.
- Deci?
- Tu știi că în antichitate aici la noi în Alexandria exista o bibliotecă foarte veche și vestită?
- Da. Știu.
- Ei bine era anul 250 înainte de Hristos.
- Când?
- Bibliotecarul șef a spus:
- Știți ce ne lipsește nouă din bibliotecă?
- Ce?
- Biblia evreiască.
- Așa este.
- Avem aici mai toate cărțile sacre ale lumii.
- Și Biblie evreilor nu le avem.
- Așa este.
- Ce ar fi să facem o traducere?
- Ar fi frumos dar nu este costisitor?
- Nu și dacă vorbim cu regele.
- Așa este.
- Bibliotecatul s-a dus la regele Ptolemeu Filadelful și i-a spus:
- Majestate am nevoie de ajutorul tău.
- Pentru ce?
- Aș vrea să fie tradus Vechiul Testament al evreilor în greacă.
- Și ce pot face eu?
- Să ne subvenționați.
- Bine, te voi ajuta.
- Se spune că regele a luat legătura cu arhiereii și preoții evrei cărora le-a spus intenția sa.
- Și au fost de acord?
- Da.
- Frumos.
- Pentru traducerea Vechiului Testament au fost selectați 70 de învățați evrei care știau bine limba greacă.
- Îmi dau seama.
- Printre ei a fost și Sfântul și Dreptul Simeon de la Întâmpinarea Domnului.
- Nu știam.
- Da ba.
- Și ce a urmat?
- Cei 70 de cărturari au fost duși pe o insulă și fiecăruia i s-a dat un fragment de tradus.
- Ca traducerea să meargă mai repede?
- Da.
- Interesant.
- Și ce crezi că i-a revenit Dreptului Simeon?
- Ce?
- Cartea profetului Isaia.
- Frumos.
- Dreptul Simeon s-a apucat de lucru.
- Îmi dau seama.
- Dreptul Simeon a ajuns la capitolul 7 versetul 14 unde se spune: iată fecioara va lua în pântece și va naște Fiu și se vor chema numele lui Emanuel.
- Nu este bine fecioara, trebuie să fie tânăra, s-a gândit Dreptul Simeon
- Și ce a făcut?

- A scris:
- Iată tânăra va lua în pântece.
- Și?
- A doua zi a venit să continua munca de traducere și a putut vedea că în loc de tânăra era scris fecioara.
- Nu se poate. Doar nu am tradus așa.
- Ce s-a întâmplat?
- A șters fecioara și a scris din nou tânăra.
- Înțeleg.
- Dar a treia zi povestea s-a repetat.
- A apărut din nou fecioara nu?
- Da. Nu se poate. Poate nu mai scriu eu bine, și-a spus Dreptul Simeon.
- A voit să schimbe din nou traducerea când cineva l-a prins de mână.
- Cine ești tu a întrebat Dreptul Simeon?
- Sunt Sfântul Arhanghel Gavriil.
- Vai sfinte arhanghele nu sunt vrednic să vi la mine.
- Am venit să îți spun că traducerea corectă este: iată fecioara va lua în pântece.
- Dar cum poate să nască o fecioară și să rămână tot fecioară?
- Sunt tainele lui Dumnezeu.
- Înțeleg.
- Dar pentru ca să te lămurești nu vei murii până nu vei vedea acest lucru că se va întâmpla.
- Adică?
- Vei ajunge să Îl vezi pe Mesia.
- Vai sfinte arhanghele nu știu ce să spun.
- Nu trebuie să spui nimic.
- Știu ca la Dumnezeu toate sunt cu putință.
- Așa este.
- Deci să nu te îndoiești că mama lui Mesia este o femeie.
- Nu am să mă îndoiesc.
- După aceasta Sfântul Arhanghel Gavriil a dispărut.
- Foarte interesant.
- Și după 250 de ani după cum spune Biblia Dreptul Simeon a ajuns să îl vadă pe Hristos.[143]

Avem aici menționată o arătare inedită a Sfântului Arhanghel Gavriil către dreptul Simeon din Noul Testament. Se poate vedea că prezența Sfântului Arhanghel Gavriil în viețile sfinților este una constantă. Aceasta fiindcă el a ajuns

- să ilumineze
- și să îndrume

pe mai mulți sfinți acolo unde părea că nu mai este nici o ieșire sau scăpare.

Rostul acestei cărți este să ne facă conștienți că în creștinismul ortodox avem un contur al persoanei și al existenței Sfântului Arhanghel Gavriil cât se poate de bine definit și coerent. Avem mai multe mărturii despre el pe care ereticii și necredincioși se fac că nu le știu și nici nu se interesează de ele.

Ceea ce este cel mai important este că Sfântul Arhanghel Gavriil ne poate ajuta să ne mântuim. Acesta este de fapt sensul principal al cultului Sfântului Arhanghel Gavriil în creștinismul ortodox. Acest scop a încercat și cartea aceasta să îl cuprindă și să îl exprime. Sperăm că această carte să fie de folos tuturor celor care vor să afle mai multe despre Sfântul Arhanghel Gavriil din punct de vedere creștin ortodox într-o lume în care relativismul religios ne face să nu mai știm care este personalitatea lui.[144]

---

[143] Petroniu Florea, *Calea mântuirii* (Oradea, 2003) pp. 110-111.
[144]A se vedea Elena Cociș, *Razele inițiatice ale arhaghelilor* (Editura For you, 2006).